

**TAVŞANLI KÜLTÜR VE TARİH
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ**

Yerel Süreli Yayın

Yıl: 6 - Sayı: 9 - Temmuz - Aralık 2018
Altı ayda bir yayınlanır

ISSN
2146-3174

SAHİBİ

Tavşanlı Araştırmaları Grubu Adına
Yüksel KARA
Tavşanlı Kaymakamı

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
İsmail KARTAL

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Mehmet PELVAN

YAYIN KURULU
Yüksel KARA
Hüseyin AKSOY
Mehmet ATABAY
İsmail KARTAL
Mehmet PELVAN
Ahmet ÖZTÜRK
Mesut KOCAMAN
Yakup ÇELEBİ
Mehmet KÖSE
Halil ORAL

İLETİŞİM

Tavşanlı Kaymakamlığı
KÜTAHYA
Tel: 0274. 614 10 09
Faks: 0274. 614 69 59
tavsanliarastirmalari@gmail.com
ismailkartal43@gmail.com
mehmetpelvan@hotmail.com

**BASKI
UYUM AJANS
ANKARA**

Dergide yer alan yazı ve fotoğrafların
sorumluluğu sahiplerine aittir. İzinsiz
yazı, belge ve fotoğraf kullanılamaz.

T.C. TAVŞANLI KAYMAKAMLIĞI
ve TAVŞANLI BELEDİYE BAŞKANLIĞI
tarafından bastırılmıştır.

YENİ SAYIMIZA BAŞLARKEN

Uzun bir aradan sonra yeni sayımızla karşınızda olmaktan dolayı mutluyuz. Bu süreçte Tavşanlı Kaymakamı olarak göreve başladım. Daha önce 8 sayı yayımlanmış olan bu dergiye, ülkemizde yaşanan durumlar nedeniyle ara verildiğini görünce, bu çalışmaların yeni bir oluşum ile devam etmesini istedim. Bu çalışmaların öneminioldukça büyük olduğunu bildiğimden, bu ve buna benzer faaliyetleri her zaman destekledim. Zira Türk tarihi ve kültürünün kökleri, insanlık tarihinin ilk çağlarına kadar uzanmaktadır. Bu kadar derin köklü ve zengin geçmişi olan bu kültürün dünya döndükçe yaşaması ve yaşatılması gerekmektedir. Dünya, kültürlerini kaybederek tarih sahnesinden silinmiş nice milletlere tanık olmuş ve tanık olmaya da devam edecektir. Bu ve buna benzer çalışmalarla, gelecek genç nüfusumuza kültürümüzü unutturmayacağımızı düşünmekteyim.

Bu çalışmalar yerel bir özellik gösterse de, bir ağacın dalları gibi asıl özelliğini taşımaktadır. Yani Tavşanlı ve çevresindeki bu kültür; Domaniç, Emet, Simav, Hisarcık, Altıntaş ve Kütahya merkezden nüansları ile ufak tefek ayrılıklar gösterse de bir bütünün parçalarıdır. Dolayısıyla bu kültür, bütün Türk dünyasının özelliklerinin yansımasından başka bir şey değildir.

Bu ve buna benzer çalışmalar için oldukça geç kalınmıştır. Zira yaşayan ve bu kültürleri yaşatan birçok değerimiz vefat ederek ebedi âleme göçüp gitmişlerdir. 1. Dünya Savaşı, Çanakkale Savaşı ve Kurtuluş Savaşı gören, yaşayan birçok kahramanımız şimdi aramızda yok. Kore ve Kıbrıs gazilerimiz de aramızdan yavaş yavaş ayrılmaktalar. Köylerimiz boşalmış ve boşalmaya devam etmekte olup yaşadıklarını, değerlerini aktarmakta zorlanan, önemsemeyen veya utanan yaşlılarımız kalmıştır. Genç nüfus iş, eğitim ve benzeri sebeplerle köylerini terk ederek şehir ve kasabalarda farklı kültürlerin oluşturduğu mahalleler meydana getirmişlerdir.

Dergimizin bu sayıyla beraber bugüne kadar yayımlanmış olan toplam 9 dergide amatör bir ruhla fedakârca çalışan arkadaşlarımızı kutluyor ve nice sayılarda birlikte olmayı umuyorum. Yeni sayının hayırlı olması dileğiyle selamlarımı sunarım.

Yüksel KARA
Kaymakam

İçindekiler

S. No	Konu
1	Editörden
4	Belgeli-Yorum / <i>Mehmet KÖSE</i>
6	Haberler
10	Tavşanlı Kavaklı Camii ve Kur'an Kursu / <i>Mehmet PELVAN</i>
14	Tarihin Sessiz Tanıkları: "Tavşanlı'daki Osmanlı Mezar Taşları" / <i>Mesut KOCAMAN</i>
17	Su ile Çalışan Taş Değirmenlerimiz / <i>Adnan YAZICI</i>
20	H. 1258 (1842) Nüfus Sayımına Göre Tavşanlı Hacı Abbas Mahallesi / <i>Mehmet KÖSE</i>
31	Değirmisaz'da Bir Müze / <i>Yakup ÇELEBİ</i>
35	Tavşanlı Eski Kaymakamı Numan Hatipoğlu İle Söyleşi / <i>İsmail KARTAL</i>
37	Tavşanlı Kayıköy'den Aşık Sırrı / <i>Ahmet ÖZTÜRK</i>
41	Orhan Durgut / <i>Orhan KASAP</i>
43	Zemherinin Yirmi Yedisi / <i>Halil ORAL</i>
44	Opanözü Köyü ve Camisi / <i>İsmail KARTAL</i>
49	Ahilik (Anadolu Milli Meslek Mektepleri) / <i>Mehmet PELVAN</i>
54	Abdullah Buruk ile Röportaj / <i>Mustafa SARAÇ</i>
58	Burhan Köyü / <i>Dursun SARI</i>
61	Perşembelik / <i>Halil ORAL</i>
62	Zincirli Kaya / <i>Mehmet PELVAN</i>
64	Yöremizde Düğün Bayrağı / <i>Yakup ÇELEBİ</i>
65	Yoldaki Gözleme / <i>Mustafa UYSAL</i>
67	1952 Yılında Basında Tavşanlı
68	Tavşanlı Albümü
71	Arşiv Odası

BELGELİ-YORUM

Mehmet KÖSE / Tarih Öğretmeni

BELGE:

Okunuşu:

Hüdâvendigâr Vilâyeti

Mektûbî Kalemi

Adet: 72

Huzûr-u Sâmi-i Cenâb-ı Sadâret-penâhiye

Mâruz-u çaker-i kemîneleridir ki

Kütahya Sancağının Tavşanlı Nahiyesine merbût Derbent Bıyıklı Çakıl nâmındaki muhacir karyesine on dört kişiden ibaret bir eşkıya çetesi gelerek ele geçirdiklerini ve biraderi Hacı Feyzi Efendi'nin iki yüz kûsûr lirasıyla zevcesinin dört yüz kûsûr lirasını ve sâir levâzım ahz ve gasb ve karye-i mezkûre ahalisinden Havâce Âfitallah Efendi'yi katl eyledikleri beyanıyla istidây-ı ... Tatar muhacirlerinden Hacı Abdullah Efendi tarafından takdîm olunan arz-ı hâlin nasbla serîan bi't tahkîk derdest ve te'dîbi ve mağsûbânın bâlâşârdât eshâbına iadesi isyanın istikmâli ile neticenin arz ve ebnâsı hâme – pirây-ı tâzim ve ibcâl olan 11 Temmuz 1312 tarih ve 20 numrolu emirnâme-i sâmi-i vekâletpenâhilerine emir ve işâr buyurulmuştur.

Mezkûr muhacir karyesini basan eşkıya on bir neferden ibaret olup sûret-i cereyân-ı vak'a evvelce Kütahya Mutasarrıflığından vilayete bildirilmesi üzerine keyfiyet 24 Haziran 1312 tarihli telgrafnâme ile Dâhiliye Nezâret-i Celîlesine iş'ar ve mütecâsirlerin behemehal derdestleriyle emvâl-i mağsûbenin istirdâdı için tâkibât-ı şedîde icrası lüzumu cevaben mutasarrıflığa izbâr olunduğu misillü firar ve tecavüzlerin melhûz olan mahallerce de tahrîrât ve tâkibât-ı mükemmele ifâsı icap eden mülhagâta tebliğ edilerek oralardan dahi takip kolları çıkarılması ve lâ yankatil tebliğât-ı müessere ve müekkede icrâ kılınarak şimdiye kadar hâsıl olan neticeye göre mütecâsirlerden bir neferi İnegöl cihetine derdestle mahsûsen Kütahya'ya gönderildiği âhîran dokuz neferden biri hayyen ve ikisi hayyen Karahisar Sancağınca ve diğer altı neferi dahî Bâlikesrî ve Gönen kazasınca derdest olunduğu ve İnönü Nahiyesinin Çerkes Nâmlı karyesinden üç neferin dahî vak'â –i mezkûrede maznûnîleri haber verilerek onların da derdestiyle tahkîkât ve muâmelât-ı kânûniyenin icrası zımında cümlesinin cihet-i adliyyeye teslim edildikleri mahalleri iş'ârından anlaşılmış olmağla ol bâbda emir ve fermam hazret-i men lehü'l emrindir. 22 Rebîu'l âhîr 1314 18 Eylûl 1312.

Vekil-i Vali-i Hüdâvendigâr

YORUM:

Başbakanlık Osmanlı Arşivinde BOA/BEO/61081 fon numarasıyla kayıtlı bulunan bu belgede Derbent Bıyıklı Çakıl isimli muhacir köyünde meydana gelen bir eşkıyalık olayından bahsedilmektedir. Burada ismi geçen Derbent Bıyıklı Çakıl Köyü, günümüzde tam bu isimle olmasa da önceleri Eğrigöz'e (Emet) bağlı olup sonradan Tavşanlı'ya bağlanan Çakıl Köyü'nü işaret etmektedir. Belgede Hüdâvendigâr Vilayetinden, Sadarete olay ve neticesi hakkında malûmat verilmektedir. Belgeden anlaşılacağı üzere eşkıya köyde bir kişiyi öldürmüş ve ahaliiden bazılarının da para ve bazı eşyalarını gasp etmiştir. Olaya karışanların İnegöl, Afyon, Balıkesir, Gönen, İnönü dolaylarında sağ olarak ele geçirilip tamamının adalete teslim edildiği İstanbul'a bildirilmektedir.

AHİLİK HAFTASI TAVŞANLI'DA KUTLANDI

Tavşanlı Sivil Toplum Kuruluşları Birliği tarafından hazırlanan Ahilik Haftası Kutlama Programı Tavşanlı Kültür Sarayında gerçekleştirildi.

Programın açılış konuşmasını sivil toplum kuruluşları adına Esnaf Sanatkarlar Odası Başkanı Yasin DEMİRCİ yaptı.

Günün anlam ve önemine dair bir konuşma yapan Tavşanlı Kaymakamı Yüksel KARA, “Atalarımızın ilimde, edebiyatta, sosyal alanda ve iktisadi alanda bizlere bıraktığı birçok örnek eserlerin olduğunu, Ahilik teşkilatının da bu eserlerden birisi olduğunu belirtti. Ahilik teşkilatının toplumda, birlik beraberliği koruyan, toplumsal düzenin ve refahın

şekillenmesini sağlayan, halkın tüm maddi ve manevi ihtiyaçlarına cevap vermeyi esas alan bir hareket olduğunu belirten KARA, Ahiliğin başta Anadolu olmak üzere balkanlar ve Orta doğuyu da kapsayan iktisadi kültürel ve medeni bir hareket olduğunu söyledi.

Tavşanlı sivil toplum kuruluşları birliği tarafından Tavşanlı Ahi Babası seçilen Mehmet DEMİR’e Kaymakam Yüksel KARA tarafından Osmanlı Arması takdim edildi ve Ahilik cübbesi giydirildi.

Konuşmaların ardından Tavşanlı Belediyesi Tiyatro ekibi tarafından Şed Kuşanma Piyesi Canlandırıldı.

AHMET ÖZTÜRK’ÜN “GERİSİ HİKÂYE” İSİMLİ KİTABI ÇIKTI

Eğitimci araştırmacı yazar Ahmet Öztürk’ün “Gerisi Hikâye” isimli beşinci kitabı çıktı. “Gerisi Hikâye” isimli kitabı ile ilgili olarak bir açıklama yapan Ahmet Öztürk:

“Her hikâye bir hayattır. Kelimelerle yeniden canlanır, unutulmuş yaşanmışlıklar bir bir çıkar gün yüzüne. Anlatılıp durulur acı tatlı hatıralarımız. Küllenmiş, sönmüş sanılsa da yüreklerin ta ortasında kor gibi durur. Kimi zaman çocukluğumuza, gençliğimize, ilk aşkıma, köyümüze, şehrimize gideriz. Kendimizden bir şeyler buluruz. Hatıralarımız canlıdır, sesleri çıkmaz ama hep yanı başımızdadır. Şimdi sessiz bir köşe bulmalı ve hikâyeleri okumaya başlamalı. Hayat okumakla güzel, ‘Gerisi Hikâye’.” dedi

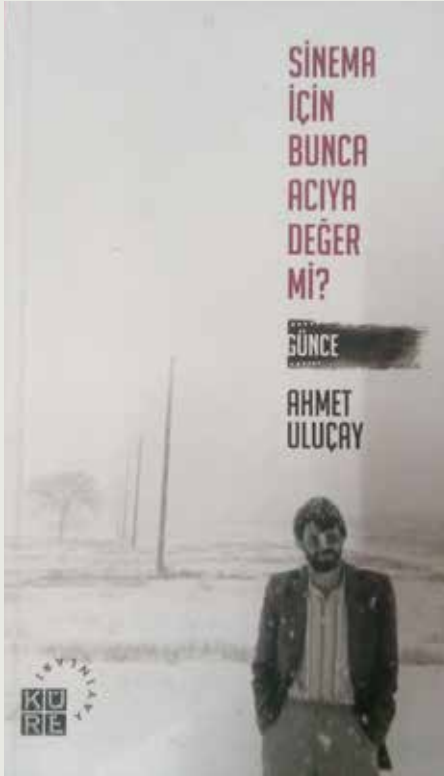
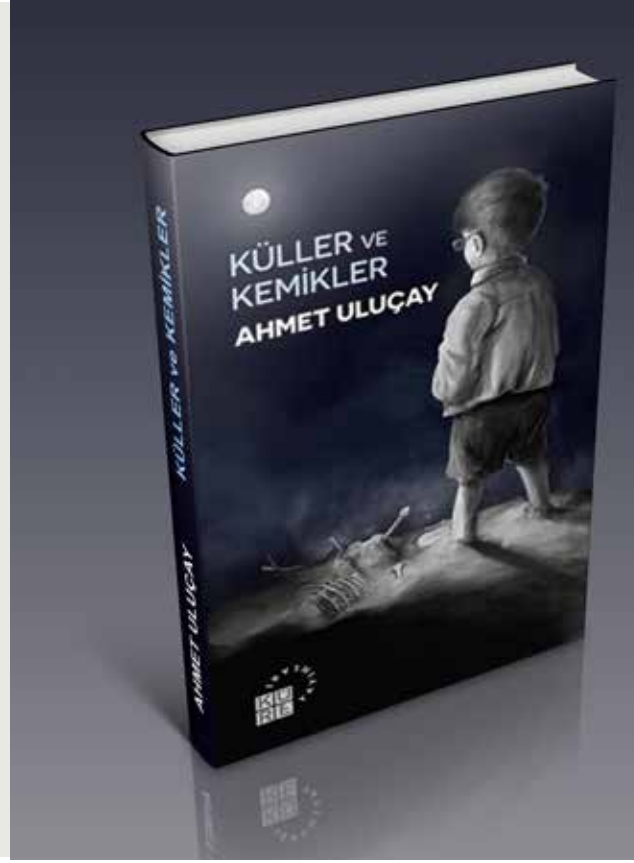

KÜLLER VE KEMİKLER- AHMET ULUÇAY

Hemşerimiz, aynı zamanda ünlü bir yönetmen olan Ahmet ULUÇAY'ın çekmeye ömrünün yetmediği, Bozkırda Deniz Kabuğu filminin senaryosunu içeren KÜLLER VE KEMİKLER kitabı sinemacı arkadaşları tarafından yayımlandı.

Küre Yayınları tarafından satışa sunulan 120 sahifelik kitap, ULUÇAY'ın sinema becerisi yanında ne kadar usta bir kalem olduğunu da gözler önüne seriyor.

Kitapta; ULUÇAY'ın sinema yeteneği, yaptığı edebi sanatları, yöremize has deyim, atasözü, örf ve adetleri de görmemiz mümkün. Okurken 1960'ların Tepecik köyünü keşfedecek, çocukluğunuza gidecek, bizlerden de bir şeyler olduğunu görerek satırların arasında kaybolacaksınız. * YAKUP ÇELEBİ

SİNEMA İÇİN BUNCA ACIYA DEĞER Mİ?

GÜNCE, AHMET ULUÇAY

Dünya çapında tanınmış, Tavşanlılı yönetmen, Ahmet Uluçay'ın, 2000-2006 yılları arasında yazmış olduğu günceleri Küre Yayınları tarafından kitaplaştırıldı. Ailesinin izni alınarak, 2018 yılında ilk baskısı yapılan kitap 243 sayfadan oluşmaktadır. Uluçay'ın, kendi bilgisayarında yazmış olduğu günceler iki bölümden oluşmakta:

1-2000-2002, Şikâyetname, Kuzeye Bakan Pencere...

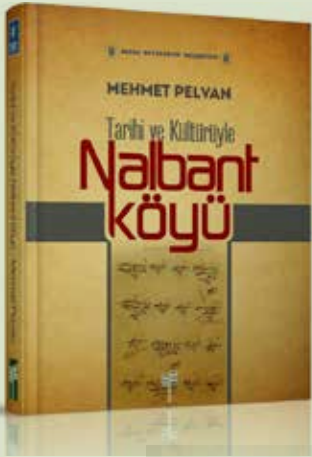
2-2002-2006, Hastane Günlükleri, Şimdi Kuşun Kanatları Kırık...

Tavşanlı Hat Sanatçısı Cumhurbaşkanlığı Kültür Sanat Büyük Ödülüne Layık Görüldü.

2018 yılı Cumhurbaşkanlığı Kültür Sanat Büyük Ödülleri'ne Geleneksel Dalda Hat Sanatçısı Tavşanlılı hemşerimiz Ali Toy layık görüldü.

1960 Tavşanlı Dumrek Hüseyin Paşa Köyü doğumlu olan Ali Toy, 1977 Tavşanlı Tunçbilek Lisesi'nden, 1988 İTÜ Mimarlık Fakültesi'nden, 1992 Röleve Restorasyon Bölümü'nden mezun olmuştur. Prof. Dr. Ali Alparslan'dan hat icazeti almıştır. Talik, divanî, rika hatlarını yazan Ali Toy, yurtiçinde ve yurtdışında birçok sergiye katılmıştır. Milletlerarası 4 yarışmada 6 ödül kazanmıştır. Genel mimarlık hizmetleri, restorasyon ve hat çalışmalarını İstanbul'da sürdürmektedir. Modern hatlarda mimarî tasarım bilgisi ve temel geometrik çizgileri kullanmaktadır.

Tavşanlı Kültür ve Tarih Araştırmaları komisyonu üyelerimizden Mehmet Pelvan'ın 2017 yılı içerisinde iki tane kitabı yayınlandı.

Yazarın, Tarihi ve Kültürüyle Nalbant Köyü adlı kitabı 2017 yılı Haziran ayı içerisinde Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından basılarak Bursa Kültür A.Ş. raflarındaki yerini aldı.

Mehmet Pelvan'ın aynı yıl Aralık ayı içerisinde çıkardığı bir diğer kitabı ise "Ekmekçi Dede" isimli kitabıdır. Ekmekçi Dede kitabında Tavşanlı Tunçbilek yolu üzerinde bulunan ekmekçi dede türbesi ele alınıyor. Kitabının ilk bölümünde Şeyh Hamid-i Veli Hazretlerinin (Somuncu Baba) kısaca hayatı, ikinci bölümde Tavşanlı da bulunan Ekmekçi Dede Türbesiyle ilgili yörede anlatılan bilgiler ve tarihi değerlendirmeler, son bölümde ise Somuncu Baba'nın hazırladığı "Kırk Hadis Risalesi" bulunuyor.

TARİHİ MOYMUL HAMAMI RESTORE EDİLİYOR

1858 yılında Moymul halkı ve Hacı Himmet Ağa adındaki bir hayırseverin gayretleri ile inşa edilen tarihi Moymul Hamamı 1970'li yılların sonlarına kadar Moymul Mahallesi ve civar köylerin halkına hizmet vermiştir. Bu tarihlerden sonra işletmesi bırakılıp kendi kaderine terk edilen hamam atıl bir hale gelerek yıkılmakla karşı karşıya gelmiştir. Birkaç yıl önce hamamın çalınan kitabesinde Osmanlıca olarak şunlar yazılmaktaydı.

Hamdülillah bed olundu bu hamam ibdâına

Ehl-i kura gayret itdi cümle inşâsına

Ehl-i hayrât akçeden sarf olundu bile

Muhtâc oldu Hacı Himmet Ağa'nın imdadına

Hacı Hüseyin Ağa dahi itdi hizmet-i cehdle

Ta varınca tarih oldu.... Hicri 1275 /Miladi 1858

Son birkaç yıldır bu tarihi hamamı restore etmek için gayret sarf eden Tavşanlı Belediyesi nihayet 2018 Eylül ayında bu restore çalışmalarını başlatmıştır. Çalışmalar ilerledikçe ihtişamı meydana çıkan bu tarihi hamam kısa bir süre sonra eski ahenkli günlerine geri dönmeye hazırlanmaktadır.

TAVŞANLI KAVAKLI CAMİİ VE KUR'AN KURSU

Mehmet PELVAN

İslam tarihinin ilk mescidi olan "Kuba mescidi" için yüce kitabımız Kur'anı Kerim'de "İlk günden takvâ üzerine kurulan mescit içinde namaz kılman elbette daha doğrudur." (Tevbe 108) buyrulur. Takva Mescidi olarak da bilinen bu mescitten sonra yeryüzünün farklı bölgelerine takva üzere daha nice ilk mescitler inşa edilmiştir. İşte bu mescitlerden birisi Kütahya'nın Tavşanlı ilçesindeki Kavaklı Camii'dir. Yapılış tarihiyle ilgili olarak duvarında, Hicri 511 / Miladi 1118 tarihinin yazılı olması bize, bu caminin Selçukluların 1071 yılında Anadolu'ya girmelerinden kısa bir süre sonra inşa edildiğini göstermektedir. Bundan dolayı Kavaklı Camii, Tavşanlı'daki Türk varlığının ilk tarihi belgesi olarak kabul edilir.

Halk arasındaki anlatımlara göre, o yıllarda Tavşanlı'ya gelip yerleşen bir grup Türkmen, hem ibadetlerini yapmak hem de Ezanı Muhammediyi bu topraklarda dalgalandırmak için bir cami yapmaya karar verirler. Her ne kadar maddi imkânlarının bu işi gerçekleştirmeye pek yetmeyeceğini bilmiş olsalar da onlar yine "sefer bizden zafer Allah'tan" inanç ve düsturuyla bu kutlu mabedin temellerini takva üzere kazıp taş duvarlarını da samimiyet harcıyla örmeye başlarlar. Günden güne yükselen caminin taş duvarları buradaki Müslüman ahali arasında gurur ve sevinç kaynağı olurken öte yandan elde avuçta olan paranın da her geçen gün azalması inşaatta çalışanları derin bir endişeye sevk eder. Nihayet kısa bir zaman sonra korkulan olur ve parasızlık-

tan caminin duvarları yükselemez hale gelir. Bir avuç inançlı insan bu duruma nasıl bir çare bulacaklarını düşünürken içlerinden birisi: "Yılın belirli bir mevsiminde Tavşanlı'nın kenarından Yaylacık Dağına bir Yörük Türkmen'in geçtiğini, Hacı Abbas adındaki bu Yörükün önünde büyük bir davar sürüsü olduğunu, dolayısı ile bu Yörük'ten yardım istemenin uygun olacağını," söyler. Ve öyle yapılır.

Aradan birkaç ay geçtikten sonra yolu gözlenen Yörükün geldiğini haber alan ahalinin önde gelenleri, varıp bu Yörük adamına meramlarını bir güzel anlatırlar. Gelenleri canı gönülden dinleyen Hacı Abbas Efendi, hiçbir şey demeden yerinden kalkıp devesine doğru yönelir. Kolunu de-

vesinin üstündeki yüklerin arasına sokup bir müddet karıştırdıktan sonra içi sarı lira dolu büyükçe bir keseyi çıkarıp getirir ve oradaki Türkmenlere uzatarak: "Alın, yarım kalan o camiye bununla tamamlayın," der.

Aylardır melül mahzun bekleyen caminin duvarları böylece tekrar yükselmeye başlar ve nihayetinde caminin inşaatı başka hiçbir yardıma gerek duyulmadan bu Yörükün vermiş olduğu parayla tamamlanır. Hatta tamamlanmakla kalmaz geriye epey de bir para artar.

Caminin yapımını tamamlayan ahali, ertesi yıl Yörükün geçme mevsimi gelince tekrar onun yolu gözlemeye başlar. Lakin her yıl Tavşanlı'nın kıyısından geçen Yörük

adamı bu yıl geçmez. Ertesi yıl aynı mevsimde tekrar beklerler ama nafi- le. Yörük adamı artık bir daha oradan geçmez. Sonra bir haber alırlar ki meğerki o Yörük, geçiş güzergâhını değiştirmiş ve Tavşanlı'ya epey uzak sayılabilecek bir mesafeden gelip geçmeye başlamıştır. Aynı kişiler bu defa o güzergâha varıp Yörük adamı- nı bulup: "Ağam, iki üç seferdir senin yolunu gözlüyoruz. Lakin yolunu değiştirdiğin için seni bulamadık. Niye böyle yaptın," derler.

Hacı Abbas Ağa, boynunu hafifçe büküp, gözlerini yere eğer ve elinde- ki değneği tık tık diye yere vurmaya başlar. Yörük adamının değneğinin ucunun eşelediği bu topraklara az sonra Anadolu irfanının ilk nüvele- rinin atılacağını oradakilerin hiçbi- risi elbette düşünemezdi. Uzun bir sessizliğin ardından başını ağır ağır kaldıran Hacı Abbas Efendi utangaç bir sesle: "İstedim ki, Allah rızası için yaptığım bir hayırdan dolayı sizleri kendime teşekkür ettirmek duru- munda bırakmayayım. Bununla bir- likte yine düşündüm ki, şayet oradan geçersen yapılan camiye görürümde bundan dolayı belki içimde bir ben- lik duygusu oluşur diye korktum" der ve değneğin ucunu tekrar kaldığı yerden yere vurmaya devam eder.

Yörük adamının bu sözleri karşısında Türkmenlerin başları ağır ağır öne eğilir ve hiçbirisi bu sözlere denk söyleyecek bir söz bulamazken içle- rinden biri ne diyeceğini bilememe- nin de şaşkınlığıyla bu sırada Yörük adamına alelacele bir kese uzatır. Bu da nedir diye soran Yörük adamına Türkmen, şu cevabı verir: Ağam, ver- diğiniz altınlardan cami yapıldıktan sonra arta kalanlardır!

Bu söz üzerine Yörük adamı da başını tekrar yere eğer ve artık kimsede söyleyecek bir kelimelik kelâm kal- mayınca devreye hak kelamı girer ve oradakilerin her birinin gönül sema- sında "Allah'ın mescitlerini ancak Allah'a ve ahiret gününe iman eden, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren

ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler imar eder. İşte doğru yola ermişlerden olmaları umulanlar bunlardır." (Tevbe-18) ayeti gök gürültüsü gibi yankılanırken, oluşan rahmette her birinin göz pınarların- dan sel gibi akıp bu toprakları bere- ketlendirmeye başlar.

İşte böylesine bereketli topraklar üzerine kurulan, temelinden te- pesine takva ve samimiyet yüklü olan bu mabedin minaresinden o günden bugüne Ezan-ı Muhammedi okunmakta, içinde de saf saf olmuş nice safi gönüller Allah'ın huzuruna durmaktadır.

Zaman içinde bu kutlu mabedin gölgesine bir de medrese yapılır. Adı, Kavaklı Medresesi olan bu ilim yuvası Selçukludan Germiyanogul- larına, Osmanlıdan Cumhuriyete kadar Tavşanlı yöresine nice tale- beler yetiştirmiştir. Lakin 1940-50'li yıllara gelindiğinde Kavaklı Camiinin bahçesindeki bu ahşap medreseden geriye atıl bir yapı kalır. Bu yapının içerisindeki odaların bazı yerlerinde ise geçmişte burada leblebi imalatı yapıldığını gösteren izler de göze çarpmaktadır.

O yıllarda Çavuş Camii İmam-Hatibi olan Hafız Abdurrahman Adıgözel Hoca Efendi Ulu Caminin bahçesindeki bir odada ilçenin çocuklarına Kur'anı Kerim dersleri vermektedir. Abdurrahman Hoca tahsildarlıktan imamlığa geçmiş, çok aktif bir kişili- ğe sahiptir ve o günkü devlet yöne- timinin üst kademelerinde tanıklıkla- rının olduğu da söylenmektedir. Her ne olduysa bu Hoca Efendi bir gece tirene binip Ankara'ya gider ve ora- daki yetkilerle yapmış olduğu görüş- meler neticesinde 23.12.1940 tarih ve 62/3 sayılı yazı ile Tavşanlı'ya res- mi Kuran Kursu açılması için ruhsat alıp gelir. Ulu caminin bahçesindeki tek bir odadan ibaret olan bu kursta Abdurrahman Hoca efendiden sonra Ulu Camii İmam Hatibi İbrahim Ge- malmaz da görev yapmıştır. 1950'li yıllara kadar "Merkez Kur'an Kursu"

adıla burada hizmet veren bu kurs, daha sonra Kavaklı Camii'nin bahçe- sine taşınmıştır.

1964 yılına kadar buradaki ahşap bir binada fahri hocalar tarafından eğitim verilen bu Kur'an Kursuna ilk defa kadrolu öğretici olarak Hafız Seyyit Ahmet Özdemir Hoca Efendi atanır.

1942 yılında Tavşanlı'nın Eğriöz Köyü'nde doğan S.Ahmet Özdemir, Kur'anı Kerimi köyünde öğrenip hafızlığını da komşu köylerindeki bir hoca efendi de tamamlar. 1957 yılın- da Kütahya Mollabey Kuran Kursuna başlayan S.Ahmet Özdemir, burada hafızlığını pekiştirirken aynı zaman da Tashih-i Huruf, Arapça ve Dini Bilgiler dersleri alır.

Hafız S. Ahmet Özdemir, 1964 yılın- da Tavşanlı Müftülüğünün Kavaklı Kur'an Kursuna kadrolu 'öğretici' almak için açtığı imtihanı kazanır ve böylece onun bu kursta uzun yıllar sürecek olan hizmeti de başlamış olur. Hem mekân hem de kontrol yönüyle birçok sorunu olan bu kursu devir alan S.Ahmet Hoca Efendi, ile- riki yıllarda Türkiye ve dünya çapında dereceler yapacak olan bu kursun temellerini bin bir azim ve gayretle tekrar atmaya başlar. Aradan geçen zaman içinde kurstaki öğrenci sayısı o kadar artar ki, nihayetinde bu yaşlı medrese bu yükü kaldıramaz hale gelir ve 1970 yılında eski binanın ye- rine bugünkü bina yapılır. S.Ahmet Hoca uzun yıllar hem çocukların eğitimi hem de binaların yapıyla uğraşırken 1974 yılında Ahmet Yaşar Çakmak Hoca Efendinin de Kavaklı Kur'an Kursuna öğretici olarak atan- masıyla omzundaki yük biraz olsun hafifler.

1950 yılında Tavşanlı'da doğan Ahmet Yaşar Çakmak, ilkökulu Tavşanlı'da bitirdikten sonra Balıkesir İmam-Hatip Okulunu kazanır ve 1969 yılında bu okuldan birincilikle

mezun olur. Aynı yıl başladığı İstanbul Yüksek İslam Enstitüsünden mezun olduktan sonra 1974 yılında Kavaklı Kur'an Kursuna hoca olarak atanır. Tavşanlı'dan yetişen ilk Yüksek İslam Enstitüsü mezunu olan Ahmet Yaşar Çakmak Hoca Efendi; engin bilgisi, etkili hitabeti, idealist kişiliğiyle tam bir dava adamıdır. Başta Tavşanlı Ulu Caminin kürsüsü olmak üzere çevrede yaptığı etkili vaaz ve konuşmaları onu sadece Tavşanlı'nın değil bu bölgenin âlimi konumuna getirmiştir. Bu vasıfları haiz birinin Kavaklı Kur'an Kursunun hocası olması, aynı zamanda bu kursun kurumsal hale gelmesini de sağlamıştır. Bundan dolayı onun sesinin ulaştığı her köyden ve kasabadan bu kursa akın akın talebeler gelmeye başlamıştır.

Kavaklı Kur'an Kursu bölgesel nitelikte yatılı bir kurstur ve yoksul talebelerden para da talep edilmemektedir. Bu çocukların ihtiyaçları ise hayırsever Tavşanlı halkının yardımlarıyla karşılanmaktadır. Böyle olunca başta Tavşanlı'nın köyleri olmak üzere Domaniç, Emet, Harmancık, Keles ve Dursunbey'in köylerinin boynu bükük, benzi soluk, üstü başı dökük fakir-fukara çocukları bu kursa getirilip, "Hocam bu çocuğu okutup adam edelim" denilerek bu hocalara teslim edilip gidilmektedir. Bu Hoca Efendilerde bu çocuklar ileride dine, vatana, millete hizmet edip yön verecekler düşüncesiyle hiçbirisini geri çevirmek istemezler. Öyle ki bu kursun en verimli yılları olan 1970 ve 80'li yıllarda kurs binasından sonra Kavaklı Camii'nin altı ve üstüde talebelerle dolup taşmıştır.

Yazımızın başında belirttiğimiz rahmet ve samimiyet ikliminin etkisiyle olsa gerek, Kavaklı Camii'nin bahçesinin manevi bereketi çok bol olmuştur. Asırlar önce Tavşanlı'nın ilk camisi ve medresesi buraya inşa edilirken, 1940'larda açılan ilk erkek Kur'an Kursundan sonra 1970'li yıllarda ilk Kız Kur'an Kursu da yine bu binanın bir bölümünde açılmıştır. Aynı şekil-

de 1972 yılında açılan İmam Hatip Lisesi ilk olarak bu binada eğitime başlarken, 1985 yılında açılan ilk kız İmam-Hatip Lisesi de yine bu kurs binasında eğitim öğretime başlamıştır. Hâsılı Tavşanlı'daki dini eğitim ve oluşumların hemen hemen tamamı bu bahçenin toprağından filizlenip yetişmiştir. Dahası, Tavşanlı'nın muhafazakâr bir yapıya sahip olmasının temelinde de yine bu bahçenin ürünlerinin bereketi vardır.

Bu önemli ayrıntıya dikkat çektikten sonra tekrar 1970-80'li yıllara dönelim. Bu yıllarda Ahmet Yaşar Çakmak Hoca kurstaki talebelere Kur'anı Kerim öğretip dini bilgiler verirken, S. Ahmet Hoca da yetenekli olanlarını hafız yetiştirmektedir. Kursu tamamlayan talebeler ise bu hoca efendilerin yönlendirmesiyle İmam-Hatip Lisesine gönderilmektedir.

Aynı yıllarda hatırlanması gereken bir diğer hoca efendi de Halil İbrahim Güçlü'dür. Çavuş Camiinin müezzini iken aynı zamanda bu kursta fahri öğreticilikte yapan H. İbrahim Hoca, köyden gelip yatılı kalan çocukların maddi manevi tüm ihtiyaçlarını karşılayıp sıkıntılarını giderdiğinden dolayı adeta onların sığınacağı bir liman olmuştur.

Bu hoca efendiler yıllarını Kavaklı Kur'an Kursunda talebe yetiştirip Ulu Camide hatim duası yapmakla geçirirken diğer taraftan bu bahçede yetişen fidanlar da etrafta boy atıp meyveye durmaya başlamıştır. Artık başta Tavşanlı ve köyleri olmak üzere Türkiye'nin bazı camilerin mihraplarından, minarelerinden bu hoca efendilerin sedalarını andıran, ilahi sedalar gök kubbede yankılanmaya başlar. Hatta 1980'li yılların ortalarına gelindiğinde S. Ahmet Hocanın talebelerinden İsmail Dinç, Kavaklı Kur'an Kursuna hoca olarak gelmiştir bile.

1985 yılında Ahmet Yaşar Çakmak Hocanın Tavşanlı Müftülüğüne şef olarak atanmasından sonra bu kursun hoca kadrosunda da değişiklikler olmaya başlamış ve o yıllardan

günümüze kadarki zaman içerisinde M. Emin Uluğ, İsmail Dinç, İsmail Mete, Ramazan Oral, Mehmet Toplutaş, İbrahim Aksoy, gibi hoca efendiler bu kursta görev yapmışlardır. Bunların içerisinde en uzun süreli olanı ise İsmail Dinç'tir.

1956 yılında Tavşanlı Ağaköy de doğan İsmail Dinç, ilkokulu köyünde okuduktan sonra Kavaklı Kur'an Kursunda S. Ahmet Hocada başladığı hafızlığını 1969 yılında tamamlar. Aynı yıl Kütahya İmam-Hatip Lisesine başlayan İsmail Dinç 1976 yılında bu okuldan mezun olduktan sonra Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesini bitirir ve 1985 yılında kavaklı Kur'an Kursuna öğretici olarak atanır.

Yetiştirmiş olduğu yüzlerce hafızla ismi, Kavaklı Kur'an Kursuyla özdeşleşen Hafız S. Ahmet Özdemir Hoca Efendi ise, yirmi sekiz yıl taşıdığı bu bayrağı talebesi Hafız İsmail Dinç'e devir edip 1992 yılında emekli olur. İsmail Dinç hoca efendi'de bu kutlu vazifeyi o günden bugüne sürdürüp yüzlerce hafız yetiştirirken aynı zamanda Ulu Caminin kürsüsünden de yıllarca halka vaaz yapar.

1990'lı yılların sonunda sekiz yıllık kesintisiz eğitime geçilmesiyle Kavaklı Kur'an Kursunun erkek öğrenci kısmında sayı olarak azalma görülürken, aynı yıllarda yatılı hale getirilen Kız Kur'an Kursu bölümünde ise önemli başarılar elde edilmeye başlanmıştır. Bu yıllarda Kevser Dülger Hoca Hanımın gayretleriyle yüzlerce kız öğrenci hafizelik unvanını elde etmiştir. 2000'li yıllara gelindiğinde hafızlık dalında Kevser Dülger Hoca Hanımın, yüzünden okumada ise Halise Sarıaltın Hoca Hanımın yapmış oldukları özverili çalışmalar sayesinde Kavaklı Kız Kuran Kursu öğrencileri Türkiye ve dünya çapında önemli başarılarla imza atmaya başladılar.

Diyanet İşleri Başkanlığınca ilk defa 2004 yılında Kayseri'de düzenlenen Bayanlar Hafızlık Türkiye Finalinde Kavaklı Kuran Kursu talebesi Feyza Tetik Türkiye ikincisi olur. Aynı talebe 2006 yılında Ürdün'de düzenlenen yarışmada ülkemizi temsil ederek dünya üçüncüsü olur.

2005 yılında düzenlenen Kur'anı Kerimi yüzünden okuma yarışmasında Gönül Karaaslan bölge ikincisi olurken, yine 2006 yılı hafızlık finalinde Hatice Esen Türkiye üçüncüsü olmuştur.

2007 yılına gelindiğinde Türkiye Bayanlar Hafızlık Finallerinde Hilal Bozkurt Türkiye birincisi olmuş ve bu sebeple 2008 yılı hafızlık finallerinin Tavşanlı'da yapılmasını sağlamıştır. 24 Ağustos 2008 tarihinde Tavşanlı da düzenlenen Türkiye Bayanlar Hafızlık Finallerinde bu defa Kavaklı Kız Kur'an Kursu hafizelerinden Fatma Dünder Türkiye birincisi olmuş ve böylece Tavşanlı Kavaklı Kur'an Kursu peş peşe iki yıl Türkiye birincisi çıkarmıştır.

2007 yılı Türkiye Bayanlar Hafızlık Finalleri birincisi olan Hilal Bozkurt, 2008 yılı Ağustos ayında Ürdün'de düzenlenen Dünya Hafızlık Yarışmasına katılarak; 2008 yılında Tavşanlı'da ikinci kez düzenlenen Türkiye Finallerinde tekrar birincilik alan Fatma Dünder'da 2009 yılında

Libya'da düzenlenen Dünya Hafızlık Yarışmalarına katılarak ülkemizi başarıyla temsil etmişlerdir.

Yine bu kursun talebelerinden Fatma Uslu, 2008 yılı Kur'anı Kerimi yüzünden güzel okuma yarışmasında Türkiye üçüncüsü olmuş ve bunun gibi başarılar sonraki yıllarda da devam etmiştir.

Kavaklı Kur'an Kursu son elli yıl içerisinde on binin üzerindeki öğrenciye Kur'an ve din eğitimi verirken binin üzerindeki talebenin de hafız olmasını sağlamıştır. Bu talebelerin ekserisi bugün Diyanet İşleri Başkanlığının çeşitli kademelerinde görev yaparken belli bir kısmı da diğer kurum ve kuruluşların değişik mevkilerinde önemli hizmetler vermektedir.

2018 yılına gelindiğinde ise bu kursun kız bölümünde yüz otuz beş talebe öğrenim görürken, bu kızlardan kırkı, erkeklerden ise otuz u hafızlığa çalışmaktadır. Bunun yanında ayrıca İlçe Müftümüz Hüseyin Aksoy'un gayretleriyle geçtiğimiz eğitim öğretim döneminde açılan "İmam Hatip Ortaokulu Proje Hafızlık Sınıfı" kapsamında da yine erkeklerden otuz, kızlardan ise elli olmak üzere toplam seksen talebe hem İmam Hatip Ortaokulunda okuyup hem de hafızlıklarını yapmaktadır.

Hâsılı bugün Kavaklı Kur'an Kursunun bahçesine vardığınızda bir taraftan gürül gürül hafızlığa çalışan talebelerin Kur'an seslerinin gelmesi, bu sırada Kavaklı Camii'nin minaresinden yükselen Ezanı Muhammed'in onlara eşlik etmesi, insanın ruhunu 2018 yılından alıp 1118 yıllarına doğru götürmektedir.

Tarihin Sessiz Tanıkları: “Tavşanlı’daki Osmanlı Mezar Taşları”

Mesut KOCAMAN /Tarih Öğretmeni

Projeyi Hazırlayanlar: Duygu Yıldırım- Hatice Çoban / Tavşanlı Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi Fen ve Sosyal Bilimler Proje Okulu 10. Sınıf Öğrencileri

1. Bölüm Kadın Mezar Taşları TAVŞANLI ASRİ MEZARLIĞIN- DA BULUNAN OSMANLI MEZAR TAŞLARI HAKKINDA GENEL BİR AÇIKLAMA

Tavşanlı Asri Mezarlığında bulunan ve kadın mezar taşları/erkek mezar taşları şeklinde iki bölümde yayımlayacağımız Osmanlı mezar taşları genel olarak şu bölümlerden oluşmaktadır.

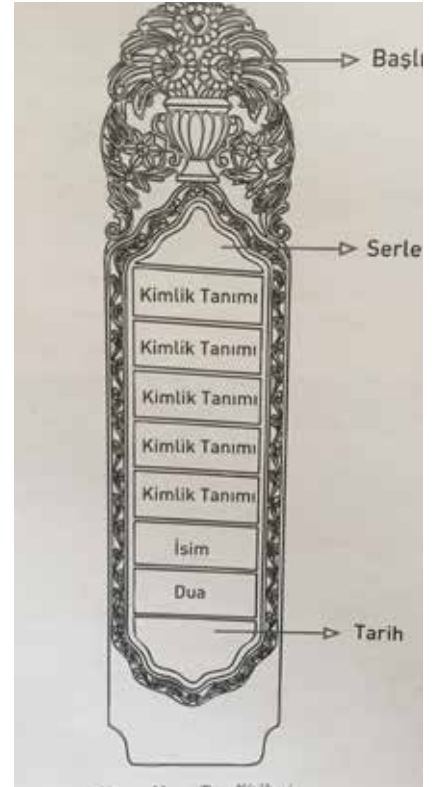
BAŞLIK: Erkek mezar taşlarında sarık, kavuk ve fes olarak üç ana grupta toplanan başlıklar aynı zamanda mevtanın yani mezarda yatan kişinin yaşarken ait olduğu tarikatı veya mesleği hakkında bilgiler verir. Serpuş adı verilen bu başlıklardan mevtanın hangi tarikatın müntesibi olduğu kolayca anlaşılacağı gibi, yine serpuş incelendiğinde yeniçeri, kadı, esnaf, din adamı vs. mesleğini kolayca anlamak mümkündür.

SERLEVHA: Mezar taşlarında ki yazılı metinlerin bulunduğu ve kitabe adı verilen başlangıç bölümüdür. Osmanlı, İslam dinini çok güzel özümsemiş için berzah aleminin denilen ve haşre kadar bekleyeceği kabir hayatına başlarken yüce Allah’ın ismini mezar taşına giriş cümlesi olarak kazıtmıştır.

Hüvel baki: Sonsuz olan Allah (c.c) ifadesi mezar taşlarında en çok görülen giriş cümlesidir. Mevlevi ve Bektaşî serlevhaları ise “Hu” ile başlar. Bu da Cenab-ı Hak’ı en kısa ve veciz şekilde anma şeklidir.

KİMLİK TANITIMI: Bu bölümde mevtanın kimlik bilgileri, yaşarken hangi sülaleye mensup olduğu, taşıdığı unvanlar, ölüm nedeni, kadın ise kimin kızı ve kimin

hanımı olduğu belirtilir. Bu ifadeler bazı mezar taşlarında çok kısa olduğu gibi son derece uzun cümleleri de kapsayabilir. Edebiyatımızın en güzel örneklerinin son derece edebi dille ifade edildiği mezar taşları kitabeleri Osmanlı insanının estetiğe önem verdiği kadar edebi sanatlarla da yakından ilgilendiğinin göstergesidir.

DUA: Dünya hayatı sona erip ebedi âleme göçen bir insanın hesaba çekileceği haşre kadar ziyaretçile-

rinden isteyeceği tek şey dua'dır. Osmanlı mezar taşlarının ziyaretçiye ölümü hatırlatmak ve bir gün sıranın kendisine geleceğini söylemektedir. Osmanlı mezarlarında en çok görülen dua cümlesi "Ziyaretten murat dua'dır bugün bana ise yarın sanadır." Öleni hayırla anmak üzere erkekler için *merhum* ve *mağfur*, kadınlar için de *merhume* veya *mağfure* kelimelerinden sonra dua bölümü biter.

TARİH: Kitabelerin en sonunda ise mevtanın ölüm tarihi düşürülür. Sadece yıl olarak verildiği gibi gün, ay, yıl birlikte de verilebilir. Hicri takvimin kullanıldığı bu bölüm kitabenin sona erdiğini gösterir.

Osmanlı mezar taşlarını kadın ve erkek mezar taşları olarak çok kolay bir şekilde ayırabilirsiniz. Erkek mezar taşlarında mutlaka bir serpuş yani başlık bulunur. Bir diğer özellik ise yazılı metnin yani kitabenin en az 4-5 satır olmasıdır. Kadın mezar taşları ise uzaktan hemen anlaşılır ve üzerlerinde mutlaka çiçek, sembol, şekil, tasvir ve kabartmalar vardır en belirgin özellik ise çiçek motifleridir çünkü Osmanlı, kadını çiçek olarak algılamış ve kadın

mezar taşları çok zarif dekorlarla taşlara hakkedilmiştir.

ARİFE HATUN

Mezar Taşı Üzerindeki Yazılar

- 1- Hüvel Bâki
- 2- Fena'da bekaya eyledi rihlet
- 3- İde kabrimi Hak Ravza-ı Cennet
- 4- Merhum El-Hac Arif
- 5- Ağa'nın Ehl-i Arife
- 6- Hatun ruhuna

7- El-Fatiha 7 Safer Sene 1264

Ağa'nın Ehli Arife

Mezar Taşının Türkçe Anlamı

Baki olan O'dur (Allah'tır.)

Allah kabrimi Cennet bahçesi eyesin.

Merhum Hacı Arif Ağa'nın eşi Arife Hatun'un ruhuna Fatiha.

7 Safer sene 1264 /14 Ocak 1868

Mezar Taşı İle İlgili Açıklamalar

Hacı Arif Ağa'nın mezarının hemen yanında bulunan bu mezar taşı; Hacı Arif Ağa'nın eşi Arife Hanım'a aittir. Mezar taşlarındaki vefat tarihinden, Arife Hanım'ın eşinden 24 yıl sonra vefat ettiği anlaşılmaktadır. (Arife Hanım'ın eşi Arif Ağa H. 1244/Miladi 1829 yılında vefat etmiştir.)

1868'de vefat eden Arife Hatun; 19. Yüzyıl Osmanlı'sında yaşamış

Arife Hatun'un mezar taşı

Tavşanlılı bir hanımdır. Sultan Abdülaziz Döneminde vefat etmiştir.

Arife Hanım'ın mezar taşı, Osmanlı hanım mezar taşlarının aksine çiçek motifleri ile süslü değildir. Daha sade bir mezar taşına sahiptir.

FERİDE HANIM ZEYTUNZADE

Mezar Taşı Üzerindeki Yazılar

- 1- Ah Mine'l Mevt
- 2- Ah ile zar kılarak tazeliğime doyamadım

Arife Hatun'un mezar taşı

Feride Hanım Zeytunzade mezar taşı

- 3- Çün ecel peymanesi dolmuş muradım almadım
- 4-Hasreten fani cihanda tûl-u ömür sürmedim
- 5- Firkaten takdir bu imiş ta ezel-den bulmadım
- 6- Zeytunzade Mahmud Efendi zevcesi
- 7- Feride? Hanımın Ruhuna Fatiha

Mezar Taşının Türkçe Anlamı

Bir başka hanımefendiye ait olan bu mezar taşının serlevha kısmının çok daha farklı şekilde yazıldığını; hep gördüğümüz ve *Sonsuz Olan Allah'tır (Hüve'l Baki)* yazısı yerine *Ah Mine'l Mevt* başlık tamlamasını görmekteyiz. Ah Mine'l Mevt başlığı da bize bir ölüm serzenişini göstermektedir. *Ah Ölüm keşke olmasaydın...*

Ölümden sonra ah vah ederek gençliğime doymadım
Muradıma ermeden ecel mühletim dolmuş

Geçici dünyaya hasret kalarak uzun ömür sürmedim ezelden.

Ayrılık takdir imiş.

Zeytinoğlu Mahmud Efendi Zevcesi Feride? Hanımın Ruhuna Fatiha.

Ölüme karşı bir teslimiyet yazılarının ve ifadelerinin dışında hayata karşı duyulan özlem ve belki de ani ölümün getirdiği hüznün mezar taşına nakşedilmiş. Bu açıdan baktığımızda; mezar taşlarının sadece tarihi anlatmadığını, aynı zamanda döneminin sosyolojik toplumsal değişimleri de ifade ettikleri yorumlarını da yapabiliriz.

Mezar Taşı İle İlgili

Açıklamalar

Bir hanımefendiye ait olan bu mezar taşı da bir hanımefendinin zarafetini ve inceliğini çok güzel yansıtmaktadır. Başlık kısmındaki çiçek motifleri ile kullanılan diğer desenler sanatsal anlamda

çok başarılı ve güzeldir. Yine Zeytinoğlu ailesine mensup bir mezar taşıdır. Baş kısmındaki mezar taşının alt bölümü toprak altında kalmıştır; alttaki topraklar temizlenip fotoğraflanmışsa da yine de en son kısımda yer alan isim (Feride?) tam olarak okunamamıştır.

ZEYNEP ZEYTUNZADE

Mezar Taşı Üzerindeki Yazılar

- 1- Hüve'l Hallaku'l Baki.
- 2- Beni kıl mağiret Ey Rabb-i Yezdan
- 3- Bi Hakk-ı Arş-ı A' zam Nur-u Kur'an
- 4- Gelüb kabrime ziyaret eden ihvan
- 5- İdeler ruhuma bir Fatiha ihsan
- 6- Zeytunzade Hacı İbrahim Efendi
- 7- Halilesi ve Moymullu Hacı Emin

- 8- Efendi Kerimesi Zeynep Hatun
- 9-El Fatiha Sene 1324

Mezar Taşının Türkçe Anlamı

Bu mezar taşında; klasik "*Hüve'l Baki*" serlevhası yerine burada "*Hüve'l Hallaku'l Baki*" serlevhası yazılması uygun bulunmuş. Yani "*Sonsuzluğu yaratan O'dur*".

Yine Osmanlı mezar taşlarında çokça görülen şu hoş edebi dua mezar taşında şu şekilde devam etmiştir: "*Nurlu Kuran'ın ve en büyük arşın sahibi ey affedicisi olan Rabbim, beni affet.*"

Kardeşler gelip kabrimi ziyaret eylesin.

Ruhuma bir Fatiha okuyarak bana iyilik yapın.

Zeytinoğlu Hacı İbrahim Efendi eşi ve Moymullu Hacı Emin Efendi'nin kızı Zeynep Hatun. Ruhuna Fatiha. Sene 1324. / 1907

Mezar Taşı İle İlgili

Açıklamalar

Osmanlı kadın mezar taşları bir kadının incelik ve letafetini en güzel şekilde ortaya koyan şeyler; yani çiçekler, buketler, bahar dalları, gerdanlıklar ile süslenmiştir. İşte Tavşanlılı bu hanımefendinin mezar taşı da aynı özellikleri taşımakta ve farklı farklı süslemeler bu mezar taşında göze çarpmaktadır. Özellikle başlık kısmındaki çiçek motifleri görülmeye değer hoş süslemelerdir. Mezar sahibesi olan Zeytinoğlu Zeynep Hanım; eşi Hacı İbrahim Efendi'den 3 yıl sonra vefat etmiştir. Bu mezar taşında ise daha farklı bir bilgi yani babasının da ismi mevcuttur. Mezarı bulunan hanımın; O dönemde Tavşanlı'ya bağlı bir köy olan Moymullu Hacı Emin Efendi'nin kızı olduğu belirtilmektedir. Hem babası hem de eşi Hacı olan Zeynep Hatun'un ise Hacca gidip gitmediğini ise mezar taşında yazılı değildir.

Su ile Çalışan TAŞ DEĞİRMENLERİMİZ

Adnan YAZICI / Tema Vakfı İlçe Temsilcisi

Değerli okuyucularım, dergimizin bu sayısında sizlere geçmişte hayatımızın önemli bir parçası olan suyla çalışan taş değirmenlerini anlatmayı düşündüm.

Su değirmenleri insanların toprağa bağlandığı, ilk zirai faaliyetlerinin başladığı devirlerde başladı. İki yassı taşın arasında mısır ve buğday tanelerinden un elde etmeyi başaran insan zekâsı bu işlemleri zamanla geliştirdi. Su kuvveti ile çalışan değirmenlerin en önemli özelliklerinden birisi, su arkının uzun olmasıdır. Su basınçla çarptığı çarkı döndürüyor, çarka bağlı direktte öğütücü taşları çeviriyor. Alttaki taş sabit olup, üstteki taş dönerken içine konulan mısır veya buğdayı öğütüp un haline getiriyordu. Uzun yıllar insanlara hiz-

met veren bu sistem gelişen teknolojiyle tarihe karışmak üzeredir; Köylerimizde artık dere boylarına kurulu değirmenler yok denecek kadar azalmış, kalanlarda harabe durumunda yok olmaya yüz tutmuş vaziyettedir.

Değirmenlerin yoğun olarak kullanıldığı dönemlerde; buğdayını hasat etmiş köylü ürününü çuval-lara doldurup değirmenin yolunu tutardı. Sırası gelen, ürününü değirmenin arkına boşaltır ve ürünün un haline gelmesini beklerdi. Bu esnada yorgun yük hayvanları da dinlenmeye çekilirlerdi. Kalabalık sebebi ile bazı günler iki üç gün boyunca sıranın gelip buğdayın öğütülmesi beklenirdi. Köylüler kalabalık sebebiyle odalarda üst üste konaklardı. Şartlar zor-

du ancak yapacak bir şeyde yoktu.

Değirmen sahipleri genellikle ailece çalışan ve günün 24 saati bu işi nöbetleşe yürüten insanlardı. Yük hayvanının iki yanına bağlı çuval-lar öğütülme sırasını beklerken, kesinlikle kimsenin hakkı kimseye geçmez bu uygulamaya çok özen gösterilirdi. Halk arasında hak arıyorsan değirmene git sözü bu nedenle söylenmiş olsa gerektir. Değirmenlerin bir başka işlevi de bir birini uzun süredir görmeyen insanları buluşturmak ve haberleşmeyi sağlamaktır diye düşünüyorum. Bekleyenler arasında süren koyu sohbetlerden sonra kurulan dostluklar bunun göstergesi olsa gerek. Uzun süreler birbirini görmeyen akrabalar bu mekânda buluşup hasret giderirler ve bir sonraki hasatta buluşmayı dilerlerdi. Sohbetler sırasında neler neler anlatılır ve anlatılanlar gece boyu mum ışığı veya gaz lambasının cansız ışığı altında heyecanla dinlenir, zaman zaman gülüşmeler bazen de hüznün hâkim olurdu. Sohbetlere, uykusuz geçen geceler, ürünün una dönüşmesi içindi elbette. Bir zamanların en merkezi iş yerleri olan taş değirmenlerden günümüze ulaşanları da artık işlevselliğini kaybetmiş, sadece piknik yapılan seyirlik yapılar olmuşlardır. Değirmenin kendine has sesleri, bekleyenlerin hoş sohbetleri artık tarih olmuştur.

Su değirmeninin, öğütülen tahıl tanelerini yakmaması sebebiyle, üretilen undan yapılan ekmeklerin çok lezzetli olduğu söylenir. Gü-

Emeksiz Değirmeninden Kalanlar Kış Görüntüsü

Emeksiz Değirmeni Mevki Son Hali

Değirmen taşı

nümüzde de azda olsa bu şekilde ekmek üretimi yapılan köylerimiz hala mevcuttur. Yüzyıllarca akarsu vadilerinde su miktarının yeterli olduğu yerlerde kurulan ve insanlara hizmet üreten değirmenlerimiz ilçemizde de mevcuttu. Sayıları onlara varan sayıda değirmen Koca çay üzerinde kurulmuş ve yöre insanımıza çok uzun seneler hizmet sunmuşlardı. Günümüzde halen faal olan değirmen kalmadığı gibi, yıkıntı halinde olan değirmene de rastlayamadık. İlçe mer-

kezinden geçen koca çay üzerinde tarihin çeşitli dönemlerinde farklı sistemlerle çalışan değirmenler kuruldu. Bunların bir kısmı oluk değirmeni bir kısmı da çark değirmeni olarak faaliyet gösterdiler. Bu değirmenlerin halen hayatta olan sahipleriyle yaptığım görüşmelerde, elde ettiğim öyküleri sizlerle paylaşmak istedim. Bu değirmenlerden bazılarının ismi bu gün hala bulundukları yörelerdeki isimleriyle yaşamaya devam ediyorlar. Yeni değirmen önü, emeksiz ba-

yırı, yanık değirmen mevki gibi, koca su üzerinde tarih içinde faaliyet göstermiş değirmenlerimizi bir kez daha anmak için yazmaya çalıştım.

1-Kuruçay, "Carsanların değirmeni" (çark değirmeni)

2-Yeni değirmen"

3-Moymul, "Yeni değirmen"

4-Beyköy, "Emeksiz değirmeni"

5-Beyköy, "İzzet ağının değirmeni"

6-İlet, "Kaytancılar değirmeni"

7-Kayaarası, "Baba Ali ağının değirmeni"

8-Baraman, "Ahmet ağa değirmeni" (oluk değirmeni)

9-Yağmurlu "Kamil ağa değirmeni"

10-Göbel, "Karaveyisoğlu değirmeni"

Bu değirmenlerin hayatta olan sahipleriyle yaptığım söyleşileri sizlerle paylaşmak isterim. İlk olarak ilçemiz kaplıca merkezi olan Göbel de kurulan ve çok uzun yıllar faaliyetini sürdüren değirmenlerle ilgili. Başka adıyla paşa beyin un fabrikası ve yanındaki değirmenle ilgili anlatılanlar var sırada. Göbelde hep bir değirmenin varlığından bahis edilir. Ancak burada geçmişte göbel suyuyla çalışan iki adet değirmenden bahsetti Karaveyisoğlu ailesinden Akın KARAVEYİSOĞLU. Bu değirmenlerin kuruluş tarihleri 1700'lü yılların başına dayanıyor. Kaplıca suyuyla çalışan bu değirmenlerin bir tanesi çalışanlar tarafından 1912 yılında un fabrikasına dönüştürülmüş, diğeri ise normal değirmen olarak un üretimine devam etmiştir. Un fabrikası şeklinde çalışan değirmen, 1960 yılında çalışmalarını sonlandırmış. Diğer değirmen ise çalışmasını 1990 yılına kadar sürdürmüştür. Değirmenlerden birisi oluk, diğeri çark değirmeniydi. Değirmenler faal oldukları yıllarda

Göbel kaplıcaları civarında bulunan bir su değirmeninin kalıntıları

Değirmenin arkı

Değirmenin arkı

15 köye hizmet veriyorlardı. Yılın sadece üç ayı kaplıca suyu sulama amaçlı kullanılıyor, kalan dokuz ayda değirmenlerin çalışmasında kullanılıyordu. Günümüzde göbel kaplıcasına çıkan yokuşun sağ tarafında bulunan asırlık çınar ağacının dibinde yıkık ve viran haldeki kalıntılar bu değirmenlerden son kalanlardır.

Diğer değirmenimizde bulunduğu yöreye adını vermiş Tavşanlı Tunçbilek kara yolu üzerindeki 'Emeksiz bayırının' hemen biti-mindeki yerde 1928 tarihinde kurulmuş "Emeksiz Değirmeni"dir. Emeksiz Değirmeninin kurucusu 1871 doğumlu Tavşanlı eşrafın-

dan Patet Ahmet'in oğlu Mehmet EMEKSİZ'dir. Değirmen 1947 yılına kadar bizzat kendisi tarafından çalıştırılmış. Bu tarihten sonra vefatıyla oğulları Ahmet, İsmail ve Abdullah EMEKSİZ tarafından işletilmiştir. 1959 yılında değirmenin işletmesi aynı köyden Talip USLU'ya devredilmiş. Çalışmalar 1995'e kadar aralıksız sürdürülmüştü. O tarihten sonrada santral (HES) yapılmak üzere aynı köyden Remzi ÖZERDEM'e devredildiğinden bahsediyor, aynı köyün eski muhtarlarından İsmail EMEKSİZ. Değirmenin faal olduğu yıllarda çok sayıda köye hizmet vermesinin yanında, Domaniç ve Keles yöresinden Tavşanlı ya gelen seyir

halinde yolculara da hizmet verdiği ve onlara konaklama imkânı sunduğundan da bahis adildir. Özellikle kış mevsiminde sağlanan bu imkânlar o günlerin şartlarında muhakkak ki çok büyük önem arz ediyordu. Bu güzel değirmen uzun seneler insanlara hizmet verirken, doğal güzelliğiyle de insanlar kendine çekerek çevresindeki piknik alanlarıyla onlara bir anlamda hizmet etmişti. İşletmede çalışanlarda dâhil balık avı tutkunları günün her saatinde oltalarıyla değirmen çevresinde mevzilenerek tertemiz akan koca çayın sularında balık av-larlardı. Günümüzde yol genişleme çalışmasıyla birlikte doğal dokusu bozulan değirmen çevresi, eski güzel günlerinden uzak, yerde yatan değirmen taşıyla, son kalan su kanalıyla eski güzel günleri özler gibi hüznü bir tablo çiziyor. Diğer değirmenlerinde farklı öyküleri olduğunu düşünerek, insanoğlunun yüzyıllar boyunca hizmetinde olmuş, onlara sosyal tesis, konaklama tesisi imkânı sunmuş, insanların bir araya gelip tanışmalarını sağlamış, Anadolu kültüründe çok önemli yeri olan değirmenlerimiz artık hatıralarımızdaki yerlerinde yaşamaya devam edeceklerdir. Doğal yaşamında bir parçası olan taş değirmenlerimizin unutulmaması dileğiyle.

H. 1258(1842) NÜFUS SAYIMINA GÖRE TAVŞANLI HACI ABBAS MAHALLESİ

Mehmet KÖSE / Tarih Öğretmeni

Osmanlı Devleti özellikle 1826 yılında Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasından sonra yeni bir orduya ihtiyaç duymuş ve II. Mahmut tarafından Asâkir-i Mansûre-i Muhammediyye adı verilen ordu kurulmuştur. Bu yeni kurulan ordunun asker ihtiyacını karşılamak amacıyla 1830'lu yılların başından itibaren nüfus yoklamaları yapılmıştır. Yapılan bu nüfus yoklamaları askeri amaçlı olduğu için de yaş farkı gözetilmeksizin sadece erkeklerin sayımı yapılmış ve nüfus defterleri teşekkül etmiştir. Bu defterlere kaydedilen kişilerin fiziki özellikleri, yaşları, icra ettikleri meslekler (vb.) isimlerinin yanına kayıt olarak düşülmüştür.

Bu yazımızda günümüzde Yeni Mahalle ve Ulu Cami Mahallesi'nin kesişme noktalarını içine alan , Osmanlı Devleti zamanında ise Hacı Abbas Mahallesi olarak anılan mahallemizin nüfus yoklama defterini inceledik. 1842 yılına ait nüfus yoklama defterinde 470 tane si mahallede, 25 tane si Güneyli Efendi Medresesi talebeleri olmak üzere toplam 495 kişinin kaydı mevcuttur. Hacı Abbas Mahallesi'nde mahalle imamı İshak Hocaoğlu Hüseyin Efendi, mahalle kethüdası ise Raziyeoğlu Halil'dir. Mahallede Çardaklıoğlu Hasan Efendi ve Ebubekirzâde Halil Efendi isminde iki tane müderris, Emiroğlu Mehmet ve Emir Hocaoğlu Hafız Ahmet isminde iki tane sıbyan mektebi muallimi, Dede bâli Evkafı

Hacı Abbas Mahallesi Nüfus Defterinin İlk Sayfası

Mütevelli Heyetinden Himmetoğlu Ahmet de ikamet etmektedirler. Mahalle kayıtlarında 8 tane redif askeri, 14 tane mansûre askeri, 3 tane yek çeşm (tek gözlü), 1 tane yek kadem (tek ayaklı), 1 tane gözleri sakat, 1 tane mecnûn (deli), 3 tane mefkût (kayıp), 3 tane sâil (fakir-dilenci), 3 tane talebe, 1 tane hatip ve 1 kişinin de Âsitâne'de (İstanbul) olduğu yazılmıştır. Mahalleye ait defterde bazı teknik hatalarda göze çarpmaktadır. Örneğin isimler yazılırken 413'ten 415'e atlanmış, 131 nolu haneye iki farklı kişi kaydedilmiştir. Nüfus yoklama defterlerinin tamamında ismi yazılan kişiyi tanımaya yardımcı olacak fiziksel özellikler de kayıt altına alınmıştır. Bıyığı henüz yeni terlemiş gençleri

ifade etmek için "ter bıyık", sakalı bıyığı olmayanları ifade etmek için "sâderû", ergenlik çağına yeni ulaşmış gençleri ifade etmek için "müzellef", genç, delikanlı, bıyığı sakalı yeni terleyenleri ifade etmek için "şâb-ı emred", yüzü tüysüz, sakalı bıyığı seyrek olanları ifade etmek için "köse", yaşı ileri olanları ifade etmek için "pîr-i fânî" gibi tabirler kullanılmıştır. Yine Hacı Abbas Mahallesi'ne ait nüfus defterinde dikkat çeken unsurlardan biri de meslek erbabı olanların icra ettikleri meslekler de isimlerinin yanına kayıt olarak düşülmüştür. Aşağıdaki tabloda bu meslek erbabının icra ettikleri meslekler ve kaç kişi tarafından icra edildiği yazılıdır.

MESLEK	KİŞİ
Rençber	18
Debbağ	15
Bağcı	2
Leblebici	3
Yolcu	9
Helvacı	3
Çerçi	1
Eskici	8
Değirmenci	3
Debbağ Kalfası	4
Irgat	7
Debbağ Çırağı	8
Berber	5
Bıçakçı	13
Sıvacı	1

MESLEK	KİŞİ
Yemenici	27
Terzi	2
Leblebici Kalfası	1
Yemenici Kalfası	8
Oduncu	22
Yemenici Çırağı	7
Berber Çırağı	1
Şerbetçi	1
Kahveci	3
Duhancı	1
Manav	2
Bıçakçı Kalfası	1
Demirci	4
Demirci Çırağı	1
Eğerci	1

MESLEK	KİŞİ
Demirci Kalfası	1
Kasap	1
Kasap Kalfası	1
Hizmetkâr	5
Tüccar	2
Tüfekçi	2
Saatçi	1
Nalçacı	1
Nalçacı Çırağı	1
Bakkal	1
Penbeci	2
Kiracı	5
Semerci	2
Keserci	1
Attar	1

HACI ABBAS MAHALLESİ SAKİNLERİ

- 1 – **Hane 1-** İshak Hocaoglu
İshak'ın oğlu Hüseyin Efendi,
orta boylu kara sakallı, yaşı 30
Mahalle imamı
- 2 – Hüseyin Efendi'nin oğlu İs-
mail, şâb-ı emred, yaşı 15
- 3 – Hüseyin Efendi'nin diğer oğlu
İbrahim, yaşı 7
- 4 – **Hane 2-** İgnecioğlu
Süleyman'ın oğlu Halil, uzun
boylu kır sakallı, yaşı 55
Torunu sağır(küçük) Ahmet,
yaşı 1
- 5 – Halil'in oğlu Süleyman, orta
boylu kara sakallı, yaşı 30
- 6 – Halil'in diğer oğlu Mustafa,
uzun boylu ter bıyık, yaşı 20,
Mülâzım-ı Redif
- 7 – Halil'in diğer oğlu Hasan, yaşı
13 **Fenâ iletine mübtela**
- 8 – **Hane 3-** Çakmakoglu
Ahmet'in oğlu Hacı Hafız Ali,
orta boylu kır sakallı, yaşı 57
- 9 – Hafız Ali'nin oğlu Ahmet, orta
boylu ter bıyık, yaşı 17
- 10 – Hafız Ali'nin diğer oğlu
Mehmet, şâb-ı emred, yaşı 13

- 11 – Hafız Ali'nin diğer oğlu
Mustafa, yaşı 6
- 12 – **Hane 4-** Kütükçüoglu
Velieddin'in oğlu Hüseyin,
uzun boylu sarı sakallı, yaşı 65
Rençber
- 13 – Hüseyin'in oğlu Hüseyin,
kısa boylu sarı sakallı, yaşı 28
- 14 – Hüseyin'in diğer oğlu Ve-
lieddin, uzun boylu ter bıyık,
yaşı 19 **Redif**
- 15 – Hüseyin'in diğer oğlu Süley-
man, şâb-ı emred, yaşı 17
- 16 – Hüseyin'in diğer oğlu Halil,
yaşı 3
- 17 – **Hane 5-** Çomakoğlu Ali'nin
oğlu Hüseyin, orta boylu kara
sakallı, yaşı 30, **Yekçeşm**
- 18 – **Hane 6-** Lazoğlu Ahmet'in
oğlu Mehmet, orta boylu ter bı-
yık, yaşı 17 **Asâkir-i Mansûre**
- 19 – **Hane 7-** Sivaslıoğlu
Mehmet'in oğlu Ahmet, orta
boylu kara sakallı, yaşı 31,
Debbağ
- 20 – **Hane 8-** Ceketçioğlu
Süleyman'ın oğlu Hasan, uzun
boylu kara sakallı, yaşı 25,
Bağcı

- 21 – **Hane 9-** Suhteoglu
Süleyman'ın oğlu Hacı Ali,
orta boylu kara sakallı, yaşı 43
Leblebici
- 22 – Hacı Ali'nin kardeşi Hacı
Ahmet, orta boylu kara sakallı,
yaşı 30 **On senedir Hicaz'da**
- 23 – **Hane 10-** Gemalmazoglu
Halil'in oğlu Ali, uzun boylu
kara sakallı, yaşı 35 **Yolcu**
- 24 – Ali'nin oğlu İbrahim, yaşı 6
- 25 – **Hane 11-** Kıvrıkoğlu
Osman'ın oğlu Ahmet, orta
boylu kır sakallı, yaşı 65 **Hel-
vacı**
- 26 – Ahmet'in oğlu Ömer, orta
boylu ter bıyık, yaşı 27
- 27 – **Hane 12-** Kıvrıkoğlu
Ahmet'in oğlu Osman, orta
boylu kara sakallı, yaşı 40
Çerçi
- 28 – **Hane 13-** Şatiroğlu Halil'in
oğlu Mehmet, orta boylu kara
sakallı, yaşı 20 **Eskici**
- 29 – Kardeşi Osman, yaşı 9
- 30 – **Hane 14-** Sivaslıoğlu Hacı
İsmail'in oğlu Hasan, yaşı 7
- 31 – Kardeşi Hüseyin, yaşı 5

- 32 – **Hane 15-** Sivaslıoğlu Hasan'ın oğlu Mehmet, uzun boylu kara sakallı, yaşı 35 **Debbağ**
- 33 – **Hane 16-** Sivaslıoğlu Himmət'in oğlu İsmail, uzun boylu kır sakallı, yaşı 51 **Değirmenci**
- 34 – İsmail'in oğlu Mehmet, uzun boylu sarı bıyıklı, yaşı 24
- 35 – İsmail'in diğer oğlu Ahmet, orta boylu kara bıyıklı, yaşı 21 **Redif**
- 36 – **Hane 17-** Sivaslıoğlu Hasan'ın oğlu İbrahim, uzun boylu sâderû, yaşı 17 **Debbağ Kalfası**
- 37 – Kardeşi Halil, yaşı 9
- 38 – **Hane 18-** Molla Dâi(Dayı) oğlu Mustafa'nın oğlu Mehmet, orta boylu kır sakallı, yaşı 58 **Irgat**
- 39 – Mehmet'in oğlu Mustafa, orta boylu kara sakallı, yaşı 25
- 40 – Mehmet'in diğer oğlu Ali, şâb-ı emred, yaşı 15
- 41 – **Hane 19-** Molla Dâi(Dayı) oğlu Hüseyin'in oğlu Ahmet, orta boylu kara sakallı, yaşı 28 **Irgat**
- 42 – **Hane 20-** Kel Ahmetoğlu İsmail'in oğlu Hasan, orta boylu sâderû, yaşı 14 **Debbağ Çırağı**
- 43 – **Hane 21-** Kobakoğlu Ahmet'in oğlu Ali, uzun boylu kumral sakallı, yaşı 35 **Debbağ Kalfası**
- 44 – **Hane 22-** Zurnacıoğlu Arif'in oğlu Ahmet, orta boylu kumral sakallı, yaşı 35 **Berber**
- 45 – **Hane 23-** İğnecioğlu Hüseyin'in oğlu Hüseyin, orta boylu kumral sakallı, yaşı 30 **Bıçakçı**
- 46 – Kardeşi Ali, uzun boylu kumral sakallı, yaşı 25 **Bıçakçı**
- 47 – Hüseyin'in oğlu İsmail, yaşı 1
- 48 – **Hane 24-** İğnecioğlu Mehmet'in oğlu Osman, orta boylu ak sakallı, yaşı 65
- 49 – **Hane 25-** Kobakoğlu Hacı Bekir'in oğlu Hacı İsmail, uzun boylu kumral sakallı, yaşı 54 **Rençber**
- 50 – İğnecioğlu Osman'ın oğlu Mehmet, uzun boylu kumral sakallı, yaşı (yazılmamış), **Helvacı**
- 51 – Osman'ın diğer oğlu Halil, kara bıyıklı, yaşı 30 **Berber**
- 52 – Osman'ın diğer oğlu Ahmet, yaşı 9
- 53 – Osman'ın torunu(Mehmet'in oğlu)Mustafa, yaşı 1
- 54 – **Hane 26-** Hacı Ahmetoğlu Mustafa'nın oğlu İsmail, orta boylu ak sakallı, yaşı 65 **Rençber**
- 55 – İsmail'in oğlu Mehmet, orta boylu kumral sakallı, yaşı 45
- 56 – **Hane 27-** Hacı Ahmetoğlu İsmail'in oğlu Halil, uzun boylu kumral sakallı, yaşı 35 **Yemenici**
- 57 – **Hane 28-** Elifoğlu Mehmet'in oğlu Hafız Mustafa, uzun boylu kır sakallı, yaşı 55
- 58 – Mustafa'nın oğlu Ahmet, orta boylu ter bıyık, yaşı 18, **Terzi**
- 59 – Mustafa'nın diğer oğlu Mehmet, şâb-ı emred, yaşı 15
- 60 – **Hane 29-** Hacı Alioğlu Ahmet'in oğlu Ali, uzun boylu kara sakallı, yaşı 30 **Rençber**
- 61 – Ali'nin oğlu Ahmet, yaşı 4
- 62 – **Hane 30-** Hacı Ahmetoğlu Halil'in oğlu Hüseyin, uzun boylu kumral sakallı, yaşı 30 **Leblebici kalfası**
- 63 – Hüseyin'in oğlu Halil, yaşı 5
- 64 – Hüseyin'in diğer oğlu İbrahim, yaşı 3
- 65 – **Hane 31-** Küçük İmamoğlu Mustafa'nın oğlu Hacı Salih, uzun boylu kır sakallı, yaşı 55 **Bâ berat-ı Âlî Hatip**
- 66 – Hacı Salih'in oğlu Mehmet, orta boylu müzellef sakallı, yaşı 23
- 67 – Hacı Salih'in diğer oğlu Mustafa, orta boylu sâderû, yaşı 16
- 68 – Hacı Salih'in diğer oğlu Halil, şâb-ı emred, yaşı 14
- 69 – Torunu Hasan(Mehmet'in oğlu), yaşı 1
- 70 – **Hane 32-** Bektaşioğlu Yusuf'un oğlu Mustafa, uzun boylu kır sakallı, yaşı 53 **Irgat**
- 71 – **Hane 33-** Kardeşi Abdullah'ın oğlu Hasan, orta boylu kara sakallı, yaşı 30 **Yemenici Kalfası**
- 72 – **Hane 34-** Sarmısaklıoğlu Ahmet'in oğlu Velieddin, orta boylu ak sakallı, yaşı 70 **Eskici**
- 73 – **Hane 35-** Sarmısaklıoğlu İsmail'in oğlu Süleyman, orta boylu kara bıyıklı, yaşı 23 **Debbağ**
- 74 – Kardeşi Ahmet, şâb-ı emred, yaşı 15
- 75 – **Hane 36-** Sarmısaklıoğlu Ahmet'in oğlu Mustafa, uzun boylu kır sakallı, yaşı 57 **Debbağ**
- 76 – Mustafa'nın oğlu Ahmet, orta boylu ter bıyık, yaşı 19
- 77 – Mustafa'nın diğer oğlu Mehmet, yaşı 3
- 78 – **Hane 37-** Hacı Alioğlu Arif'in oğlu Velieddin, orta boylu köse sakallı, yaşı 50 **Oduncu – Yekçeşm**
- 79 – **Hane 38-** Abasızoğlu Ömer'in oğlu Mustafa, orta boylu müzellef sakallı, yaşı 22 **Eskici**
- 80 – **Hane 39-** Nâkîoğlu İsmail'in oğlu Mehmet, uzun boylu kara sakallı, yaşı 43 **Mefkûl**
- 81 – Mehmet'in oğlu İsmail, yaşı 6

- 82 – **Hane 40-** Abasızoğlu Osman'ın oğlu Ali, orta boylu kumral sakallı, yaşı 40 **Oduncu**
- 83 – **Hane 41-** Hacı Salihoğlu Memiş'in oğlu Hüseyin, orta boylu şâb-ı emred, yaşı 16 **Yemenici Çırağı**
- 84 – Kardeşi İsmail, yaşı 13, **Berber Çırağı**
- 85 – Diğer kardeşi Memiş, yaşı 9
- 86 – **Hane 42-** Himmetoğlu Ali'nin oğlu Ahmet, orta boylu kara sakallı, yaşı 60 **Mütevelli-i Dede Bâfi**
- 87 – Ahmet'in oğlu Ali, orta boylu kara bıyıklı, yaşı 21
- 88 – Ahmet'in diğer oğlu Mehmet, orta boylu sâderû, yaşı 17
- 89 – **Hane 43-** Kavgalıoğlu Mehmet'in oğlu Mustafa, orta boylu kır sakallı, yaşı 40 Şerbetçi
- 90 – **Hane 44-** Kıvrıkoğlu Mehmet'in oğlu Ahmet, uzun boylu kara bıyıklı, yaşı 27 **Yemenici Kalfası**
- 91 – **Hane 45-** Eskicioğlu Hacı Bekir'in oğlu Hacı Osman, uzun boylu kara sakallı, yaşı 30 **Yemenici Kalfası**
- 92 – Osman'ın oğlu Hüseyin, yaşı 3
- 93 – **Hane 46-** İnce Karyeli Hatipoğlu İbrahim'in oğlu Mehmet, orta boylu şâb-ı emred, yaşı 18 **Kahveci Tâbii**
- 94 – **Hane 47-** Demircioğlu Ahmet'in oğlu İsmail, orta boylu ak sakallı, yaşı 74 **Debbağ**
- 95 – **Hane 48-** İsmail'in oğlu Halil, orta boylu kara bıyıklı, yaşı 23, **Debbağ**
- 96 – **Hane 49-** Demircioğlu İsmail'in oğlu Ali, orta boylu kara sakallı, yaşı 40 **Debbağ**
- 97 – İsmail'in oğlu Ali, yaşı 3
- 98 – **Hane 50-** Bittimoğlu Hacı Ali'nin oğlu İbrahim, orta boylu kara sakallı, yaşı 21 **Yemenici**
- 99 – **Hane 51-** Bittimoğlu Halil'in oğlu Mehmet, orta boylu kır sakallı, yaşı 57 **Duhancı**
- 100 – Hacı Mehmet'in oğlu Hasan, orta boylu kumral bıyıklı, yaşı 25 **Yemenici**
- 101 – Mehmet'in diğer oğlu Mustafa, orta boylu kara bıyıklı, yaşı 23, **Asker-i Redif**
- 102 – **Hane 52-** Berberoğlu Velieddin'in oğlu Zeynelâbidin, orta boylu kara sakallı, yaşı 50 **Berber**
- 103 – Zeynelâbidin'in oğlu Ali, kısa boylu ter bıyıklı, yaşı 18 **Debbağ Çırağı**
- 104 – Diğer oğlu Mehmet, orta boylu ter bıyıklı, yaşı 16, **Debbağ Çırağı**
- 105 – **Hane 53-** Berberoğlu Hasan'ın oğlu Bayram, uzun boylu kır sakallı, yaşı 50, **Bıçakçı**
- 106 – Bayram'ın oğlu Mehmet, şâb-ı emred, yaşı 17 **Bıçakçı**
- 107 – Bayram'ın diğer oğlu Abdullah, yaşı 3
- 108 – **Hane 54-** Leblebicioğlu Salih'in oğlu Mehmet, orta boylu kumral sakallı, yaşı 29 **Asker-i Redif**
- 109 – **Hane 55-** Şerbetçioğlu Süleyman'ın oğlu Hüseyin, uzun boylu ter bıyıklı, yaşı 22 **Debbağ**
- 110 – Kardeşi Hasan, şâb-ı emred, yaşı 13
- 111 – **Hane 56-** İsa Köylü Ömer'in oğlu Hasan, orta boylu sarı sakallı, yaşı 40 **Yolcu**
- 112 – **Hane 57-** Hacı Hasan'ın oğlu Halil, orta boylu kara sakallı, yaşı 28 Vakıf Kazasından Karyesinde sakin
- 113 – **Hane 58-** Şerbetçioğlu Mehmet'in oğlu Süleyman, orta boylu kır sakallı, yaşı 55 **Eskici**
- 114 – Süleyman'ın oğlu Mehmet, orta boylu ter bıyık, yaşı 22 **Redif**
- 115 – Süleyman'ın diğer oğlu Ahmet, orta boylu ter bıyık, yaşı 17
- 116 – Süleyman'ın diğer oğlu Hüseyin, yaşı 6
- 117 – **Hane 59-** Aksaplıoğlu İbrahim'in oğlu Süleyman, orta boylu kır sakallı, yaşı 58 **Rençber**
- 118 – Süleyman'ın oğlu Halil, uzun boylu kara bıyıklı, yaşı 20
- 119 – Üvey oğlu Halil, yaşı 9
- 120 – **Hane 60-** Murtazaoğlu Mustafa'nın oğlu Halil, yaşı 9
- 121 – **Hane 61-** Domaniçlioğlu İsmail'in oğlu Hasan, orta boylu aksakallı, yaşı 75
- 122 – Hasan'ın oğlu İsmail, orta boylu sarı bıyıklı, yaşı 23
- 123 – Hasan'ın diğer oğlu Süleyman, orta boylu kara bıyıklı, yaşı 25
- 124 – **Hane 62-** Küçük Musacıoğlu Velieddin'in oğlu Hacı Ahmet, orta boylu kır sakallı, yaşı 65 **Manav**
- 125 – Hacı Ahmet'in oğlu Süleyman, orta boylu kara sakallı, yaşı 30 **Debbağ**
- 126 – Hacı Ahmet'in diğer oğlu Mustafa, orta boylu kara bıyıklı, yaşı 22 **Terzi**
- 127 – Hacı Ahmet'in diğer oğlu Mehmet, ter bıyık, yaşı 19
- 128 – Torunu Velieddin (Süleyman'ın oğlu) yaşı 5
- 129 – Diğer torunu Salih (Süleyman'ın oğlu) yaşı 3
- 130 – **Hane 63-** Musaoğlu Velieddin'in oğlu Ali, orta boylu ter bıyık, yaşı 16 **Yemenici Çırağı**

- 131 – Kardeşi Abdülferiz, şâb, yaşı 12
- 132 – **Hane 64-** Küçüköğlu Halil'in oğlu Mehmet, orta boylu köse sakallı, yaşı 38 **Yemenici**
- 133 – **Hane 65-** Küçüköğlu İbrahim'in oğlu Hasan, orta boylu kır sakallı, yaşı 65 **Bıçakçı**
- 134 – **Hane 66-** Küçüköğlu Hasan'ın oğlu Mehmet Şerif, orta boylu kumral sakallı, yaşı 30 **Yemenici**
- 135 – Mehmet Şerif'in oğlu Ahmet, yaşı 3
- 136 – **Hane 67-** Osman Köleoğlu Abdülkerim'in oğlu Mustafa, orta boylu ter bıyıklı, yaşı 18 **Bıçakçı Kalfası**
- 137 – Kardeşi Ahmet, şâb, yaşı 12 **Yemenici Çırağı**
- 138 – Diğer Kardeşi Halil, yaşı 9 **Yemenici Çırağı**
- 139 – **Hane 68-** Müezzinoğlu Ali'nin oğlu Hacı Hasan, orta boylu kır sakallı, yaşı 60 **Demirci**
- 140 – Üvey oğlu Hasan, orta boylu ter bıyık, yaşı 20 **Demirci**
- 141 – Kardeşi Ali, şâb-ı emred, yaşı 12 **Demirci Çırağı**
- 142 – **Hane 69-** Abdülhalimoğlu Ahmet'in oğlu Ali, orta boylu kara saksallı, yaşı 50 **Kasap**
- 143 – Ali'nin oğlu Ahmet, orta boylu ter bıyık, yaşı 23 **Kasap Kalfası**
- 144 – **Hane 70-** Demiroğlu Hacı Salih'in oğlu Hacı Mustafa, orta boylu kır sakallı, yaşı 63 **Bağcı**
- 145 – Hacı Mustafa'nın oğlu Mustafa, orta boylu kumral sakallı, yaşı 31 **Yolcu**
- 146 – Hacı Mustafa'nın diğer oğlu Halil, şâb-ı emred, yaşı 12
- 147 – Torunu Mehmet (Mustafa'nın oğlu) yaşı 1
- 148 – **Hane 71-** Demiroğlu Hacı Mehmet'in oğlu Hasan, yaşı 11
- 149 – **Hane 72-** Kalın Hasanoğlu Hüseyin'in oğlu Hasan, orta boylu kara sakallı, yaşı 30 **Kahveci**
- 150 – Hasan'ın oğlu Hüseyin, yaşı 3
- 151 – **Hane 73-** Sarı Musaoğlu Mustafa'nın oğlu Ali, orta boylu kır sakallı, yaşı 55 **Hizmetkar**
- 152 – Ali'nin oğlu Mustafa, şâb-ı emred, yaşı 13
- 153 – **Hane 74-** Çardaklıoğlu Mehmet'in oğlu Halil, orta boylu kır sakallı, yaşı 50, **Kahveci**
- 154 – Halil'in oğlu Mehmet, uzun boylu kara bıyıklı, yaşı 19
- 155 – Halil'in diğer oğlu Memiş, şâb-ı emred, yaşı 15
- 156 – Halil'in diğer oğlu Hasan, yaşı 9
- 157 – **Hane 75-** Çardaklıoğlu Arif'in oğlu Hasan Efendi, uzun boylu ak sakallı, yaşı 60 **Müderri**
- 158 – Hasan Efendi'nin oğlu Mehmet, uzun boylu müzellef sakallı, yaşı 18 **Talebe**
- 159 – Hasan Efendi'nin diğer oğlu Abdullah, uzun boylu müzellef sakallı, yaşı 15 **Talebe**
- 160 – **Hane 76-** Kırıkhoğlu Hacı Hasan'ın oğlu Hacı İsmail, orta boylu kır sakallı, yaşı 57 **Helvacı**
- 161 – Hacı İsmail'in oğlu Mehmet, orta boylu kumral sakallı, yaşı 30
- 162 – İsmail'in diğer oğlu Hasan, ter bıyık, yaşı 17
- 163 – İsmail'in diğer oğlu Mustafa, şâb-ı emred, yaşı 13
- 164 – **Hane 77-** Çerkezoğlu Mustafa'nın oğlu Mehmet, uzun boylu ak sakallı, yaşı 70 **Yemenici**
- 165 – Mehmet'in oğlu Mustafa, uzun boylu kumral sakallı, yaşı 45 **Yek Kadem** (Tek Ayaklı)
- 166 – Mehmet'in diğer oğlu İsmail, uzun boylu kumral sakallı, yaşı 40 **Yemenici**
- 167 – Torunu Ahmet (Mustafa'nın Oğlu) ter bıyık, yaşı 17
- 168 – Diğer torunu Hüseyin (İsmail'in oğlu) şâb-ı emred, yaşı 15
- 169 – Diğer torunu Hasan (İsmail'in oğlu) yaşı 5
- 170 – Diğer torunu Mehmet (İsmail'in oğlu) yaşı 3
- 171 – **Hane 78-** Eğerci Hüseyin'in oğlu Mustafa, orta boylu kara bıyıklı, yaşı 37
- 172 – **Hane 79-** Çavuşoğlu Süleyman'ın oğlu İsmail, orta boylu kara bıyıklı, yaşı 25 **Mansurede**
- 173 – Kardeşi Halil, kısa boylu ter bıyıklı yaşı 19, **Yemenici**
- 174 – Diğer kardeşi Ahmet, orta boylu ter bıyık, yaşı 17 **Demirci**
- 175 – Diğer kardeşi Hüseyin, şâb-ı emred, yaşı 15 **Yemenici**
- 176 – **Hane 80-** Haytaoğlu Himmet'in oğlu Mehmet, orta boylu kır saksallı yaşı 55 **Oduncu**
- 177 – Oğlu Himmet, orta boylu kara bıyıklı yaşı 25 **Mecnundur**
- 178 – **Hane 81-** Haytaoğlu Himmet'in oğlu Musa, orta boylu köse sakallı yaşı 45 **Hizmetkar**
- 179 – **Hane 82-** Haytaoğlu Himmet'in oğlu Hasan, kısa boylu köse sakallı yaşı 40 **Oduncu**
- 180 – **Hane 83-** Şerifoğlu Şerif'in oğlu Halil, orta boylu ter bıyıklı yaşı 17 **Yemenici**
- 181 – **Hane 84-** Kırçalıoğlu İsmail'in oğlu Seyyit Ahmet,

- orta boylu kara köse sakallı, yaşı 25
- 182 – **Hane 85-** Kara İbrahim oğlu Hüseyin, kumral sakallı, yaşı 45 **Oduncu**
- 183 – Oğlu İsmail, yaşı 12
- 184 – **Hane 86-** Civelekoğlu Velieddin'in oğlu Mustafa, yaşı 11
- 185 – Üvey kardeşi Abdullah, yaşı 4
- 186 – Araboğlu Mustafa'nın oğlu Hüseyin orta boylu kumral sakallı, yaşı 35 **Tekâüd-ü Mansûre**
- 187 – Oğlu İsmail, yaşı 1
- 188 – **Hane 87-** Oruç oğlu İbrahim'in oğlu Hasan, orta boylu kara sakallı, yaşı 60 **Tüccar**
- 189 – Oğlu İbrahim, orta boylu kara sakallı, yaşı 30, **Yemenici**
- 190 – Diğer oğlu Halil, yaşı 9
- 191 – **Hane 88-** Ayvaloğlu Mehmet'in oğlu Molla Ali, orta boylu köse sakallı, yaşı 46
- 192 – Oğlu Abdullah, yaşı 9
- 193 – Diğer oğlu Mehmet, yaşı 1
- 194 – **Hane 89-** Tiryakioğlu Salih'in oğlu Ali, orta boylu kır sakallı, yaşı 52, **Tüfenkçi**
- 195 – Oğlu Salih, orta boylu kara sakallı, yaşı 20, **Saatçi**
- 196 – Diğer oğlu Ahmet, orta boylu ter bıyıklı, yaşı 18, **Tüfenkçi**
- 197 – **Hane 90-** Davutoğlu İbrahim'in oğlu İbrahim, orta boylu ak sakallı, yaşı 65, **Oduncu**
- 198 – **Hane 91-** Emiroğlu Mustafa'nın oğlu Mehmet, orta boylu kara sakallı, yaşı 35, **Muallim-i Sıbyan**
- 199 – Oğlu Mehmet, yaşı 5
- 200 – Diğer oğlu Mahmut, yaşı 3
- 201 – **Hane 92-** Abdülğani oğlu Ali'nin oğlu Hasan, orta boylu kara sakallı, yaşı 30 Âsitânede
- 202 – Kardeşi İsmail, orta boylu kara sakallı, yaşı 25, **Nalçacı**
- 203 – Diğer kardeşi Mehmet, orta boylu ter bıyık, yaşı 20 **Nalçacı Çırağı**
- 204 – Kardeşi Ali, yaşı 1
- 205 – **Hane 93-** Şabanoğlu Mustafa'nın oğlu Ömer, orta boylu ak sakallı, yaşı 62, **Oduncu**
- 206 – **Hane 94-** İmamoğlu Osman'in oğlu Ahmet, orta boylu kır sakallı, yaşı 64 **Tüccar**
- 207 – oğlu Hafız Osman, orta boylu kara sakallı, yaşı 21, **Talebe-i Ulûm**
- 208 – **Hane 95-** Receboğlu Ali'nin oğlu Recep, orta boylu kır sakallı, yaşı 55 **Yemenici**
- 209 – Oğlu Ali, orta boylu şâb-ı emred, yaşı 17
- 210 – Torunu İbrahim, yaşı 1
- 211 – **Hane 96-** Tekelerlioğlu Mahmut'un oğlu Süleyman, orta boylu kara sakallı, yaşı 30 **Rençber**
- 212 – Oğlu Mustafa, yaşı 3
- 213 – Diğer oğlu Mahmut, yaşı 1
- 214 – **Hane 97-** Tekelerlioğlu Mahmut'un oğlu Ahmet, uzun boylu ter bıyıklı, yaşı 21 **Rençber**
- 215 – **Hane 98-** Cin Ali oğlu Ahmet'in oğlu Mehmet, şâb-ı emred, yaşı 15 **Yemenici Çırağı**
- 216 – Kardeşi Ali, şâb-ı emred, yaşı 13
- 217 – **Hane 99-** Karadedeoğlu Velieddin'in oğlu Ali, orta boylu ak sakallı, yaşı 60 **Oduncu**
- 218 – **Hane 100-** Semercioğlu Süleyman'ın oğlu Ali, orta boylu kumral sakallı, yaşı 40 **Yemenici**
- 219 – Oğlu Süleyman, yaşı 1
- 220 – **Hane 101-** Semercioğlu Süleyman'ın oğlu Mehmet, uzun boylu kara bıyıklı, yaşı 30 **Asker-i Redif**
- 221 – Oğlu Ahmet, yaşı 3
- 222 – **Hane 102-** Demircioğlu Ahmet'in oğlu Ali, orta boylu ak sakallı, yaşı 70
- 223 – Oğlu İbrahim, orta boylu kara sakallı, yaşı 35 **Yemenici**
- 224 – Diğer oğlu Halil, uzun boylu köse sakallı, yaşı 33 **Yemenici**
- 225 – Diğer oğlu Mustafa, orta boylu kara sakallı, yaşı 25 **Debbağ**
- 226 – Torunu Salih, yaşı 5
- 227 – **Hane 103-** Demircioğlu Ahmet'in oğlu Süleyman, orta boylu ak sakallı, yaşı 70 **Rençber**
- 228 – Oğlu Ahmet, orta boylu kumral bıyıklı, yaşı 28 **Yemenici**
- 229 – **Hane 104-** Şabanoğlu Velieddin'in oğlu Ahmet, orta boylu köse kır sakallı, yaşı 45 **Oduncu**
- 230 – Oğlu Hüseyin, şâb-ı emred yaşı 13
- 231 – Diğer oğlu Mehmet, yaşı 4
- 232 – **Hane 105-** Çamçaroğlu Ahmet'in oğlu Ahmet, uzun boylu kara sakallı, yaşı 40 **Oduncu**
- 233 – Oğlu Mehmet, yaşı 9
- 234 – **Hane 106-** Raziye Hasan'ın oğlu Halil, kısa boylu köse sakallı, **Kethüdây-ı Mahalle**
- 235 – Oğlu Hasan, yaşı 7
- 236 – **Hane 107-** Ayvalıoğlu Mehmet'in oğlu Hüseyin, orta boylu kara sakallı, yaşı 35 **Bırçakçı**
- 237 – Oğlu Mehmet, yaşı 3
- 238 – **Hane 108-** Ayvalı Mehmed oğlu Mehmet'in oğlu İsmail,

orta boylu kara bıyıklı, yaşı 25, **Mansûrede**

239 – **Hane 109-** Ayvalıoğlu Halil'in oğlu Süleyman, uzun boylu ter bıyıklı, yaşı 17 **Bıçakçı**

240 – **Hane 110-** Yağcıoğlu Halil'in oğlu Hacı Ali, orta boylu ak sakallı, yaşı 65 **Penbeci**

241 – Oğlu Hacı Mustafa, uzun boylu köse sakallı, yaşı 42 **Yolcu**

242 – Diğer oğlu Hüseyin, orta boylu köse sakallı, yaşı 30 **Debbağ**

243 – Torunu Mehmet, yaşı 6

244 – Diğer torunu Halil, yaşı 4

245 – Diğer torunu İsmail, yaşı 1

246 – **Hane 111-** Karakaşoğlu Ali'nin oğlu Ahmet, orta boylu kır sakallı, yaşı 55 **Bakkal**

247 – Oğlu Ali, orta boylu ter bıyık, yaşı 18 Asâkir-i Redif

248 – Diğer oğlu Hasan, şâb-ı emred, yaşı 14

249 – Diğer oğlu arif, yaşı 9

250 – **Hane 112-** Karakaşoğlu Ali'nin oğlu Hacı Şerif, orta boylu kır sakallı, yaşı 50, **Demirci**

251 – Oğlu Mehmet, yaşı 10

252 – Diğer oğlu Ali, yaşı 5

253 – Diğer oğlu Ahmet, yaşı 3

254 – **Hane 113-** Çaylakoğlu Ali'nin oğlu Mehmet, orta boylu köse kır sakallı, yaşı 60 **Oduncu**

255 – Oğlu Hasan, uzun boylu ter bıyık, yaşı 25 **On senedir mefkûr**

256 – Diğer oğlu Ali, yaşı 4

257 – **Hane 114-** Orduoğlu Mustafa'nın oğlu Ahmet, orta boylu kır sakallı, yaşı 55 **Kiracı**

258 – Oğlu Mustafa, şâb-ı emred, yaşı 15

259 – Diğer oğlu Hasan, şâb-ı emred, yaşı 13

260 – Diğer oğlu Hüseyin, yaşı 7

261 – Diğer oğlu Ali, yaşı 4

262 – **Hane 115-** Ovacıklı Şerif'in oğlu Mustafa, orta boylu kumral sakallı, yaşı 55 **Keserci**

263 – Oğlu Ahmet, yaşı 3

264 – **Hane 116-** Semercioğlu Hacı Mehmet'in oğlu Halil, orta boylu köse sakallı, yaşı 23 **Semerci**

265 – Kardeşi Salih, yaşı 7

266 – Oğlu Mehmet, yaşı 3

267 – Diğer oğlu Hüseyin, yaşı 1

268 – **Hane 117-** Semercioğlu Abdülkadir'in oğlu Hacı İsmail, orta boylu kır sakallı, yaşı 63, **Semerci**

269 – Oğlu Velieddin, uzun boylu köse sakallı, yaşı 41

270 – Diğer oğlu Abdülkadir, orta boylu ter bıyık, yaşı 15

271 – Diğer oğlu Abdullah, yaşı 9

272 – Diğer oğlu Mehmet, yaşı 1

273 – **Hane 118-** Eğriboyunoğlu İsmail'in oğlu Hasan, uzun boylu kumral sakallı, yaşı 40 **Kiracı**

274 – Oğlu Ali, şâb-ı emred, yaşı 15 **Yemenici Çırağı**

275 – Diğer oğlu İsmail, yaşı 3

276 – **Hane 119-** Eğriboyunoğlu Süleyman'ın oğlu Hacı Abdurrahman, uzun boylu kumral sakallı, yaşı 38 **Debbağ**

277 – Oğlu Mehmet, yaşı 1

278 – **Hane 120-** Emir Hoca-oğlu Velieddin'in oğlu Hafız Ahmet, orta boylu, yaşı 55 **Muallim-i Sibyan**

279 – Oğlu Velieddin, orta boylu ter bıyık, yaşı 17

280 – Diğer oğlu Mehmet, şâb, yaşı 13

281 – Diğer oğlu Abdullah, yaşı 6

282 – **Hane 121-** Üftâdeoğlu Üftâde'nin oğlu Hacı İbrahim, uzun boylu kumral sakallı, yaşı 42

283 – Oğlu Ahmet, yaşı 6

284 – **Hane 122-** Üftâdeoğlu Üftâde'nin oğlu Hasan, orta boylu kara sakallı, yaşı 35 **Tekâüd-ü Mansûre**

285 – Oğlu Mustafa, yaşı 7

286 – Diğer oğlu Hüseyin, yaşı 3

287 – **Hane 123-** Üftâdeoğlu Üftâde'nin oğlu Velieddin, uzun boylu sarı bıyıklı, yaşı 30 **Tekâüd-ü**

Mansûre

288 – Oğlu Ali, yaşı 1

289 – **Hane 124-** İsmail Kethüdaoğlu Osman'ın oğlu Hasan, orta boylu kara sakallı, yaşı 41

290 – Oğlu Osman, orta boylu ter bıyık, yaşı 15

291 – Diğer oğlu İsmail, yaşı 13

292 – **Hane 125-** Sarı Osmanoğlu Abdullah'ın oğlu Ali, kısa boylu müzellef sakallı, yaşı 30 **Irgat**

293 – **Hane 126-** Alimoğlu Ali'nin oğlu Musa, uzun boylu kara köse sakallı, yaşı 40 **Oduncu**

294 – Oğlu Ahmet, yaşı 9

295 – Kardeşi Hüseyin, uzun boylu ter bıyık, yaşı 25 **Asâkir-i Mansûrede**

296 – **Hane 127-** Küçük Mehmetoğlu Ali'nin oğlu Halil, kısa boylu kumral sakallı, yaşı 35 **Bıçakçı**

297 – **Hane 128-** Tönbelekoğlu Halil'in oğlu Mustafa, uzun boylu kumral sakallı, yaşı 35 **Sâil(Fakir)**

298 – Oğlu Süleyman, şâb-ı emred, yaşı 15

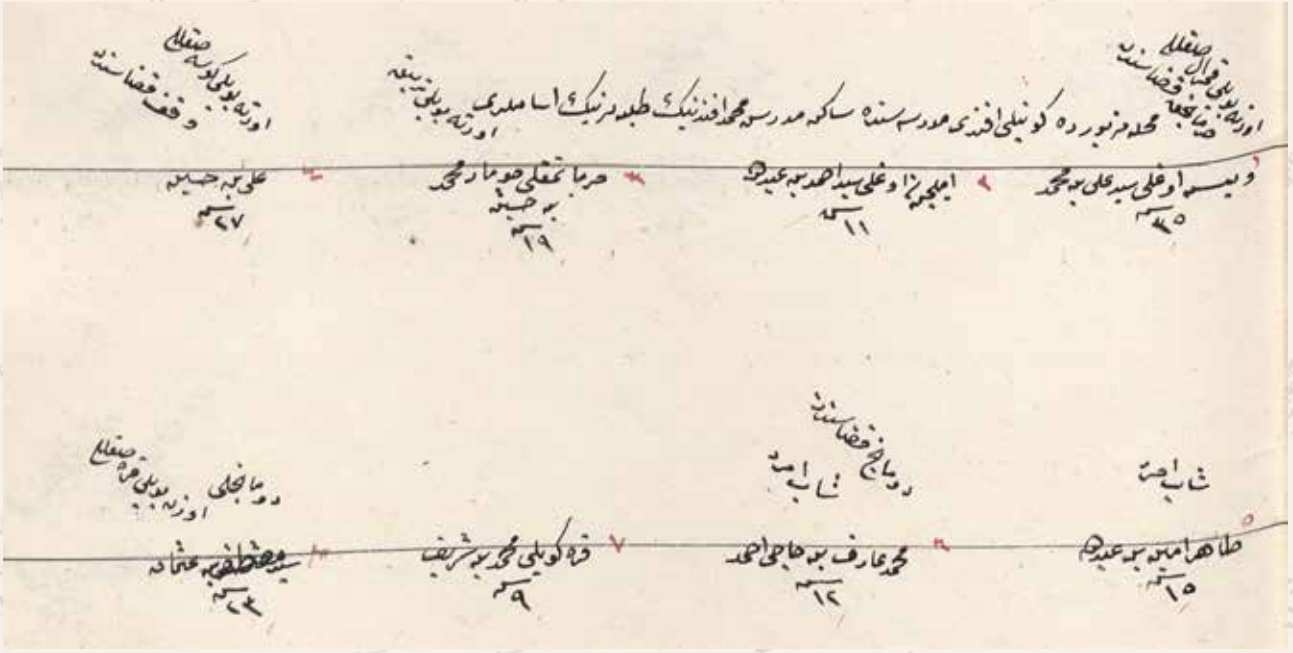
299 – Diğer oğlu Mehmet, yaşı 4

300 – **Hane 129-** Tönbelekoğlu Halil'in oğlu Mehmet, uzun

- boyulu kara köse sakallı, yaşı 50 **Bıçakçı**
- 301 – Oğlu İbrahim, orta boyulu ter bıyıklı, yaşı 18 **Yemenici**
- 302 – Üvey oğlu Halil, orta boyulu kara bıyıklı, yaşı 30 **Yemenici**
- 303 – **Hane 130-** Muslioğlu Musli'nin oğlu Hüseyin, orta boyulu ak sakallı, yaşı 59 **Yemenici**
- 304 – Oğlu Ali, yaşı 8
- 305 – Diğer oğlu Süleyman, yaşı 1
- 306 – **Hane 131-** Muslioğlu Ömer'in oğlu Hüseyin, orta boyulu kara sakallı, yaşı 30 **Yemenici**
- 307 – Oğlu İsmail, yaşı 3
- 308 – Diğer oğlu Ömer, yaşı 5
- 309 – **Hane 131-** Havacıoğlu İsmail'in oğlu Derviş Mehmet, orta boyulu kır sakallı, yaşı 55 **Sâil(Fakir)**
- 310 – Oğlu İsmail, orta boyulu ter bıyık, yaşı 17
- 311 – Kardeşi Mustafa, orta boyulu kır sakallı, yaşı 47 **Sâil(Fakir)**
- 312 – **Hane 132-** Şabanoğlu Hasan'ın oğlu Süleyman, orta boyulu kır sakallı, yaşı 49 **Kiracı**
- 313 – **Hane 133-** Şabanoğlu Hüseyin'in oğlu Hasan, şâb-ı emred, yaşı 16 **Yemenici**
- 314 – Kardeşi Velieddin, yaşı 13
- 315 – **Hane 134-** Ahmetoğlu Abdülkadir'in oğlu Osman, orta boyulu kumral sakallı, yaşı 50 **Oduncu**
- 316 – Oğlu Süleyman, şâb-ı emred, yaşı 13
- 317 – Diğer oğlu İbrahim, yaşı 12
- 318 – **Hane 135-** Kadioğlu Sarı Ali'nin oğlu Osman, kısa boyulu sarı sakallı, yaşı 50, **Rençber**
- 319 – Oğlu Bâlî, orta boyulu ter bıyık, yaşı 17 **Debbağ Kalfası**
- 320 – **Hane 136-** Sarı Alioğlu Ali'nin oğlu İsmail, orta boyulu köse sakallı, yaşı 55 **Oduncu**
- 321 – Oğlu Mustafa, orta boyulu ter bıyık, yaşı 15 **Yemenici Kalfası**
- 322 – Diğer oğlu Ali, yaşı 10
- 323 – Diğer oğlu Hüseyin, yaşı 5
- 324 – **Hane 137-** Mercanoğlu Mehmet'in oğlu Ahmet, orta boyulu kır sakallı, yaşı 50 **Rençber**
- 325 – **Hane 138-** Mercanoğlu Mehmet'in oğlu Halil, orta boyulu kır sakallı, yaşı 40 **Rençber**
- 326 – **Hane 139-** Emiroğlu Ömer'in oğlu Ahmet, orta boyulu kır sakallı, yaşı 60 **Debbağ**
- 327 – Oğlu Osman, orta boyulu kara bıyıklı, yaşı 19 Askir-i Redif
- 328 – Diğer oğlu İsmail, şâb-ı emred, yaşı 17 **Debbağ Çırağı**
- 329 – **Hane 140-** Emiroğlu Mustafa'nın oğlu Süleyman, şâb-ı emred, yaşı 14
- 330 – **Hane 141-** Kurtoğlu Hüseyin'in oğlu Hacı Ahmet, orta boyulu kara sakallı, yaşı 43 **Yemenici**
- 331 – Oğlu Hüseyin, şâb, yaşı 13
- 332 – Diğer oğlu Hasan, yaşı 1
- 333 – Gulâmî Mercan, yaşı 7
- 334 – **Hane 142-** Topal Hasanoğlu İbrahim'in oğlu Abdullah, orta boyulu köse sakallı, yaşı 50 **Kiracı**
- 335 – Oğlu Mehmet, orta boyulu ter bıyık, yaşı 17 **Yemenici Kalfası**
- 336 – Diğer oğlu Hüseyin, şâb-ı emred, yaşı 14 **Debbağ Çırağı**
- 337 – Diğer oğlu İbrahim, yaşı 9
- 338 – **Hane 143-** Kel Alioğlu Ali'nin oğlu Mustafa, orta boyulu kır sakallı, yaşı 50 **Bıçakçı**
- 339 – Oğlu Ali, ter bıyık, yaşı 19
- 340 – Diğer oğlu Süleyman, yaşı 9
- 341 – **Hane 144-** Ali Beşeoğlu Ali'nin oğlu Musstafa, orta boyulu kır sakallı, yaşı 60 **Hizmetkâr**
- 342 – Oğlu Hüseyin, yaşı 13
- 343 – **Hane 145-** Molla Bâlîoğlu Hacı Bâlî'nin oğlu Halil, uzun boyulu kara sakallı, yaşı 30 **Leblebici Kalfası**
- 344 – Oğlu Mehmet, yaşı 9
- 345 – Diğer oğlu Bâlî, yaşı 5
- 346 – **Hane 146-** Abdaloğlu İsmail'in oğlu Ali, uzun boyulu ak sakallı, yaşı 70 **Yolcu**
- 347 – Oğlu Hüseyin, orta boyulu ter bıyık, yaşı 18
- 348 – **Hane 147-** Sünnetçioğlu Mehmet'in oğlu Ahmet, orta boyulu kumral sakallı, yaşı 34 **Bıçakçı**
- 349 – Oğlu Mustafa, yaşı 5
- 350 – Diğer oğlu Şerif, yaşı 3
- 351 – Diğer oğlu Mehmet, yaşı 1
- 352 – **Hane 148-** Ebubekirzâde Bekir'in oğlu Halil Efendi, orta boyulu ak sakallı, yaşı 58 **Müderriş**
- 353 – Oğlu Andurrahim, şâb-ı emred, yaşı 16
- 354 – **Hane 149-** Uykucu kaynı İbrahim'in oğlu Hafız Mustafa, yaşı 53, **Akhisar Kazasında on senedir imamettedir.**
- 355 – Oğlu İbrahim, yaşı 14
- 356 – **Hane 150-** Burkaoğlu Mehmet'in oğlu İbrahim, uzun boyulu kır sakallı, yaşı 50 **Oduncu**
- 357 – **Hane 151-** Pembeci Alioğlu Hacı İbrahim, uzun boyulu ak sakallı, yaşı 67 **Penbeci**
- 358 – Oğlu Ahmet, uzun boyulu ter bıyık, yaşı 19 **Debbağ Çırağı**
- 359 – Diğer oğlu Mehmet, uzun boyulu ter bıyık, yaşı 17

- 360 – **Hane 152-** Ayvacioğlu Hüseyin'in oğlu Hasan, orta boylu kumral sakallı, yaşı 50 **Rençber**
- 361 – Oğlu Halil, şâb-ı emred, yaşı 17
- 362 – Diğer oğlu Ahmet, yaşı 7
- 363 – Diğer oğlu Hüseyin, yaşı 5
- 364 – Diğer oğlu Arif, yaşı 1
- 365 – **Hane 153-** Lazoğlu Mahmut'un oğlu Mehmet, orta boylu köse kır sakallı, yaşı 55 **Yolcu**
- 366 – **Hane 154-** Lazoğlu Mahmut'un oğlu Hüseyin, uzun boylu kara sakallı, yaşı 50 **Manav**
- 367 – Damadı Osman'ın oğlu Ali, orta boylu ter bıyık, yaşı 20 **Oduncu**
- 368 – **Hane 155-** Topaloğlu Ali'nin oğlu Mustafa, kısa boylu köse sakallı, yaşı 38 **Değirmenci**
- 369 – Oğlu Ali, şâb, yaşı 12
- 370 – **Hane 156-** İri Kadioğlu Ali'nin oğlu Yusuf, uzun boylu kır sakallı, yaşı 53, **Sıvacı**
- 371 – Oğlu Abdülkadir, orta boylu ter bıyık, yaşı 18 **Asker-i Redif**
- 372 – Diğer oğlu Süleyman, şâb-ı emred, yaşı 13
- 373 – Diğer oğlu Halil, yaşı 9
- 374 – **Hane 157-** Arapoğlu Yusuf'un oğlu Abdülkerim, orta boylu kara sakallı, yaşı 45 **Leblebici**
- 375 – Oğlu Abdullah, yaşı 9
- 376 – Diğer oğlu Osman, yaşı 7
- 377 – Diğer oğlu Mehmet, yaşı 5
- 378 – Diğer oğlu Sadık, yaşı 3
- 379 – **Hane 158-** Betâtoğlu Ahmet'in oğlu Mehmet, orta boylu kır sakallı, yaşı 55 **Oduncu**
- 380 – Oğlu Ahmet, ter bıyık, yaşı 22 **Mansûre**
- 381 – Diğer oğlu Mustafa, şâb-ı emred, yaşı 13
- 382 – **Hane 159-** Betâtoğlu Ahmet'in oğlu Himmet, orta boylu köse sakallı, yaşı 50, **Eğerci**
- 383 – **Hane 160-** Suhteoğlu Ali'nin oğlu Mustafa, orta boylu kır sakallı, yaşı 53, **Rençber**
- 384 – Oğlu Ali, orta boylu ter bıyık, yaşı 19 **Rençber**
- 385 – Diğer oğlu Halil, yaşı 6
- 386 – Diğer oğlu Mehmet, yaşı 3
- 387 – **Hane 161-** Kayahioğlu Habib'in oğlu İbrahim, orta boylu kumral sakallı, yaşı 53 **Ulemâdan Fukarâ**
- 388 – **Hane 162-** Çobanoğlu Murat'ın oğlu Velieddin, orta boylu kara bıyıklı, yaşı 28 **Mansûre**
- 389 – **Hane 163-** Yamrakoğlu Hasan'ın oğlu Ali, orta boylu kara sakallı, yaşı 40 **Gözleri Sakat**
- 390 – Oğlu İsmail, şâb-ı emred, yaşı 15 **Debbağ Çırağı**
- 391 – Diğer oğlu Hüseyin, sâderû yaşı 13
- 392 – Diğer oğlu Hasan, yaşı 6
- 393 – **Hane 164-** Abaloğlu Mesut'un oğlu Hacı Ahmet, orta boylu ak sakallı, yaşı 65 **Debbağ**
- 394 – Oğlu Süleyman, şâb, yaşı 14
- 395 – **Hane 165-** Koyuncuoğlu Hacı Memiş'in oğlu Hacı Ali, orta boylu sarı sakallı, yaşı 55 **Debbağ**
- 396 – Oğlu Mehmet, şâb-ı emred, yaşı 15
- 397 – **Hane 166-** Haydutoğlu Ahmet'in oğlu Mahmut, orta boylu kumral sakallı, yaşı 45 **Oduncu**
- 398 – Oğlu Arif, yaşı 9
- 399 – Diğer oğlu Ahmet, yaşı 7
- 400 – **Hane 167-** Cin Alioğlu Mustafa'nın oğlu Himmet, orta boylu kır sakallı, yaşı 58 **Oduncu**
- 401 – **Hane 168-** Debbağ oğlu Himmet'in oğlu Himmet, orta boylu ter bıyık, yaşı 25 **Mansûre**
- 402 – Kardeşi Ahmet, orta boylu ter bıyık, yaşı 16 **Eskici**
- 403 – **Hane 169-** Hacı Abbasoğlu Hacı Hasan'ın oğlu Süleyman, uzun boylu, yaşı 25 **Asâkir-i Mensûre**
- 404 – **Hane 170-** Kapancıoğlu Hasan'ın oğlu Halil, orta boylu kumral sakallı, yaşı 35 **Rençber**
- 405 – Kardeşi Hasan, kısa boylu kara sakallı, yaşı 27 **Yemenici**
- 406 – **Hane 171-** Kapancıoğlu Ahmet'in oğlu Hüseyin, yaşı 45 **Rençber**
- 407 – **Hane 172-** Duhancıoğlu Ahmet'in oğlu Mahmut, kısa boylu kara sakallı, yaşı 35 **Bıçakçı**
- 408 – Kardeşi İbrahim, orta boylu köse sakallı, yaşı 24 **Bıçakçı**
- 409 – Oğlu İsmail, yaşı 2
- 410 – Kardeşi İbrahim'in oğlu Ahmet, yaşı 2
- 411 – Diğer oğlu Mustafa, yaşı 1
- 412 – **Hane 173-** Katrancıoğlu İsmail'in oğlu Süleyman, orta boylu kumral sakallı, yaşı 40 **Eskici**
- 413 – **Hane 174-** Cemâreoğlu Mustafa'nın oğlu Mustafa, orta boylu kara sakallı, yaşı 40 **Yolcu**
- 415 – Oğlu Hasan, yaşı 9
- 416 – **Hane 175-** İlyasoğlu Hüseyin'in oğlu Mustafa, yaşı 13
- 417 – **Hane 176-** Karaköylüoğlu İsmail'in oğlu Hüseyin, yaşı 21 **Mansûre**

- 418 – **Hane 177-** Hasanoğlu Hasan'ın oğlu Halil, kısa boylu ter bıyık, yaşı 21 **Mansûre**
- 419 – Eniştesi Hüseyin, uzun boylu kır sakallı, yaşı 50 **Hizmetkar**
- 420 – **Hane 178-** Şebekoğlu Halil'in oğlu Ali, orta boylu kumral sakallı, yaşı 35 **Sekiz senedir mefkûr**
- 421 – **Hane 179-** Kirdecioğlu Hasan'ın oğlu Salih, yaşı 11
- 422 – **Hane 180-** Timuroğlu Mehmet'in oğlu Hacı Mustafa, orta boylu kara sakallı, yaşı 30
- 423 – **Hane 181-** Tıngırcıoğlu Süleyman'ın oğlu Mıdık Ahmet, orta boylu sarı sakallı, yaşı 45 **Kiracı**
- 424 – Oğlu Süleyman, yaşı 7
- 425 – **Hane 182-** Mavioğlu Halil'in oğlu Hüseyin, kır sakallı, yaşı 50 **Debbağ Kalfası**
- 426 – **Hane 183-** Oturamazoğlu Ahmet'in oğlu Hasan, yaşı 9
- 427 – **Hane 184-** İbşirlioğlu Hasan'ın oğlu Ali, yaşı 10
- 428 – Kardeşi Abdullah, yaşı 6
- 429 – Üvey babası Ahmet'in oğlu Ali, uzun boylu ter bıyıklı, yaşı 23 **Yemenici Kalfası**
- 430 – **Hane 185-** Sipahi Muratoğlu Süleyman'ın oğlu Mustafa, orta boylu ter bıyık, yaşı 18 **Yemenici Kalfası**
- 431 – Kardeşi Mehmet, şâb-ı emred, yaşı 16 **Yemenici Kalfası**
- 432 – Diğer kardeşi Ahmet, şâb, yaşı 12
- 433 – **Hane 186-** Abdaloğlu Eyüp'ün oğlu Mustafa, orta boylu kumral sakallı, yaşı 50 **Hizmetkar**
- 434 – Oğlu Ali, orta boylu sarı sakallı, yaşı 25 **Yemenici**
- 435 – Diğer oğlu Hüseyin, yaşı 7
- 436 – **Hane 187-** Bey Karyeli Mustafa'nın oğlu Osman, orta boylu kır sakallı, yaşı 60 **Es-kici**
- 437 – **Hane 188-** Domaniçli Ahmet'in oğlu Halil, kara sakallı, yaşı 23 **Leblebici**
- 438 – Oğlu Hasan, yaşı 3
- 439 – **Hane 189-** Kara İbrahim oğlu İbrahim'in oğlu Ahmet, orta boylu sarı sakallı, yaşı 50 **Yolcu**
- 440 – Oğlu Mehmet, yaşı 9
- 441 – **Hane 190-** Şapçı Karyeli Ahmet'in oğlu Şerif, orta boylu kara sakallı, yaşı 43 **Berber**
- 442 – Oğlu Ahmet, yaşı 9
- 443 – **Hane 191-** Göbel Karyeli İbrahim Beşeoğlu İbrahim'in oğlu Mehmet, orta boylu kara sakallı, yaşı 35 **Berber**
- 444 – Kardeşi Mehmet, uzun boylu ter bıyıklı, yaşı 22 **Demirci Kalfası**
- 445 – **Hane 192-** Domaniçlioğlu Ömer'in oğlu Abdullah, orta boylu sarı sakallı, yaşı 50 **Irgat**
- 446 – Oğlu Mehmet, yaşı 6
- 447 – Diğer oğlu Hafid yaşı 4
- 448 – **Hane 193-** Kızık Karyeli İsa'nın oğlu Ahmet, orta boylu kır sakallı, yaşı 60 **Oduncu**
- 449 – Oğlu Mehmet, şâb-ı emred, yaşı 16
- 450 – **Hane 194-** Çavuşoğlu Abdullah'ın oğlu İbrahim, orta boylu kır sakallı, yaşı 50 **Irgat**
- 451 – **Hane 195-** Çıvgalar Karyeli Velieddin'in oğlu İbrahim, orta boylu kara sakallı, yaşı 45 **Eskici**
- 452 – **Hane- 196-** Karaprlitli Hacı Ahmet'in oğlu Hüseyin, orta boylu kara sakallı, yaşı 45
- 453 – **Hane 197-** Şahmelekli Abdullah'ın oğlu Ahmet, orta boylu kara sakallı, yaşı 30 **Oduncu**
- 454 – Üvey oğlu Abdullah, yaşı 3
- 455 – **Hane 198-** Kara Alioğlu Mehmet'in oğlu Ali, orta boylu ak sakallı, yaşı 60 **Oduncu**
- 456 – Oğlu Mehmet, orta boylu kara bıyıklı, yaşı 30 **Asâkir-i Mansûre**
- 457 – Diğer oğlu Halil, orta boylu kumral bıyıklı, yaşı 27 **Yemenici**
- 458 – Diğer oğlu Ahmet, şâb-ı emred, yaşı 13 **Yemenici** Çırağı
- 459 – **Hane 199-** Şapşapoğlu Ahmet'in oğlu Mehmet, uzun boylu kara sakallı, yaşı 37 **Yemenici**
- 460 – Oğlu Ali, yaşı 4
- 461 – **Hane 200-** Şapşapoğlu Ahmet'in oğlu İbrahim, uzun boylu kara sakallı, yaşı 32 **Yemenici**
- 462 – Oğlu İsmail, yaşı 1
- 463 – **Hane 201-** İsa Karyeli Him-metoğlu Ahmet'in oğlu Ahmet, orta boylu sarı sakallı, yaşı 55 **Yolcu**
- 464 – **Hane 202-** Kapancıoğlu Mehmet'in oğlu Ahmet, orta boylu kumral sakallı, yaşı 33 **Irgat Yekçeşm**
- 465 – **Hane 203-** Koca İbrahim oğlu İbrahim'in oğlu Ahmet, orta boylu kara sakallı, yaşı 45 **Attar**
- 466 – Damadı Mustafa, uzun boylu ter bıyıklı, yaşı 23
- 467 – Diğer damadı Hafız İbrahim, orta boylu kara sakallı, yaşı 25
- 468 – **Hane 204-** Karaköylü Hacı İsmail, orta boylu kır sakallı, yaşı 45 **Rençber**
- 469 – **Hane 205-** Kütahyalı Abdullah'ın oğlu Salih, yaşı 50 **Yemenici**
- 470 – Oğlu Mehmet, yaşı 1
- 471 – **Hane 206-** Ayvalıoğlu Mehmet'in oğlu Halil, orta boylu kır sakallı, yaşı 45
- 472 – Oğlu Hasan, yaşı 2
- 473 – Üvey oğlu Mehmet, yaşı 9

Güneyli Efendi Medresesi Talebeleri

GÜNEYLİ EFENDİ MEDRESESİ

Hacı Abbas Mahallesinde bulunan Güneyli Efendi Medresesinin talebeleri de nüfus defterine kaydedilmişlerdir. 9-35 yaş aralığında 25 tane talebesi mevcuttur.

MAHALLE-İ MEZBÛRDA GÜNEYLİ EFENDİ MEDRE- SESİNDE SÂKİN MÜDERRİS MEHMET EFENDİ'NİN TA- LEBELERİNİN ESÂMÎLERİ

- 1 – Harmancık Kazası'ndan Veyisoğlu Mehmet'in oğlu Ali, orta boylu kumral sakallı, yaşı 35
- 2 - Emiceoğlu Abdullah'ın oğlu Ahmet, yaşı 11
- 3 – Harmancıklı Çomar Hüseyin'in oğlu Mehmet, orta boylu ter bıyıklı, yaşı 19
- 4 – Vakıf Kazası'ndan Hüseyin'in oğlu Ali, orta boylu köse sakallı, yaşı 27
- 5 – Abdullah oğlu Tahir Emin, şâb-ı emred, yaşı 15
- 6 – Domaniç Kazası'ndan Hacı Ahmet'in oğlu Mehmet Arif, şâb-ı emred, yaşı 12
- 7 – Karaköylü Şerif'in oğlu Mehmet, yaşı 9
- 8 – Domaniçli Osman'ın oğlu Mustafa, uzun boylu kara sakallı, yaşı 23
- 9 – Eskişehir Kazası'ndan Ahmet'in oğlu Mustafa, orta boylu kumral sakallı, yaşı 25
- 10 – Ayvalılı Ahmet'in oğlu Ali, orta boylu ter bıyık, yaşı 18
- 11 – Ayvalılı Abdülkadir'in oğlu Mehmet, şâb-ı emred, yaşı 15
- 12 – Emet Kazası'ndan Ahmet'in oğlu Hasan, orta boylu kara sakallı, yaşı 23
- 13 – Köprücekli İsmail'in oğlu Ali, şâb-ı emred, yaşı 15
- 14 – Emet Kazası'ndan İbrahim'in oğlu Emin, şâb-ı emred, yaşı 14
- 15 – Nallıhan Kazası'ndan Hüseyin'in oğlu Hasan, orta boylu ter bıyık, yaşı 20
- 16 – Harmancıklı Halil'in oğlu Ahmet, uzun boylu müzellef sakallı, yaşı 20
- 17 – Harmancıklı Osman'ın oğlu Ahmet, orta boylu ter bıyık, yaşı 19
- 18 – Hamam Karyeli Abdullah oğlu Süleyman'ın oğlu Abdullah, şâb-ı emred, yaşı 15
- 19 – Safranbolulu Kazası'ndan Mollaoğlu Ali'nin oğlu Ahmet, şâb-ı emred, yaşı 16
- 20 – Aladağlı Kazası'ndan Abdullah Efendioğlu Abdullah'ın oğlu Mehmet, kısa boylu kara sakallı, yaşı 22
- 21 – Bozoğlu Aşiretinden Soma oğlu Ali'nin oğlu Veli, şâb-ı emred, yaşı 16
- 22 – Rumeliden Ömer'in oğlu Mehmet, orta boylu köse sakallı, yaşı 30
- 23 – Çölmekçi Karyeli İsmail'in oğlu Ali, orta boylu müzellef sakallı, yaşı 22
- 24 – Vakıf Kazası'ndan İlyasoğlu Hasan'ın oğlu Süleyman, orta boylu köse sakallı, yaşı (yazılmamış)
- 25 – Bursa Sancağı'ndan Kızıl Karyeli Abdullah'ın oğlu Mehmet, orta boylu şâb-ı emred, yaşı 17

DEĞİRMİSAZ'DA BİR MÜZE

Yakup ÇELEBİ / Araştırmacı Öğretmen

Görüşme Yapılan: MEHMET AKIN

Doğum Tarihi ve Yeri: 1951, EMET

Eğitimi: Orta birden terk

Sülalesi: Hatıplar sülalesi

MEHMET AKIN KİMDİR?

1951 Yılında o zamanlar Emet ilçesine bağlı olan Değirmisaz'da doğdu. İlkokulu kendi köyünde okudu. Buradan 1964 yılında mezun olduktan sonra 1,5 yıl Kuran Kursunda okudu. 1967 yılında Kütahya İmam Hatip Lisesi'nin ortaokul bölümüne kaydoldu. Kütahya'daki eğitimini yarım bırakan Mehmet Akın, Tavşanlı'ya dönerek Kavaklı Kuran Kursu'nda hafızlık eğitimi almaya başladı.

1971 Yılında askerliğe alındı. Askerden geldikten sonra Tunçbilek Garp Linyitleri İşletmesi yeraltına işçi olarak girdi. Daha sonra buradan işletme dispanserine geçerek sıhhiye olarak görevine devam etti. 1996 yılında emekli olan Mehmet Akın kendi köyü olan Değirmisaz'da bir müze açmaya karar verdi.

Haşhaş Taşı

Domuz Dişi

NE ZAMAN KARAR VERDİ?

Mehmet Akın'ı bu yıllarda (1996) etrafında bulduğu eski, nostaljik, hatırası olan eşyaları toplama merakı sardı. Bazan hibe yoluyla bazan da parasıyla satın alarak eşya toplamaya başladı. Amacı sadece köyünü tanıtmak, kültürünü ortaya çıkarmak, daha sonraki nesillere "bakın eskiden biz böyle yaşıydık, işte bu eşyaları kullanırdık" diyebilmek idi.

Daha sonraları ise 'neden bir müze olmasın' fikri ağır basmaya başladı.

MEHMET AKIN MÜZESİ NEREDEDİR?

Kütahya il merkezine 75, Tavşanlı'ya 28 km. uzaklıkta, Tavşanlı'nın batısında, Balıköy beldesi yolu üzerinde küçük bir köyümüz Değirmisaz. Öyle küçük dediğime bakmayın. Bu çevrede bulunan linyit yataklarının faal olduğu dönemlerde bir zamanların 'PARİS'i işte tam burası idi. Deniz seviyesinden yüksekliği 400 metredir. Köyde ilköğretim okulu olmasına rağmen şimdilerde taşımali eğitim yapılmaktadır.

Bahçesiyle birlikte küçük, mütevazı bir köy evine giriyoruz. Bahçeye ayak basar basmaz güzel, nostaljik bir açık hava müzesi içinde buluveriyoruz kendimizi, Birden çocukluğumuza gidiyoruz, 1930'lu yıllardan başlayarak kullanılan, o bölgeye, o çevreye has birçok alet ve edevat sarıyor etrafımızı. 3-5 basamaklı bir merdivenden yukarı

çıktıktan sonra ulaştığımız 2 odanın tamamı eski ve değerli eşyalarla dolu.

NELER NELER VAR?

Müzede neler neler var. Bahçede; testiler, vazolar, pekmez ve turşu küpleri, değirmen taşları, kahve kavurma ve öğütme kapları, saban, kağrı, kağrı tekerleği, öküz koşum aletleri, yaba ve yayık gibi tarım aletleri var.

Saban

Kağrı

Tarım Aletleri

Çıkrık

Evin içinde; eski kadın ve erkek elbiselerinden tutun da mutfak eşyaları, çarıkla, terlikler, bıçaklar, silah, ütü, matara, terazi, makas türleri, orak, kabak ve şişe türleri bulunuyor.

Eski Ocaklar

Silah

Telkari İşi Terlik

Bıçaklar

Mutfak Malzemeleri

Mataralar

Eski Okkalar

Ayakkabı ve Sahanlar

Müzedede bulunan en eski eşyalar ise; muhterem annelerinin gelin olurken giydiği üç etek denilen elbise ile sarı potin de denilen çarık.

Sarı Potin

Elbiseler

Çarık

Çeşitli Alet ve Edavatlar

Ayrıca birçok iş dalında kullanılan malzemeleri de bulabilirsiniz burada. Eskiden marangozluk ve her türlü ağaç işlerinde kullanılan malzemeler, tarım aletleri, ilk kullanılan İDARE den tutun da madenci lambalarına (karpit lambaları) kadar o zamanın tüm aydınlatma cihazları bulunmakta.

Tüm bunların yanında teknoloji ürünlerinden de bir şeyler bulmak mümkün burada. Örneğin eskiden kullanılan paralar, eski radyo ve televizyonlar, saatler, hatta bazı ünlü kişilerin kullandığı eski telefonlar bile mevcut.

Kahve Değirmeni

Mutfak Malzemeleri

NASIL GİDELİM?

Müze ücretsiz olarak ziyaret ediliyor. Mehmet Akın her ziyaretçi için müzesini açıyor, ziyaret ettiriyor ve arabasıyla gidip geliyor. Mehmet Akın beyefendi bazı TV programlarında da gösterilen müzeye, köyüne gelen-gelmeyen herkesi davet ediyor. Biz de bu hizmetinden dolayı kendisini tebrik ediyoruz.

Para ve Cüzdanlar

İdare

Lambalar

Radyolar ve Telefon

Tavşanlı Eski Kaymakamı NUMAN HATİPOĞLU İle Söyleşi

İsmail KARTAL / Eğitimci

■ Efendim, kendinizi tanıtır mısınız?

1969 yılında Ordu-Korgan ilçesinde doğdum. Babam devlet memuru anem ise ev hanımıydı. 1975 yılında ilkokula başladım. 1980 yılında Korgan İmam Hatip Lisesinde öğrenime başladım. 1987'de Gazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesini kazandım. Bu fakülteden 1991 yılında mezun oldum. 1992 yılında Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesinde yüksek lisansa başladım. Hemen akabinde 1993 yılında kaymakamlık sınavını kazandım. 1994 yılında İçişleri Bakanlığı Nevşehir Kaymakam adayı olarak göreve başladım. Nevşehir Kaymakam adayı olarak çeşitli stajlarda bulundum. Yaklaşık 2,5 yıl sonra ilk görev yerim olarak Gaziantep Yavuzeli'ne tayinim çıktı. 1997 yılında orada görev ve başladım. 1999'a kadar Gaziantep Yavuzeli, 1999-2001 Diyarbakır Çüngüş, 2001-2004 Adıyaman Gölbaşı, 2004-2005 Düzce Çilimli, 2005-2009 Denizli Acıpayam ilçelerinde kaymakam olarak görev yaptım. 2009'dan itibaren Tavşanlı Kaymakamı olarak görev yapıyorum.

Görevimiz gereği ülkemizin değişik bölgelerinde, çok farklı kültür ve geleneklerin olduğu yerlerde çalıştım. Kendim de Ordulu olmam hasebiyle bu zenginlikleri görme imkânım çıktı. Özellikle mesleğin son on bir yılını Ege bölgesinde icra etmiş oldum. Bölge-
miz hem renkli hem de gelişmiş bölgelerden birisi. İlçemiz de aynı şekilde. Tavşanlı'nın kendisine özgü şartları ve ortamı söz konusu, Tavşanlı'da Rab-
bim mahcup etmedi birçok hizmeti icra etme imkanı bulduk. Bunların en başında ise hiç şüphemiz olmasın Tavşanlı Araştırmaları Dergisi'nin çıkarılması oldu. Bu noktada arkadaşlarımızla yapmış olduğumuz kamu görevinin daha da ötesinde bir birliktelik

sağladık. Bunun daha da devam edeceğini umut ediyorum. Köylerimiz ve ilçemizdeki birçok değeri kayıt altına almaya çalıştık. Yine kamu görevimiz gereği kamu yatırımlarının ve kamu hizmetlerinin aksamadan işlenmesini, koordinesini sağladık.

■ Efendim, doktoranızı tarih bölümünde yaptığınızı biliyoruz. Türkiye'deki kültür değişimi ve yozlaşması konusunda ne dersiniz, neler yapılabilir, bir idareci, bir amir olarak?

Burada tabii sosyal bilimler ve tarihle ilgilenen arkadaşlarımızla pek çok projeyi gerçekleştirdik. Bunların sistematik olması en büyük temennimiz. Nedir bu? Birincisi Gençlere, tarihi objektif olarak doğru öğretmek, En büyük hedef bu olmalı. Araştırmacı bir kişilik ve yöntem ortaya konulmalı ve bu yöntem üzerinden gidilmeli. Bu dönem içerisinde birçok tarih ve sosyal bilgiler öğretmeni bununla ilgili olarak öğrencileriyle birlikte çalışmalar yaptılar. Güzel çalışmalar oldu. Burada biz de Derbent Şehitliği'ni İl Özel İdare'nin imkânlarıyla yaptık. Burada yine arkadaşlarımızın katkıları oldu. Yerel tarihi bilmek büyük bir önem taşıyor. Maalesef bizim tarihimizde üç dört kuşak öncesine ait bilgiler ortadan kaldırılır. Ben bunu doktora çalışmam sırasında yaptığım bir çalışmada da gözlemledim. Sırf bu yüzden de ilk konumu değiştirmek durumunda kaldım. Ailelerin kendileriyle ilgili olarak bir tarihi araştırma, araştırma tarihi, bir kuyudat içinde olmamaları büyük bir sıkıntı. Tabi muhtemelen bölgemizin ve ülkemizin yaşadığı çeşitli zamanlardaki trajediler, göçler, uğranılan facialar, Balkanlar ve Kafkaslardan olan göçler de buna imkân oluşturmamış. Yapılması gereken hususlardan biridir diye düşünüyorum ben. Bu noktada

da biz yine gerek Ulucami, gerek Derbent köyündeki şehitliğin ihyası ve tamir edilmesi sürecinde gençlerden istifade ettik. Yine Zeytin oğlu Halk Kütüphanesi'ndeki çalışmada komisyon üyesi olan arkadaşlar da çok güzel çalışma yaptılar. Biliyorum ki bundan sonra bu tarz çalışmalar devam eder. Genel olarak ülkemizde de tarihin iyi bilinmediği hususunda bir vakia. Bu noktada da Türk Milli Eğitimin temel politikalarının ve öğretilecek olan tarih metodunun muhakkak gözden geçiriliyor olduğunu biliyorum. Bu noktada daha araştırmacı, daha katılımcı bir anlayışa yönelindiğini biliyorum. Zamanla daha iyi olacaktır diye ümit ediyorum.

■ Okullardaki çalışmalarını tarihle, kültürle ve edebiyatla ilgili öğretmenlere ne tavsiye edersiniz?

Bilgi bombardımanına tutmak gibi bir isteğimiz var. Tabi en büyük isteğim bu derslerde örneğin Fuzuli işlenecekse tüm şiirlerinin bilinmesidir. Bizim edebiyat öğretmen metodumuzda şöyle geçer: Fuzuli, Kanuni döneminde yaşamıştır. Kanuni'ye şiirler göndermiştir. En önemli şiir

ri Şikâyetname'dir veya şu daldadır. Eleştiri babında şöyledir. Tamamen ansiklopedik ve hiçbir zaman ihtiyaç hissedilmeyen bir bilgi, Oysa söz konusu şair ele alındığında onun şiirlerindeki felsefeyi keşfedebilmemiz lazım. Bu Yunus Emre için de geçerli, Mevlana için de geçerli. Aslında bu söylediğim isimlerin her birisi muhtemelen Batı edebiyatında olsa belki ayrı bir ders olarak işlenecek. Yani üniversitelerde doğrudan ders olarak işlenecek kişiler. Mevlana'nın öğretisi, Yunus Emre'nin öğretisi, Hoca Ahmet Yesevi' nin öğretisi, Hacı Bayram'ın öğretisi, Hacı Bektaş Veli'nin öğretisi. Bizim bunları bir an önce bulmamız gereken ve yeni nesillere aktarmamız gereken değerler, zenginlikler. Aynı tarihimizde olduğu gibi, Ama biz maalesef tabirle tarih yapmaktan, tarih yazmaya çok fırsat bulamıyoruz ama tarih yazanlar da bizi hak ettiğimiz şekilde yazmıyor. Bunun en basit örneği Ermeni meselesi. Dünyada belki yapılmamış bir cürümü, üzerine yakıştırılan başka bir millet yoktur. Kendisi soykırımlara ve katliamlara uğradığı halde bunu ifade edemeyen, dillendiremeyen bir toplumuz. Balkanlarda, Kafkaslarda ve Kırım'da yaşananları biz tam anlamıyla aktaramadık. Tabi bir de şöyle bir şey de vardır devletler kamuoyunda. Güç, aynı zamanda hakkı izale eder. İşte Almanya'nın aldığı olduğu sözde karar da benzeri şekilde. Biz eğer güçlü olmazsak Demokles'in kılıcı gibi üzerimizde pek çok şeyin içimize kapanmamız için vesile edilebiliyor. Tüm bunları gidecek olan şey ise bu coğrafyayı ebedi yurt yapan atalarımıza layık bir şekilde Türkiye Cumhuriyeti devletine gerçek manada bağımsız aynı zamanda dünyada artık bilgi çağındayız. Bilgiyi kendisi üreten bir ülke haline gelmemiz gerekiyor. Dolayısıyla bu noktada tüm çalışmalarımızı bu çerçevede yapmamız, bu çerçeveye yönelmemiz gerekiyor. Yani bilgi ürettiğiniz kadar güçlüsünüz, müesseseleriniz kadar güçlüsünüz. Artık yeni yüzyılda bilgisayar uzmanlarınız kadar güçlüsünüz. Dünyaya açılmış markalarınız kadar güçlüsünüz. Tüm bunlar en önemli hasletlerden ve çabalardan olması gerekiyor. İşte biz ancak gençlerimize gerçekte ne olduklarını bu alanda yapılacak yönlendirmelerle ve eğitimle

öğreteceğiz. Tarihini iyi bilen nesiller kendine güvenen nesillerdir. Neyi, ne yapması gerektiğini bilen nesillerdir. Tarih, aynı zamanda bir tecrübedir, bir birikimdir. Dolayısıyla da tarihini bir bilen bir çocuk tecrübelidir, cahil değildir. Edebiyatı bilen, geçmişteki bu zenginlikleri bilen kişi zengindir. Yani dolayısıyla da varlıklardır. Hayata bakışını şekillendirir. Bu kullandığı kelimelere kadar etkiler. Maalesef gençlerimizin büyük bir kesiminde günlük 300 kelimeli geçmeyen bir kelime dağarcığı var ve bunların büyük bir kısmı da argo kelimeler olan ifade tarzı var. İşte biz bunu kendi eğitim kaynaklarımızla aşmaya gayret edeceğiz, sağlayacağız.

Gençlerin bu konuda şuurlu olmadığını görüyoruz, gençlerde medya, basın bu konuda çok fazla olumsuz etkisi var. Peki bu konuda gençlerimizi nasıl şuurlu bir şekilde yetiştirme imkanımız olabilir?

Muhtemelen en önemli unsur lisedeki öğretmen arkadaşlarımıza düşüyor. Hocalarımızın hem yerelde hem de bölgede yapacakları faaliyetler birlikteliği ve ortak geleceği sağlamalı. Bizim en büyük problemlerimizden biri de özellikle Güneydoğu da dahil olmak üzere ortak geçmişimizi ve ortak geleceğimizi birlikte inşa etmeye ilgili azmimizi gençlerimize, yeni nesillere aktaramıyoruz. Tavşanlı'da yaşadığımız bazı sosyal olaylarda da vatandaşın algılamasında da yaşadığımız sorunlarda da bu ortaya çıktı. Yani tamamen kulaktan duyduğu olaylarla farklı tepkiler ortaya koymaya çalıştı sosyal olaylarda. Ki bu ülke çok daha iyisini hak ediyor diye düşünüyorum. Açıkçası bunu da inşa edecek ortak geçmişini yeniden keşfetmemiz. Yani millet denildiğinde geçmişte bir arada yaşayan, bugün bir arada yaşayan, yarın da bir arada yaşama azminde olan kesimlerdir. Ortak dil de vardır bunların içerisinde ama ben gerek Makedonya'da gerekse ülkemizde karşılaştığım pek çok Balkan unsuruyla, Boşnaklarla görüşmemde şunu gördüm: Dil bile tek başına bir millet oluşumu için yeterli değil. Bir Boşnak kendini çok rahat bir şekilde Türk olarak hissedebiliyor. Çünkü Türk tanımı da dahil olmak üzere hepsi aslında biraz önce de söylediğim ortak geçmiş,

bir arada yaşama kararlılığı, kardeşlik hukuku ve geleceği birlikte inşa etme. Tüm bunları biz ülkemizdeki vatandaşlara vermek için eğitimi, tarihi, sosyal bilgileri ve edebiyatı kullanmalıyız. Bizim değerlerimizi, sevgi dilini, barış dilini, kardeşlik dilini, kardeşlik hukukunu yeniden inşa için kullanmamız gerekiyor. Gençlerin yozlaşmaktan ve yaşadığı topluma yabancılaşmaktan kurtaracak olan da budur.

Efendim, bir projemiz vardı. Tavşanlı Kent Müzesi diye. Bu konudaki görüşleriniz nelerdir?

Tavşanlı'ya yeni hükümet konağı yapılıyor. Tavşanlı'ya yeni hükümet konağının yapılmasıyla birlikte açıkçası bizim burada gerek sayın milletvekili-mizle, gerekse belediye başkanımızla yaptığımız görüşmelerde Tavşanlı'da yeni hükümet konağında milli eğitime de bulunacak. Böylelikle şu an itibarıyla milli eğitimin kullandığı bina tamamen boşa çıkacak. O dönemde buranın kent müzesine dönüştürülmesi, aynı zamanda sadece kent müzesi değil meydanın yeniden organizasyonu sürecinde Zeytinoğlu Halk Kütüphanesi'nin de bu binaya taşınarak kütüphane ve müzenin bir arada daha yaşanabilir bir hale dönüştürülmesi bir tasavvurum, hayalim var. Yani böylelikle kütüphaneye gelenler, çocuklarımız orada her gün belki dizilecek farklı şeyleri görebilecekler, konuşabilecekler ve merak salacaklar. Kütüphaneyi salt kitap okunan alan olmaktan çıkartmış olacağız, böyle bir düşüncemiz var. Tabi bu muhtemelen bizim görev sürecimiz sürecinde yetiştirmeyecek. Ama inşallah Tavşanlı bu süreci takip eder ve ileride böyle bir şey gerçekleşmiş olur hem 1940'lar da orta okul olarak yapılmış olan bina amacına uygun yaşar bir halde devam eder. Müzeler ziyaretçileri de yaşar bilindiği gibi. Burasını da her gün ziyaretçisi olan bir nokta haline dönüştürmüş oluruz. Tavşanlı'nın tarihi ve kültürel değerlerini daha canlı bir şekilde sergileriz diye düşünüyorum. Buna hem belediye kanalından hem de sayın milletvekilimiz tarafından sıcak bakıldığını, uygun görüldüğünü söylemek isterim.

Teşekkür ederim.

TAVŞANLI-KAYIKÖY'DEN ÂŞIK SIRRI

Ahmet ÖZTÜRK

Kayıköy

Âşık Sırrı, Tavşanlı'ya bağlı Kayıköy'dendir. XVIII. asır halk şairleri arasında kabul edilen Âşık Sırrı hakkında yeterli bir bilgi yoktur. XVIII. asrın ikinci yarısı ile XIX. asrın ilk yarısında yaşadığı tahmin edilmektedir. Elimizdeki mevcut bilgilere göre Âşık Sırrı sipahidir. Bir şiirinde edna yani "küçük tımar sahibi/er-erbaş" kelimesi geçmektedir. Görevi gereği ömrü sefer zamanlarında gurbette geçmiştir. Şimdiye kadar bulunan şiirleri arasında oğlu Rıdvan'ın ölümü üzerine yazdığı ağıt, Kayıköy'e ve kahvecilere yazdığı medhiyeler, destanlar, koşmaları ve gazelleri vardır. Tavşanlı'nın şive özellikleri ile yazdığı şiirlerinde aşk, ölüm, ayrılık, yigütlük, tasavvuf, toplumsal

olayları veya durumu eleştirme gibi konuları işlemiştir.

Kayıköy'deki Tarihi Kule

NOT: Sırrı mahlasını kullanan başka şairler de vardır: Mehmet Sırrı (Ö.1574/Trabzon), İsa Sırrı (Ö.1582/Vardar), Salih oğlu Selim Sırrı Paşa (Ö.1847/Yanya), Tepedelenli Veliyyindin oğlu Selim Sırrı Paşa (Ö.1895/Kandiye), Rahile Sırrı Hanım (Ö.1877/Diyarbakır)

Kayıköy'deki Tarihi Kavak Ağacı

Âşık Sırrı Şiirlerinden Örnekler:

Divan-ı Âşık Sırrı

Gurbet ile döndürmüşem yönümü
Selama dostuma irmez âlimiz
Ayrılık ateşi yakdı cânımız
Ah ideriz kimse bilmez hâlimiz

Ben okumu gurbet ile atarın
Selam sana söner döner.. bakarın
Belki gurbet ili vatan dutarın
Kalıyor dostlar ehli ayâlimiz

Gurbet kemendini dakdım boynuma
Ayrılık hırkasın giydim eğnime
Kismet defterini koydum koynuma
Aceb nirlerde kalır ölümüz

Firkat yaşı durmaz gözümde akar
Gurbetin ateşi yakar mı yakar
Selamın kokusu burnuma kokar
Nasib olub uğrar mı ola yolumuz

SIRRI bu gurbetin halini pek bilür
Sılasını terk idenin hali nice olur
Gidüb gerü gelen bende bir olur
Gurbetin bu halleri bunda bilinmez

* * *

Nazar kıl dünyanın halin görünce
Günün günden kötü saati vardır

Eyle akıl fikir et bunu bir anca
Daha bundan beter afadı vardır

Zerrece rahat kalmadı bir yerde
Köylerde şehirlerde kasabalarda

Dağlarda çöllerde göçebelerde
Bozuldu bu cihan nekbeti vardır

Kötüler dünyayı almışlar satun
Dünyada kalmamış bir dini bütün

Ağla edna yanmış çıkar bir tütün
Bil bunda Mollanın hikmeti vardır

Hakimler hiç şer'yle davet gelmez
Arz-ı hal eylesen vali anlamaz

Kötü iş başa gelince hak icra olunmaz
Eşer ellerin bunda fırsandı vardır

SIRRI der ki ah idüb beyhude yanma
Bu dünya bozuldu düzelir sanma

Valiye hakime padişaha güvenme
Heman mensubların şöhreti vardır.

* * *

Halin anlatma valla bir ferde, sa-
kın tanıma sus

Gizle derunun söyleme her ferde
sakın tanıma sus

Şimdi halk başka faalde bir birine
kardı var
Sakla kendin bir mekana gir de
sakın tanıma sus

Hakim fasık vali gaddar fisk-ı fe-
sad ehli çok
Zulüm artmak(ta)dır cihanda
men' ider bir kimse yok

Tam'-ı hame düşmüşler her taife
ehli çok

Her ne isterlerse senden vir de
sakın tanıma sus

Faal-i tebdil eylemişler cümle
şeyh-i sêb
Bir kimseden işin bitmez söyleyip
çekme itâb

Ne murad bildirirse Hâlik varub
itme dakika bâb

Hal bulur murad kalmadı SIRRI
nirde tanıma sus

* * *

Kabul olur dua vakt-i seherde
İrer kalbe safa vakt-i seherde

İrüşür ruha rahat kokuları
Sabahdan daima Vakt-i seherde

Getüren yollarına çok
Uyumak heva vakt-i seherde

Gel imdi hacetin arz et Huda'ya
Geçer Hakk'a rica vakt-i seherde

Dile derdine derman idüb ah
İrer derd-ü deva vakt-i seherde

Bulur rahmet seherde ehl-i isyan
Olur nice şifa vakt-i seherde

Uyanub da idüb Hakk'a niyazı
Muhammed Mustafa vakt-i seherde

Dilerdi ümmetini yanına
Kıldardı çok i'ta vakt-i seherde

Bu vakit içinde Allah deyince
Bi-hoş olunur hatta vakt-i seherde

Uyanub uykudan yalvar Hüda'ya
Emeğin olmaz heba vakt-i seherde

Öter kuşlar horozlar dillerince
İder bülbül şeda vakt-i seherde

Seher vakti mübarektir mübarek
Açar bâbın sema vakt-i seherde

Hazain kapusun cümle açulur
Bulur beylik geda vakt-i seherde

İlahi sâdık-ı SIRRI kulunun
Muradını ver Hüda vakt-i seherde

Ki lütfundan irişdir ol garibini
Hazinenden gına vakt-i seherde

* * *

Kim ki dilden terk ederse masiva
efkarını

Pak ola mürüvvet kalbi göre Hak
didârını

Zahide hükm-i enel-hak söylesem
Mansur gibi
Düştü aşk adı bu cana yaktı isyanını

Kav-ı muhabbet ateşiyle binayım
leyle ü nehâr
İstemem bir pula dersin cennetin
gülzârını

Mekteb-i aşk içre ders "men
aref"den olmayın
Cennet-i irfanı er.... Görmedi şârını

Devlet istersen cihanda giy mela-
met hırkasın
Soyunub hep varlığından arını

Masivadan geç gönül ver Hak yo-
luna varını
Ur enel-hak narasın seyr ile aşkın
dârını

Canımı yakmaktadır aşkın odu
leyl ü neâr
Gülşen-i aşk içre dinle andelibin
zaârını

Çünkü yoktur zahit başında aşkın ateşi
O da etmek vacip oldu tac ile vel şarını

Can u başı nikbe-i aşk içre feryat
etmeyen
..... vasl yâre ermez görmedi set-
tarını

Vechini yârin gören dünya ve uk-
badan geçer
Seyreden yarın bugün SIRRI yi-
girmi yarını

* * *

Cemalin suretin Mevla değil mi
Sücûd ayet Kâbe-i Ülya değil mi

Kuddu ziynetleri Hak anda mevcut
Nazar kıl cematü'l-mev'a değil mi

Düşürdü gönlümü sevdaya aşka
Seni Mecnun eden Leyla değil mi

Ne kudrettir ne ibrettir ne sanat
Bu alemleri fehmeden Mevla değil mi

İçenler cam-ı aşkın cür'asından
Cihanda sırr-ı veş rüsvâ değil mi

Cemalin sureti Rahman değil mi
Kaşınla kirpiğin Kur'an değil mi

Boyun Tuba dişin dördanelerdir
Yanağın gül lebin mercan değil mi

Yüzünde görmeyenler Hakk'ı zahir
Onlar mevdud-u Hak şeytan değil mi

Feda olsun yolunda cümle varım
Sana bir can dahi kurban değil mi

Tabib bana kâr etmez ilacı
Visalin derdime derman değil mi

Yanıptır ateş-i aşkınla seri
..... serteser cihan değil mi

Cemalin dilber Kur'an değil mi
Yazılmış işi heman değil mi

Kaşındır "Kâbe-kavseyn" "ev-edna"
Dudağın Kevser satan değil mi

Görünen cümle Hak'tır her sıfatın
Bu adem zatına bürhan değil mi

Melekler Adem'e kıldı sücûdu
Ana baş eğmeyen şeytan değil mi

Gece gündüz karar etmez felekler
Yüzünden mest-ü sergerdan değil mi

Dilersen SIRRI'ya kendini aşkın
Dil-i viranına mihman değil mi

* * *

Ta ezelden aşkın ile yana geldim
Dost cemin şem'ine pervane gel-
dim ya Ali

Nar-ı aşkın yaktı dil şehrini viran
eyledi
Kıl kerem biçareye dermana gel-
dim ya Ali

Padişah-ı dü serasın kân-ı ihsan-ı
kerem
Ben garibi bi-kesem ihsana gel-
dim ya Ali

Ol zamandan kim bana sundun
şarab-ı aşkı
Ta ezelden ta ebed mestane gel-
dim ya Ali

Zatını bilmek için geldim bu alem
mülkine
Kimine cennet huri Rıdvan'a gel-
dim ya Ali

Padişahım Gülşen-i hüsnün tema-
şa edeli
Ruz-ı şeb bülbül gibi efgana gel-
dim ya Ali

İyd-ı valsına eriştir SIRRI'yı biçareyi
Yoluna can vermeğe kurban gel-
dim ya Ali

* * *

Kaşındır kıblem ey dilber
Sücûdum secdem sensin
Yüzündür ayet-i bürhan
Sücûdum secdem sensin

Dudağın âb-ı hayattır
Sözün ser çeşme-i candır
Visalin derde dermandır
Sücûdum secdem sensin

Yüz bin Elhamdülillah der
Muhakkak ayet-i Allah'tır
İnanmaz ol ki kemer
Sücûdum secdem sensin

Benim ey derde dermanım
İki âlemde sultanım
Efendim kıble-i canım
Sücûdum secdem sensin

Gören Hak'la seni iri
Odur mülhit yahut dehri
Gedadır kabir ile SIRRI
Sücûdum secdem sensin

* * *

Hak yoluna can verdiler
Hor bakmayın dervişler
Cananına yol buldular
Hor bakmayın dervişlere

Dervişlerin haktır yolu
Olmaz imiş sağı solu
Hak anlar kalmış veli
Hor bakmayın dervişlere

Dervişlerin vasfı muhal
Dosta bunlar bulda battal
Böyle imiş ehl-i kemal
Hor bakmayın dervişlere

Anlar cihandan geçtiler
Ağ ile karayı seçtiler
Vahdet şarabın içtiler
Hor bakmayın dervişlere

SIRRI uzatma sözünü
Derviş ede gör özünü
Ta göresin Hak yüzünü
Hor bakmayın dervişlere

* * *

Yine hasret narına yandı cihan
Mâh-ı matem geldi feryat edelim
Dûd-ı ahımdan karardı asuman
Mâh-ı matem geldi feryat edelim

Gör neler etti Hüseyin'e ol Yezit
Etmedi Hak'tan haya asla pelit
Eyledi ol serveri teşne-i şehit
Mâh-ı matem geldi feryat edelim

Başımız urmak gerektir taşlara
Her gören sel midir desin yaşlara
Uralım dil-i şehrin
Mâh-ı matem geldi feryat edelim

Çün bu mâh içre şehit oldu o şah
Matemin tutup felekler mihr-i mâh
Ah-ı aşkın bağrını hûn etti ah
Mâh- matem geldi feryat edelim

Ateş-i hasretle yandı canımız
Heft-i gerduna çıkar efgânımız
Kerbela'da verdi can sultanımız
Mâh-ı matem geldi feryat edelim

Belge

Ey Yezid-i bednâm ey din-i bî-haya
Eyledin şah cihana bin feda
Sad hezeran canına lanet seza
Mâh-ı matem geldi feryat edelim

SIRRI vird etti Yezi'e laneti
Eylemez Sufyanilerle ülfeti
Ey dostlar ey Muhammed ümmeti
Mâh-ı matem geldi feryat edelim

Belge

KAYNAKÇA:

- Mustafa Kemal Şirin koleksiyonuna ait cönk (Tavşanlı Anadolu Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni), Ziyabey Kütüphanesi 6732 numaralı cönk -Doğan Kaya Kütüphanesi 22 numaralı cönk (Sevgi Öztosun), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Yazmaları 137 numaralı mecmua, Millet Kütüphanesi 849 sayılı mecmua
- Büyük Türk Klasikleri, Aşık Sırrı, C.7, s.367, İstanbul 1988
- Hamza Güner, Kütahyalı Divân, Halk, Tekke Şairleri, Aşık ve Ozanlar, Kütahya 1967
- Hasan Efe, Tavşanlı Tarihi-1, Ankara 2010
- Kadir Güler, Kütahya Şairleri-1, Kütahya 2010
- M.Fuad Köprülü, Türk Saz Şairleri-2, İstanbul 1940
- Mustafa Hakkı, Kütahya Halk Şairleri, Kütahya 1934

ORHAN DURGUT

Orhan KASAP

1957 yılında dünyaya gelen hemşehrimiz Orhan DURGUT, iki çocuk sahibidir. Hanımı ile beraber çalışmalarını sürdürerek, dünyaya ismimizi duyurmuştur. 1967 yılında, Türkiye’de sivil helikopter hizmetlerinin başlamasıyla 1987 de eşi Fatma DURGUT ile beraber hava fotoğrafçılığına yöneldi O yıldan bu yana tüm Anadolu’yu Türkiye’yi ve dünyayı birçok kez havadan fotoğrafladılar.

Hava fotoğrafçılığı ile sanayi tesisleri, sanayi bölgeleri, serbest bölgeler, turistik tesisler, arkeolojik ören yerleri, anıtlar ile çeşitli ara-

ziler, doğal alanlar, barajlar, köprüler, denizcilik hizmetleri, yerli yabancı gemilerin boğazlardan geçişleri gibi çeşitli konularda hava fotoğrafı hizmetleri verdiler.

Son yıllarda “Fatma, Orhan DURGUT” çifti, açtıkları sergiler ve çıkardıkları kitaplar ile medya da sık sık adlarından söz ettirmektedirler.

Üç kız kardeşi; Güler Demirbüken, Zekiye ERÖZ ve Gönül Güven halen Tavşanlı’da ikamet etmekte olan, hemşehrimiz, Orhan DURGUT, son yıllarda Mekke semalarında uçuyor. Hacılar “Hıra Dağı”na çıkarken hemşehrimiz

Durgut da askeri helikopterlerle onları fotoğraflıyor. Kabe’yi ve Mekke’yi daha önce hiç çekilmemiş açılardan görüntüleyen Durgut, bu çalışmalarını bir kitapta topladı. “Sema’dan Mekke-i Mükerrerme” adlı kitap Arapça, İngilizce ve Türkçe olmak üzere üç dilde yayımlandı. Mekke ve Kabe’de son yıllarda yapılan değişiklikleri bu fotoğraf kitabında görmek mümkün. Yeni yapılan metroyu, “Şeytan Taşlama” mahallinin son halini, Safa ve Merve tepeleri arasına yapılan yolu, Kabe etrafında yıkılan 8 bin 500 binayı ve devasa otel inşaatlarını

yukarıdan çekilmiş fotoğraflarla net bir şekilde görebiliyorsunuz. Kabe'yi ve dönemin Mekke'sini ilk fotoğraflayan Sultan Abdülhamid olmuş. Abdülhamid'den sonra profesyonel anlamda ilk ciddi çalışmayı hemşerimiz Orhan DURGUT yapmış oldu. Halen Suudi Arabistan kralının özel izniyle ve askeri helikopterle hac zamanı fotoğraflıyor kutsal toprakları.

Dünyanın neredeyse her yerinin havadan fotoğraflarını çeken, Marmara denizi üzerinde aynı noktada durarak 365 derece dönen helikopterle çektiği muazzam panoramik İstanbul fotoğraflarıyla nam salan Durgut için Kabe'yi ve Mekke'yi fotoğraflamak ayrı heyecan olmuş. Hacıların şeytan taşlamaya gidişini gökyüzünden takip etmek, onların Hz. Peygamberimiz ile aynı hissiyatı paylaşmak için Hira Dağına çıkarken fotoğraflamak onu oldukça duygulandırmış. Durgut, ölene kadar her hac mevsiminde gidip kutsal toprakların ve ziyaretçilerinin fotoğraflarını çekmek istediğini söylüyor. Durgut'un eşi

de hava fotoğrafçısı, genellikle beraber uçuyorlar. Fakat özel izin gerektiği için Fatma Hanım helikopterde olamıyor. Yerde, kalabalığın içinden eşini takip ediyor, oradan fotoğraflarını çekiyor.

Uzun yıllar Türkiye'nin görsel tarihine ışık tutmasını, kent planlamacıları, araştırmacılar ve diğer tüm ilgililer açısından da faydalı bir başvuru kaynağı olması için hazırladığı "Panorama Türkiye" kitabı, tek devlet ve tek vatanımızda, şanlı bayrağımız altında yaşamakta olduğumuz büyük ülkenin güzel şehirlerini tek kitapta toplayıp, fotoğraflarıyla tanıtımlı fikriyle ortaya çıktı.

Ülkemiz tarihi için görsel bir hafıza olması isteği ile hazırlanan bu "Panorama Türkiye" çalışmasına; rahmetli Sultan Abdülhamid Han'ın yaptırmış olduğu "Osmanlı Coğrafyası Fotoğraf Arşivi" ilham kaynağı olmuş. Bu değerli arşiv günümüzde de birçok çalışmaya görsel bilgi sağlayan, üzerinden yüzyıldan fazla süre geçmesine rağmen halen ilgi ile takip edilip

yayınlarında kullanılmakta olan temel başvuru kaynağı olmaktadır.

Yurtdışında da adımızı duyuran hemşerimiz Orhan Durgut; Meksika, Dominik, Yunanistan, Mısır ve İspanya'da Kanarya Adaları olmak üzere 87 ülkede çalışmalar yapmış olup, halen Suudi Arabistan'da değerli eşi ile birlikte çalışmalarına devam etmektedir.

YAYINLANMIŞ ESERLERİ

-Sınırsız İstanbul/2007

-Havadan İstanbul/2008

-Gökyüzünden Türkiye/2009

-Harameyn/2009

-Semadan Mekke-i Mükerrreme/2010

-Al Masjid Al Thalathah (üç mes-cid) /2013

Dipnot: Bu yazının hazırlanmasında bana yardımını esirgemeyen, arşivlerini açan Zekiye Eröz ve Gönül Güven kardeşlere çok teşekkür ederim.

ZEMHERİNİN YİRMİ YEDİSİ

Halil ORAL

Alışkanlıklarımız, inancımız, düşünçemiz, tavrımız, adetlerimiz ister maddi olsun ister manevi kültürümüzdür. Kültür; düşüncedir, sanattır, türküdür. Yeme içmedir, giyim kuşamdır. Asalettir, geçmiştir bir yandan. Sevincimiz, sevkimiz, heyecanımızdır. Ağdımız, ağlayışımızdır. Övüncümüz, öğün aşımızdır.

Bir zamanlar size ait olan ne varsa, sizin olmaktan çıkmadan öylece duruyorsa tarifi mümkün olmayan mutluluktur toplum için.

Unutmadıklarımız, hatta unutamadığımız kültürel değerler yaşadıkça toplum sağlıklı, diri ve mutlu olur.

Yöremizde onca kültürel değer yıllardır yaşadığını gördükçe kış ayazında bile meltem sıcaklığında, çiğdem renginde gönül enginliği oluşuyor insanda. Hoş oluyor, hoşnut oluyor yürek.

Köylerimizin isimlerini tek tek saymak gerekirse; Çakıllı, Çıkrıcak, Üyücek, Ovacık köylerimizde eski takvime göre Zemherinin yirmi yedinci günü yapılan etkinlikler sosyal kaynaşmayı da beraberinde getiriyor.

Özellikle bu köylerimizde zemheriye has yemek hazırlıkları şaşmadan sürdürülüyor. Kış mevsiminin tam ortası saydıkları Zemherinin 27. Gününün olmazsa olmazı tavşan etli dikme tirit. Yanında turşusu, tatlısı hazır olan yiyeceklerden.

Av yasağı başlamadan mutlaka tavşan avlanarak o gün için saklanıyor. Tavşanın eti haşlanıp tereyağıyla özel işlemlerden geçirildikten sonra tepsilere dizilmiş gözlemelerin üzerine sıcak olarak dökülüyor. Gündüz bu yemek ziyafeti için ciddi zaman harcanıyor. Köylerin tüm odalarında erkekler, evlerde de kadınlar toplanarak tavşan etli tirit sofrası kuruluyor. Komşulara suyundan bile olsa mutlaka ikram ediliyor.

Köy dışında oturanlar bile o gün mutlaka bu sofralara katılıyor.

Güne dair hikâyeler kendi aralarında gırıla gidiyor. Tavşan etli bu tiritten her kim yerse ağustosta

sivrisinek yemeyeceği inancıyla kaşıkları sallıyorlar tirite.

Eskilerde o gece yolunu şaşırp dağda kalan çobanın hikâyesini birbirlerine anlatıyorlar.

Zemherinin 27 sinde yolunu şaşırp dağda kalan çoban; Gece yarısına kadarki olan soğuk ay-nen devam etseydi donarak ölürdüm. Gece yarısından sonra hava belirgin şekilde ısındı. Demiş. Bu anlatımla zemherinin 27 si gece yarısından sonra havanın ısınacağı inancını taşıyorlar.

Bu yemek birlik beraberlik ruhunu diriltiyor. Dayanışmayı artırıyor. Komşu ilişkilerini güçlendiriyor. Kışı yarılamanın huzuruna birlikte varıyor, ayakta kalmanın sevincini yaşıyorlar belki de. Bu ve buna benzer kültürel birikimler kuşaktan kuşağa nakledildikçe toplumun birlik ve beraberliği sarsılmaz inançla devam edecektir.

OPANÖZÜ KÖYÜ VE CAMİSİ

İsmail KARTAL

Opanöz köyü Tavşanlı'ya yaklaşık olarak 15 km uzaklıktadır. Tavşanlı-Emet karayolu üzerinde bulunduğundan, ulaşım bu köy için büyük bir avantaj sağlamaktadır.

Nüfusu 2017 yılı verilerine göre; 135 kadın, 133 erkek olmak üzere toplam 268'dir.

Köyün kuruluşu hakkında köy halkının bir bilgisi yok. İki köyden bahsedilmekte olup daha sonra buraya yerleşildiğini söylemektedirler. Tavşanlı Televizyonu tarafından yayınlanan "Nostalji 97" programında rahmetli Mehmet UYGUR ile yapılan ve röportajda " Köy önceden Emet" in Ağalar Yenice Köyü"nden Nazif oğlu çiftliği olduğu, kâhyası tarafından yönetildiği ve o şekilde kurulduğunu belirtmiştir. Köyde ziyaretimiz esnasında Kâhyalar sülalesinin olduğunu söylediler. Fakat bu sülaleden başka sülalelerde var, ihtimal ki kâhyalık her köyde mevcut ve muhtarın en büyük yardımcısı olup bazı köylerde muhtar değişmesine rağmen kâhyaların değişmediği görülmektedir. Kuruluşunda bu sülale etken olmuş olabilir ama yeni katılanların olduğu muhakkaktır.

19. yüzyılda Osmanlı'da İç Anadolu, Marmara, Ege ve Akdeniz bölgelerinde de pek çok Yörük ve Türkmen köylerinin oluştuğunu görmekteyiz. Bunun sebepleri 2 ana unsura dayanır. Bunlardan birincisi Osmanlı

iskân politikası nedeniyle kışlıklar ve yazlıklar arasında göçer durumda olan Türkmenlerin (Yörüklerin) bu bulundukları yerlere zorunlu iskân edilmesi, ikincisi ise Osmanlı Devletinin bu dönemde toprak kaybetmesi sonucunda buralardan gelen soydaşlarımızın Anadolu'ya yerleştirilmeleridir.

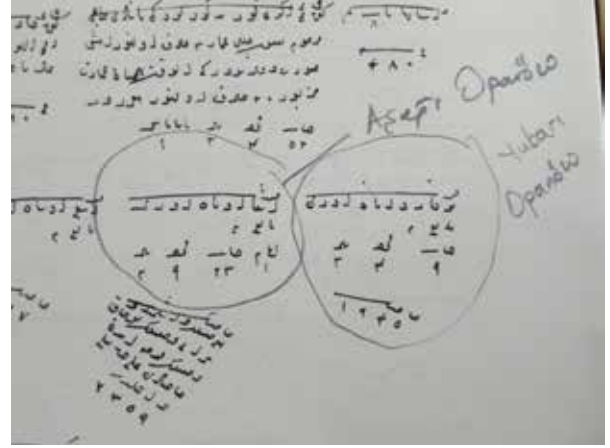
Opanöz köyü ile yapmış olduğumuz araştırmalarda köyün kuruluşunun bunlardan daha eski olduğunu 1530 tarihli Muhasebe-i Vilâyet-i Anadolu Defterinden anlıyoruz. Defteri incelediğimizde Eğrigöz Nahiyesine bağlı Aşağı Opanöz ve Yukarı Opanöz köylerinden bahsetmektedir.

Kaza-ı Eğrigöz ve Simav Tımarha-i Zuama ve Sipahiyan Karya-i Yukarı Opanöz tabii mezbur

Hane	Muhassıl	Nefer	Hasılat
9	4	3	1645(Akçe)

Karya-i Aşağı Opanöz tabii mezbur

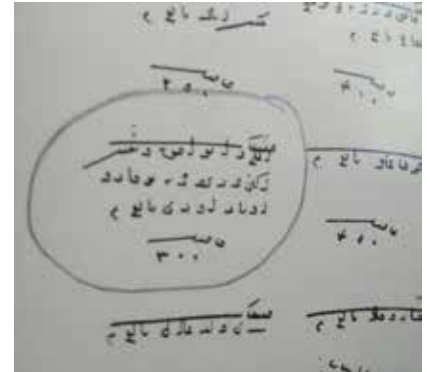
İmam	Hane	Muhassıl
1	23	9

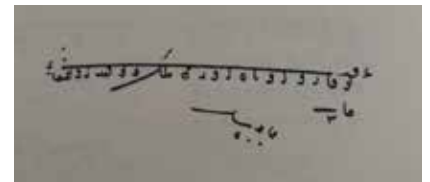
1530 tarihli Muhasebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri

Nefer	Hasılat
3	2359

(Maa Çiftlik-i Danişmend Viranı ve Çiftlik-i Bucak ve Çiftlik-i Koca hasılları dahildir)

Çiftlik-i Ekmelli ve Ayvacık ve Şuayb Eğini' dir Karye-i Yukarı Opanöz tabii mezbur. Hasılatı: 300

Karye-i Yukarı Opanözü mülkü deyü kayd olunmuştur. Hane 3 , hasılat: 500

Dolayısıyla Opanözü Köyü'nün kuruluşu 1530 yıllarından önceye dayanmakta olup Aşağı ve Yukarı Opanözü Köyünden bahsetmektedir. Köylülerin 2 köy varmış dedikleri olay bundan ibarettir. Ama Yukarı Opanözü Köyünün neresi olduğunun tespitini yapamadık, köy ya ismini değişti ya da tamamiye ortadan kalktı. Bazı köylülerin bugün Emet-Günlüce' ye bağlı olan "Kertme Köyünden " bahsederek "eskiden bizim köye gelirlerdi" demelerinin araştırılması gerekir.

Köyün isminin nereden ve ne anlama geldiği konusunda da köylüler tarafından pek fazla bilgi bulunmamaktadır. Köylüler "Opanözü" kelimesinin Arapçadan geldiğini ve anlamının "güzel özlü" olduğunu söylemişlerdir. Fakat bunu ispatlayacak bir delil bulamadım. Bu sözün çıkış kaynağının da Tavşanlı Televizyonu tarafından yayınlanan "Nostalji 97" programında Rahmetli Mehmet Uygur amcamıza göre "1944-45 yıllarında Tavşanlı Kaymakamı olan Ali AKSEVEN köye geldiğinde 'güzelin özü' anlamı olduğunu söylemiş ve oradan yayıldığını anlaşılmıştır.

Kelimenin Türk Dil Kurumundaki anlamı konusunda yapmış olduğum araştırmada; "Opan" kelimesinin "köylülerin, içinde yağ, peynir sakladıkları mağara" anlamına geldiğini gördük, "Özü" ise "kendisi, hası" anlamına gelmektedir. Bu ismin eski köylerinin ismi olma ihtimali de yüksektir.

Bazı köylüler eskiden kendilerine "Yenice köylü" denildiğinden ve Emet Yenice ile karıştığınan

bahsetmektedirler. Bu tabirin köyün yeni kurulmasından kaynaklandığını düşünmekteyim.

Opanözü köyü gelenek ve göreneklerini hemen hemen bozulmadan devam ettiren nadir köylerden biridir. Ataerkil aile sisteminin devam ettiği bu köyde; ata, evin hâkimi olup tüm çocukları ile birlikte yaşamaktadırlar. Çok çalışkan olan bu köyde oğullar, kızlar ve gelinler tarla, bahçe ve hayvanları için sabah erkenden çalışmaya gittiklerinde, çocuklar dede ve nineleri ile birlikte kalmaktadırlar. Hatta köyü ziyaret ettiğimiz esnada yaşlılardan başka kimseyi bulamadık. Günümüzde göç vermeyen nadir köylerden biri olduğunu köyün muhtarı 1956 doğumlu Halil YÜCEL gururla söylemektedir.

Köyün geçim kaynakları hayvancılık ve tarıma dayanmaktadır. Özellikle ıspanağı ile meşhur olan bu köy; çevre pazarların sebze ihtiyacını karşılamakta önemli rol oynamaktadır. Ispanağı bu köye 1945 li yıllarda ilk getiren, tanıtan ve yaygınlaşmasında ön ayak olan Rahmetli Halil İbrahim ALTINTAŞ olmuştur. Ürünlerin pazarlanması olayı köy için çok önemli rol oynar, hatta köyde kullanılan gün isimlerinin bile çevrede kurulan pazarlara göre isimlendirildiğini gördük, bazıları şu şekildedir: Emet (Salı Günü), Pazar (Cumartesi Günü Tavşanlı pazarı) gibi.

Evliliklerde; hâlâ ailelerin kararları eskiden olduğu gibi şimdi de ön planda olduğunu belirten köyün en yaşlısı olan 85 yaşındaki Osman AYDEMİR köyde akraba evliliklerinin de olduğunu söylemiştir. Köy halkından 1950 doğumlu Hüsnü YAVAŞ: "Eskiden gelinler ya pazartesi çıkar ya da perşembe günü çıkardı. Pazarte-

si günü çıkanlara 'Gümüş gelin' (pazartesi günün ismi gümüş olarak söylenir), perşembe günü çıkan geline de 'cuma akşamı gelini' (perşembe gecesi, tüm İslam âleminde olduğu gibi Cuma akşamı olarak kabul edilir.) derlerdi ve zengin düğünlerinde 4 gün davul çaldırılırdı." Günümüzde gelinler artık pazar günü çıkmakta olup, hâlâ tüm köy halkına 3-4 gün yemek verilme âdeti devam etmektedir.

Dinî bayramlarda, Bayram Namazı sonrası evlerinden getirilen yemeklerle topluca köy meydanında yemek yenilir sonrasında eş dost akrabaya bayrama gidilir. Bu güzel geleneğin eskiden beri devam etmekte olduğunu öğrendik. Recep ayının ilk Cuma namazına "yağlı namaz" denir ve namazdan sonra içi helva, et olan gözlemeler toplu hâlde yenir. Şaban ayının ilk cumasına da "yavan namaz" denir. Evlerden getirilen içsiz gözlemeler toplu olarak yenilir. Bu âdet de devam eden, birlik ve beraberliği sağlayan güzel âdetlerden biri olarak dikkat çekmektedir. Cenazelerde eğer öğle namazına müteakip defin gerçekleşirse köydeki her evden yemek getirilir, cenazeye katılanlara ikram edilir ve cenaze yıkanırken herkes cenazeye sırayla su döker. Bu âdetlerin de devam etmekte olduğunu öğrendik.

OPANÖZÜ CAMİSİ

27 Eylül 2018 Perşembe günü, Tavşanlı Kaymakamımız Sayın Yüksel KARA ile yaptığımız ziyarette bizi muhtar Halil YÜCEL karşılayarak camiye davet etti. Geliş amacımız 1900'lü yıllarda Osmanlı'nın son dönemlerinde yapılmış ve süslemeleri, hatları ile korunan, varlığını sürdü-

ren ve kullanılan bir caminin olmasıydı. Zira birçok köy ve beldelerde bu ve buna benzer eserlerin yıkılıp, sözde daha güzel modern binalar yapmaya çalıştığımız bir dönem yaşadık. Paha biçilmez halıları, tabloları yok pahasına elimizden çıkararak bu binalara katkı yaptık. Modern binalar kazandık; ama ruhumuzu kaybettik, eserlerimizi kaybettik. Yurt dışına çıkanlar dikkat ettiyse onlar yüzlerce yıllık binalarını korumakta ve aslını bozmadan kullanmaya devam etmektedirler.

Cami kesme taşlardan ve dik-dörtgen ölçülerle yapılmış tek katlı kubbesiz bir binadır. Minaresi giriş kapısının yanında yine kesme taşlardan yapılmıştır. Minarenin camiden daha yeni olduğu dikkat çekmektedir.

Camiye girdiğimizde karşımda mihrabı görünce içim sızladı. Zira eski mihrap üstündeki hat ve süslemelerin üzerine (tezyinat) yeni bir çini mihrap yapılmış, hat ve süslemelerin yarısı çini mihrabın altında kalmış, dolayısıyla ne modern olmuş ne de klasik kalmış.

Korktuğum diğer hat ve süslemelerde de aynı tahribatin yapılmasıydı; ama çok şükür bu olmamış ve diğerlerinde buna benzer eklentiler yapılmamış olduğunu görerek sevindim.

Cami yaklaşık 80 metrekarelik bir iç alandan oluşuyor. İçeride ferah ve huzur veren bir ortam var. Tahtadan yapılmış bir asma kat mevcut. Tavan tahta ve orijinalliğini yansıtıyor. Minber ve vaaz kürsüsü tahtadan yapılmış, harika desen ve süslemelerle boyanmış. Asma katın, minberin ve vaaz kürsüsünün tahtalarının orijinal durumunu korumuş olduğunu gördüm, çok sevindim; zira birçok yerde güzel görünün diye yağlı boya eserlerimizi tahrip ediyorlar. Mihrap haricinde tüm orijinalliğini koruduklarından dolayı Opanözü halkını canı gönülden kutluyorum.

Köy muhtarı, caminin müftülükten gelen bilgilere göre 1009 yılında yapıldığını belirtti. Kapının üstünde bulunan ağır mermeri köyde bulunan güçlü iki kardeşin "Biz Çanakkale Harbine gidiyoruz, belki dönmeyiz, bizim hatıramız olsun." diyerek yerleştirdiklerinden ve

iki kardeşin dönmediklerinden bahsedildi. Kapının girişinde ise duvara yapıştırılmış bir mermer levha dikkatimi çekti. Buradaki tarih ise 1328'di. Binalardaki bu tarihler Rumi tarihtir. Miladiye çevirdiğimizde bu 1912 tarihine tekabül etmekteydi (Bu tür levhalar genellikle birçok binaya konur ve yapım yılını gösterir ve Rumi olarak yazılır. Genellikle hicri yıl ile karıştırılır.). Uyuşmayan hikâye ise Çanakkale Harbine katılacak olan gençlerle ilgili anlatılan rivayet. Zira 1. Dünya Savaşı 1914 tarihinde, Çanakkale Savaşları 1915 tarihinde başlamıştır. Ama giriş kapısı üzerindeki tarihi incelediğimizde 1912 yılında yapıldığı aşikârdır.

Muhtar Halil YÜCEL' in anlattığına göre, caminin ustası Kütahyalı bir Rum olan Aleksandır adında biriymiş. Önce Başköy'deki camiye yapmış, bir yıl sonra buradaki camiye başlamış (Başköy'deki cami yıkılarak yerine yenisi yapılmış). Caminin duvarları oldukça kalın ve sağlam. Horasani kullanıldığı tahmin edilmektedir. Muhtar keçi kılı, yumurta ve kirecin kullanıldığından bahsetti (Horasan harcında doğrudan "organik bileşenler" kullanılır. Bu konuda hayli kısıtlı olan kaynaklardan aktarılan bilgiler, ağaç yaprakları, soğan, sarımsak, yumurta akı, peynir, kıl ve kanın harcın oluşturulması amacıyla kullanıldığını söylemektedir.).

Caminin içindeki hat ve süslemeleri kimin yaptığını bilen yok. "Tavşanlı'dan biri gelerek yaptı." dediler. Bu süslemelerin caminin yapılmasından yaklaşık olarak kırk yıl sonra yapıldığını anlattılar. 85 yaşındaki Osman AYDEMİR amcamız "Çocukluğumda hatırlıyorum, camide resimler yoktu, boyacı geldiğini, bu resimleri yaptığını hatırlıyorum, resim çizerken ses yaptırılmazdı." demiştir. Orada bulunan 1944 doğumlu Hüseyin GÜÇLÜ amcamız da buna benzer bilgiler vermiştir.

Hat ve süslemeleri incelediğimizde, yapıldığından beri hiçbir tadilat yapılmamasına rağmen renkler hâlâ canlı. Bunun sebebi boyaların doğal olmasıdır. Genellikle böyle boyamalarda kök boya, toprak ve yumurta sarısı kullanılmakta olup bu, boyamaların uzun süre dayanmasının ve parlak olmasının sebebiydi.

Kapıdan girdiğimizde asma katın yanında sağdan itibaren gözümüze çarpan selvi ağacı ve gül süslemeli kubbeli bir cami resim tasviri mevcuttur. Tavana doğru "Küntü kenzen mahfiyyen

fe ahbebtü en u'rafe fe halaktü'l-halka li ya'rifün".

Meali: "Ben gizli bir hazine idim. Bilinmeye muhabbet ettim (sevdim) ve bilinmek için halkı yarattım." Hadis-i Kutsi mevcuttur. Hemen yanında Hz. Ali levhası yazılı olup etrafında kılıç tasviri dikkat çekicidir.

Daha sonra Hz. Hasan ve Hüseyin levhaları mevcuttur. İki pencere arasında ise halı ve kilim tasviri çizilmiştir. Minberin duvarında adaleti temsil eden tasvir dikkat çekicidir. Hemen üstünde ve hilal içinde "Levlâke levlâke Lema halaktül-eflâk

“sen olmasaydın bu alemleri yaratmazdım” anlamına gelen bir kutsi hadisi. Hilalin üstünde “Kuran-ı Kerim” Yazmaktadır.

Mihrabın en sağ üst kısmında “Fallahu hayrun hafizen ve hüve erhamür rahimin.”(Yusuf Suresi 64. Ayeti) yazmakta olup anlamı “Çünkü en iyi koruyan Allah’tır ve O, Merhametlilerin en merhametlisidir.”;

Mihrabın hemen sağ üste “Allah” levhası, orta en üstte “Bismillahirrahmanirrahim” yazmakta, solunda ise “Muhammed” levhası bulunmaktadır. Bu levhaların yarısı da çinilerle kapatılmıştır. Mihrabın sağ ve solundaki yazıların yarısı maalesef çinilerle kaplanmış olduğundan okunamamıştır. Mihrabın en sol üst kısmında

Ol Resûl-i müctebâ hem
rahmete’l lil âlemîn

Bende medfûndur deyû eflâke
fâhr eyler zemîn

Ravzasın idüp ziyâret dedi
Cibrîl-i emîn

Hâzihî cennâtü adnin fedhulûhâ
hâlidîn... yazmaktadır.

Caminin sol duvarında vaaz kürsüsünün sağ üstünde ve daire içerisinde ‘haza min fazlı rabbi’. (Osmanlı sultanlarının en çok kullandığı hüsnü hat tablolarından birisidir.) Manası ise “bu rabbimin fazlındandır” yazmaktadır. En üstünde ise “innes salâte kânet alâl mu’minîne kitâben mevkûtâ (mevkûten)” Manası (Namaz müminlere muayyen vakitlerde kılınmak üzere farz kılındı.) (Nisa Suresi 103. Ayet) yazmaktadır. Daha sonra “Ebu Bekir, Ömer ve Osman” levhaları mevcuttur. İki pencere arasında halı deseni mevcuttur. Arkaya doğru çiçek ve hemen altında iki bayrak arası hilal tasvir edilmiştir.

Caminin en arka kısmında, asma katın altında ise gemiler ve tayyareler tasviri oldukça dikkat çekici olarak işlenmiş olduğu görülür.

Giriş kapısının sağ ve solunda çiçekler tasvir edilmiş olup, kapının üstünde “Açıldıkça kapan-sın ayn-ı ağda... Bi hakkı sureti inna fetahna! ”Manası “Düşmanın gözü açıldıkça, Fetih süresi hürmetine geri kapansın!” yazmaktadır.

Bu eserde emeği geçenlere ve bizlere kadar gelmesini sağlayanların tümünden Allah razı olsun.

AHİLİK

(Anadolu Milli Meslek Mektepleri)

Mehmet PELVAN

Ahilik; 13. yy ile 19.yy arasında Anadolu’da özellikle gençlerin sanat, ticaret ve askeri alanlarda yetişmelerini, dini ve ahlaki yönden gelişmelerini sağlayan teşkilatın adıdır. Teşkilatın kurucusunun asıl adı “*Şeyh Nasuriddin Mahmud El Hoyi (1171-1262)*” olan, “*Ahi Evran*”dır.

“Ahi” kelimesi, Arapça da “kardeş”, Divân-ı Lügati’t-Türk ve Atabetü’l Hakayık gibi kaynaklarda “eli açık, cömert” anlamlarına geliyor. İhtiva ettiği hizmetler bakımından Ahilik; Fütüvvet teşkilatının gelişmiş hali olarak görülmektedir. 11. asrın ikinci yarısından itibaren Anadolu’ya girmeye başlayan Müslüman Türkler (Selçuklular) Türkistan’daki ticaret ve zanaat merkezlerinde yaygın olan Fütüvvet ilkelerini de beraberlerinde getirdiler.

Diğer taraftan Horasan ve Maveraünnehirde iken Fahrettin-i Razi, Ahmet Yesevi ve Şihabuddin Suhreverdi gibi büyük âlimlerden ders alan Ahi Evran daha sonra Anadolu’ya gelip Kayseri’ye yerleşerek halkı irşat vazifesine başlar. Burada Debbağlık yapıp elinin emeği ile geçinen Ahi Evran, bir taraftan Türkistan’dan gelen esnaf teşekküllerini bir çatı altında toplamaya gayret ederken diğer yandan da; Fütüvvetnamelerden yararlanarak teşkilatın yasalarını belirleyerek bu

konudaki fikirlerini Alaaddin Keykubat’a sunar. Bununla birlikte, hocası Evhaduttin Kirmaninin kızı olan, hanımı Fatma bacıda kadınları yetiştirip “Bacıyan-ı Rum” grubunu oluşturur. Bu teşkilat sayesinde Anadolu da Rumlar ile Ermenilerin elinde olan sanat ve ticaret hayatına kısa zamanda Türkler de katılıp söz sahibi olmaya başlarlar.

Ahilerin, Anadolu’ya göçlerin olduğu yıllarda, göçerlerin bu yeni mekânlarına uyum sağlayıp yerleşmelerine büyük katkıları olmuştur. Anadolu’nun şehirlerinden köylerine, hatta bazen de yerleşim yerlerinden uzak bir yol kenarına zaviyeler kuran Ahiler; buralarda Anadolu insanının dini, ticari ve askeri bakımdan yetişmesini sağlamışlardır. Kurulan zaviyeler halkın ihtiyaçları göz önüne alınarak çok yönlü olarak yapılırken, kırsal kesimdeki zaviyelerin giderleri

de vakıf arazilerinin işlemesi ile karşılanılmıştır. İlerleyen yüzyıllarda bu zaviyeler genellikle misafirhane olarak kullanılmış, güvenli ve bedelsiz misafir kabul etmeleri nedeniyle de adeta buralar kutsal sayılmışlardır. Şehirlerde kurulan zaviyeler ise genellikle padişahlar, din ve devlet büyükleri ya da zengin Ahiler tarafından kurulurlardı. Buralarda da bedelsiz konaklamanın yanı sıra birer âhi okulu olarak kullanılmışlardır.

Ahiliğin ilk yıllarında egemen din anlayışı Şamanist değerlerle karışmış bir İslam inancıdır. Yapılanmalarında ve faaliyetlerinde batını (içe dönük) uygulamalar hayli fazladır. Ahi babalar keramet sahibi olarak nitelendirilmiş, mesleklerine ait sırları (hikmetleri) olduğu söylenegelmiştir. Bu sırlar tek ve sırrı hak eden bir ustaya sözlü olarak devredilirdi. Sonraki yıllarda Sünni İslam

anlayışına uyum sağlamakla birlikte Şerri hukuktan (İslam hukuku) ziyade Türk Töre Hukukunu kullanmışlardır.

İlk yıllarda debbağ, saraç ve kunduracıları kapsayan bir teşkilat olarak ortaya çıkan ahi birlikleri, zamanla gelişerek bütün esnafı bünyesinde toplayan çok yönlü sosyal bir kuruluş haline gelmiştir. Bu sebeple yerleşim birimlerinde her sanat kolu için ayrı birlikler kurulmuştur. Bu birlikler arasındaki münasebetleri büyük meclis sağlardı. Tüm ülke genelindeki esnaf birlikleri, Kırşehir de bulunan Ahi Evran Zaviyesine bağlıydılar. Bu zaviyenin başında bulunan Ahi baba, bütün sanatkârların piri kabul edilen Ahi Evran'ın halifesiydi ve bütün esnaf birlikleri ona bağlıydı.

Ahi zaviyeleri uygulamalı bir okul konumunda olup buralarda genelde üç dalda eğitim verilir.

- Kültür.
- Meslek.
- Askeri.

Ahi gençleri/dervişleri yine Ahi olan mutasavvıflar, meslek pirleri ve sanatçılar tarafından dini ve milli değerler doğrultusunda buralarda eğitilirdi. "Her insan İslam fitratı üzere doğar, Anne ve babası Müslüman'sa onu Müslüman, Hristiyan ise Hristiyan, Ateşperestse ateşperest yapar.." hadisi gereği; her insanın temiz bir fitrat ile yaratıldığı düşünülerek bunun korunması amaçlanırdı. Yine her insanın farklı bir âlem, her âlemde de farklı bir cevher olduğu düşünülerek kişideki gizli yeteneklerin ortaya çıkarılıp geliştirilmesi hedeflenirdi. Bu düşünceden hareketle olsa gerek Osmanlı döneminde bazı mekteplerde; "Burada hiçbir balık uçmaya, hiçbir kuş da yüzmeye zorlanmaz" yazdığı söylenir. Bu sebeple zaviyelerde gençler kabiliyetlerine göre yetiştirilir, mesleki eğitimlerinin yanı sıra sanat (edebiyat ve müzik) dersleri de verilirdi. Her akşam düzenlenen Yaren sohbetlerinde gençlerin eğlence ihtiyaçları seviyeli bir şekilde karşılanırdı.

Ahi geleneğine göre bir insanın yaşamını onurlu bir şekilde sürdürebilmesi için çalışması, çalışabilmesi içinde kişinin bir mesleği / sanatı olması gerekir. Ahilere göre sanat koldaki altın bilezik gibidir. Kolunda altın bilezik bulunan kişide kıymetli kişidir. Ahi ocağına zeki, kabiliyetli yetenekli ve mutlak bir meslek edinme arzusunda olan kişiler kabul edilirdi. Yine ahiler "ağaç yaş iken eğilir" düsturu gereğince meslek edinecek kişileri on yaşlarından itibaren mesleğe alıp yetiştirmeye başlardı.

Ahiler, üyelerine mesleki eğitimin yanı sıra askeri eğitim de vererek şehirlerin savunmasını sağlamış, Moğollar ve Bizanslılara karşı verilen mücadelelerde aktif rol oynamışlardır. Güçlü devlet sistemine geçildiğinde ise orduya Sipahi yetiştirmişlerdir.

Ahi zaviyelerinde de hiyerarşik bir düzen mevcuttur ve ahi üyeleri dokuz sınıfa ayrılır;

1. Yiğitler.
2. Yamaklar.

3. Çıraklar.
4. Kalfalar.
5. Ustalar.
6. Ahiler; altı guruptan oluşurlar, ilk üç guruba ashab-ı tariyk (yola girmiş olanlar) son üç gruba ise nakipler denir.
7. Halifeler; teşkilata bağlı olup, bağımsız eylem yapamazlar.
8. Şeyhler; kendilerinden önceki yedi grubun sorumlularıdır.
9. Şeyhü'l Mesayihler; şeyhlerin ve zaviyelerin yöneticisidirler.

Ahilikte bu mertebelerin birinden diğerine geçişler özel törenlerle olurdu. Bir ustanın yanında iki yıl ücretsiz olarak yamaklık eden çocuklar, özel bir törenle çıraklığa yükseltildi. Yapılacak bu tören için çırağın babası, ustası, kalfaları ve teşkilat başkanı katılırdı. Ustası çırağının kabiliyeti ve işine bağlılığı hakkında açıklamalardan sonra teşkilat başkanı çırağın sırtını sıvazlayarak işine devam etmesini, ibadetini yapmasını, ustasına, kalfalarına ve ailesine itaat etmesi ve yalandan

kaçınması..., gibi tavsiyelerde bulunurdu.

Yamaklıktan çıraklığa yükselen çocuğa belli bir ücret tayin edilir, hak ettiği bu ücretin iki haftalığı, ustası tarafından Teşkilat Vakıf Sandığına "Terfii Harcı" olarak yatırılırdı. Çırak olan genç, ustasının yanında çıraklık süresi olarak kabul edilen 1001 günü geçirerek "çömezlik-yamaklık" müddetini doldururdu. (Bugün halk arasında "bin bir emekle bir yere gelmek" tabiri bundan dolayı kullanılıyor olsa gerekir.)

Çıraklık süresini dolduran gencin meslekte yetişip ahlaki yönden olgunlaştığı, ustası tarafından teşkilata bildirilerek kalfalık tören günü tespit edilirdi. Merasime; yönetim kurulu üyeleri ile kalfa adayın ustası, kalfaları ve o mesleğin diğer ustaları katılırdı. Özel elbisesiyle toplantıya katılan kalfa adayının ustası; kalfasının iyi ahlakı ve yeteneğinden bahseder ve buna esnaftan üç usta da şahitlik ederdi. Ardından bir hoca "aşır" okur, dua ve Fatihâ'dan sonra teşkilat başkanı kalfa adayını karşısına alarak kendisine bir takım

nasihatlerde bulunurdu. Örneğin, çırak çıkarma töreninde şeyhi, genç terziye makas, arşın ve iplik geçirilmiş bir de iğne vererek şu şekilde nasihatle bulunurdu: "Oğlum, bundan sonra verdiğim bu aletlerle helal işler gör. Haramdan kaçın. Gerçeği söylemekte bu makas gibi keskin ol. Seni hakikatten alıkoyan engeli bu makasla kes. Bu arşın Hak Teâlâ'nın zatına işaretidir. Arşını eline aldıkça sırat-ı müstakimi an. Kanun ve töre dışına çıkma..." Bu ve buna benzer nasihatlerden sonra esnaf başkanı, besmele ile kalfa adayının beline peştamalı (şedd-i bend) kuşatırdı. Bu merasimden sonra kalfa, önce esnaf başkanından başlayarak orada hazır bulunanların ellerini öper ve böylece çırak kalfalığa yükseltilmiş olurdu.

Üç yıl çalışıp kendisine verilen görevleri hakkıyla yerine getiren kalfalardan dükkân açabilecek duruma gelenler ustalığa yükseltilirdi. Kalfalıktan ustalığa yükselmek isteyen bir kimse, kendi yaptığı bir eserini takdim etmek mecburiyetindeydi. Şayet onun bu eseri kabul edilirse kalfa, merasimle peştamalı kuşandıktan sonra artık usta sayılırdı.

Usta adayı, hazırlıklarını (alet, işyeri, çırak, kalfa) tamamladıktan sonra tören için gün alınırdı. Törene, Ahi Baba ve kilinin köşkünde, esnaftan ustalar, esnaf başkanları, müftü, kadı, caminin imamı ve hatipleri davet edilirdi.

Ustası, yeni ustadan helallik istedikten sonra onun sırtını

sıvazlayarak şöyle derdi :“Taşı tut altın olsun. Allah seni iki cihanda aziz etsin. Tuttuğun işten hayır gör. Erenler pirler hep yardımcın olsun. Allah rızkını bol etsin, yoksulluk göstermesin. Sıkıntı çekirtmesin. Bilginlerin dediklerini, esnaf başkanlarının, nasihatlerini, benim sözlerimi tutmazsan, ana, baba, hoca, usta hakkına riayet etmezsen, halka zulüm edersen, kâfir ve yetim hakkı yersen, hülâsa Allah’ın yasaklarından sakınmazsan, yirmi tırnağın ahirette boynuna çengel olsun.”

Usta bundan sonra, kalfanın belindeki kalfalık peştamalını çıkararak, yerine kendi eliyle ona ustalık peştamalını kuşattı. Ardından dua edildikten sonra yeni usta oradakilerin elini operdi.

Şeyh olabilmek için Ahi fütuvetnamesindeki 740 emredici maddeyi uygulamak gereklidir. Henüz öğrenci konumunda olanlar ise 124 maddeyi bilmeleri ve uygulamaları yeterli

sayılırdı. Bu emredici kurallar genellikle toplumsal ahlak kurallarıdır.

Ahi teşkilatındaki bu hiyerarşik yapı içindeki herkesin birbirine çok büyük bir sevgi saygı ve bağlılığı vardı. Hayatta sağ olanlar şöyle dursun, bir Ahi; geçmişteki pirlerinden kendi ustasına kadar tüm büyüklerine içten bağlıydı. Sanatında ve davranışlarında onları örnek alır, rızkını idame ettirdiği bu meslek ve sanatta her birinin emeklerinin olduğunu düşünür ve her daim onlara dualarından hisseler ayırırdı. O yüce pirlerden kendisine miras kalıp emanet edilen bu sanatı geliştirip ilerletmeyi de ustasından-pirine tüm silsileye karşı manevi bir hukuk ve vazife sayardı.

Ahi geleneğinde insanlığa faydalı olan mesleklerde bilgi ve sanat sahibi olmak farzı kifaye nevinden olduğu için, kişinin kendi mesleği ile ilgili ilimleri öğrenmesi ve uygulaması ibadet sayılırdı. Yine bu

ocaklarda meslek erbaplarına sadece meslek öğretilip ticari hayata bırakılmaz, mesleğin ahlaki sorumluluğu da öğretildi. Hak ettiğiinden fazlasını kazanma yoluna gitmemeleri çok para değil emek ve alın teri sinmiş bereketli para kazanma anlayışı üzerinde ısrarla durulurdu.

Ahilik kültüründe üretilen mal müşteri odaklı olduğundan “Müşteri velinimettir” anlayışı hâkimdi. Üretilen malı kaliteli ve ucuza satmak esastı. Bu sebeple bir mal için pazarlık yapmak ayıp sayılırdı ve müşteri, “Daha aşağı olmaz mı?” dese, “Defol, ben hırsız değilim!” cevabıyla karşılaşırdu...

Vaktiyle ayakkabıcılık yapan bir esnaf müşterisine bir pabuç yapmış. Pabuç sağlam olmayıp, kusurlu çıktığı için, müşteri gidip Ahilik teşkilatının yetkili kurullarına şikâyetinde bulunmuş. Yetkililer durumu incelemiş ve müşterinin haklı olduğuna karar vermişler. Teşkilat, müşterinin

zararını tazmin edip kötü mal imal eden ayakkabıcının pabucunu dama atmışlar.

Her esnaf kolunun bir loncası olup bunlar tarafından denetlenirdi. Loncanın vereceği manevi ceza, ticareti terk etmelerine sebep olabilirdi. Bu sebeple kalitesiz bir malı fiyattan daha yüksek bir bedelle satan esnafın “pabucu dama atılırdı”. Pabucu dama atılan bir esnaf ise artık iflah olmazdı.

Her sabah besmeleyle açılır dükkânımız,

Ahi Evran’dır dâhi pirimiz üstadımız.

Ahiler sabah alışverişe başlamadan dükkânlarını besmeleyle açar, şayet dükkân bedesten veya arasta içindeyse dua kubbesi altında her sabah dua edilir.

Duacı efendi duadan sonra; Ey cemaati Müslim’in, tavicilik yapılmayacak, kefilisiz mal satılmayacak, mal kapatılmayacak, işler hakkaniyet ölçüsü üzere

yapılacak, kimse aldatılmayacak şeklinde nasihat ve yemin edilirdi.

Ahi Evran Dergâhı Postnişini olan Ahi Baba, her sene bölgedeki ahileri ziyarete gider ve onlara: “Elinizi açık tutun, sofranızı açık tutun, gözünüzü bağlı tutun, dilinizi bağlı tutun, belinizi bağlı tutun, geleme-yene siz gidin, bilginlerle dost olun, içi dışı özü sözü bir olun, cömert ve tevazu sahibi olun. Sanatınızı ilerletip yükseltin, birbirinize kardeş sevgisi ve saygısı ile bağlanın. Yolsuz işlere, haksız hırsılara sapmayın. İnsanlığınızı, Müslümanlığınızı unutmayın. Gönül üzmeden, canlıya ceza vermeden, cemaati terk etmeden kaçının. Seha ve kerem sahibi, muhtaçları ayırt etmeksizin hizmet ve yardım ehli olun.” yönünde nasihatler ederdi.

Sonuç olarak ahiler tekke ve zaviyelerinde işte bu disiplin, ilim ve aşkla, devrin iktidarına olduğu kadar iktisadına da hâkim olmuşlar. Ne zaman ki

Ahiliğin, yukarıda belirttiğimiz bereket, emek ve alın teri gibi bazı değerleri ihmal edildi, işte o zaman denge bozuldu ve böylece siyasi üstünlüğümüzü kaybetmeye başladığımız gibi ticari üstünlüğümüz de kaybettik. Dini ve milli değerlerini kaybetmeye başlayan her toplumun akıbeti ne ise, bizim sonumuzda o oldu.

KAYNAKÇA:

- 1- Ahi Evran-I Veli 1. ve 2. Uluslar arası Ahilik Sempozyumu, Kırşehir
- 2- Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları: 5
- 3-http://erzincanmesem.meb.k12.tr/tema/icerikler/ahi-birliklerinin-yapisi_2607480.html
- 4-<http://www.annemmutfakta.tv/dunyanin-ilk-sivil-orgutu-ahilik-teskilati>
- 5-<http://www.sultanbeylieso.org.tr/ahilik/egitim>

ABDULLAH BURUK İLE RÖPORTAJ

Mustafa SARAÇ

Mustafa SARAÇ: Kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?

Abdullah BURUK: 1929 yılında Tavşanlı'da Buruklar Sokağı'nda doğdum. Babamın adı Mustafa, annemin adı ise Nazife'dir. 7 yaşında okula başlayıp 13 yaşında mezun oldum. Daha sonra kunduracıda çırak olarak çalışmaya başladım. O zamandan beri kunduracılık yapıyorum.

Mustafa SARAÇ: Aileniz Tavşanlı'ya nereden geldi?

Abdullah BURUK: İlk olarak ailem Horasan'dan geldi. Daha sonra Afyonkarahisar'a yerleşmiş. Afyonkarahisar'dan da Tavşanlı'ya tebligatçı olarak gelmişler. Kâşif Dede'nin 2 kızı varmış. Bir kızının ismi Sıdika'dır. Bizim aile Sıdika'dan gelmedir.

Mustafa SARAÇ: Aile lakabınız var mı?

Abdullah BURUK: Baba tarafından Hacı Hüseyin Ağadır. Anne tarafından ise Alimler'dir ve Gümüşler'dir. Gümüşler derebeyiymiş. Tavşanlı'da bayraktarlık yapmışlardır. Bu lakaplar beş kuşak önceden geliyorlar.

Mustafa SARAÇ: Buruk soyadını nasıl aldınız?

Abdullah BURUK: Eskiden Tavşanlı'da çok ağda yapılmış. Tavşanlı ağdası çok meşhurmüş. Bağlık Mahallesi'nin olduğu yerde üzüm bağları vardı. Dedemin babası da ağdacıymış. Ağdaları çok meşhur olduğundan herkes pide içerisinde ağda almaya gelmiş. Bir gün bir Yörük adamı gelmiş. Ağda pideden aşağı doğru akmış. Dedemin babası da, "Şöyle burdur burdur verisin" demiş. Bu laf Yörük adamının

çok hoşuna gitmiş. Her geldiğinde "Buruk ağda ve bakam" dermiş. Hakikaten ağdalarımız çok lezzetli buruk tatlı olurdu. Bir rivayete göre ağdalarımız çok buruk tatlı olduğundan bu soyadı almışız.

Mustafa SARAÇ: İlk çocukluk anılarınızdan bahsedebilir misiniz?

Abdullah BURUK: Beni en çok etkileyen anım, 8 yaşındayken Fevzipaşa İlköğretim Okulu'na gidiyordum. O zamanlar babam hastaydı. Bir sabah okula gittim. 29 Ekim'i kutlayacaktık. Sınıfı süslemek için 20 para topluyacaktık. (20 paraya simit alınıyordu o zamanlar). Ama ben babam hasta olduğu için isteyemedim. Kadir Kurt diye bir öğretmenimiz vardı. Sınıf başkanına paranın tam olup olmadığı

sordu. O da "Abdullah Buruk'un babası hasta olduğu için getirmedi", dedi. Öğretmenimiz de "Gebervesin!" dedi. O gece babam vefat etti. O zamanlar 8 yaşındaydım. Çok üzüldüm. Dayımın yanında çıraklığa başladım, üç sene ayakkabıcılık yaptım.

Mustafa SARAÇ: Eskisine göre Tavşanlı'da değişim var mı?

Abdullah BURUK: Kanal Caddesi'nden bu tarafa hiç ev yoktu. Moymul tarafında hapisane vardı. Yanı başında hükümet vardı. Pazar Camisi'nin olduğu yerde evler vardı. Tavşanlı çok değişti.

Mustafa SARAÇ: Yaklaşık hangi yıllardan bahsediyorsunuz?

Abdullah BURUK: 1942-1943. 1942'de okula başladım. 4. sınıfa Fevzipaşa Okulunda başladım. Okulun karşısında hapishane vardı. Oralarda da ev yoktu. Mezarlık vardı, Tâmir mezarlığı vardı. Demirciler falan vardı.

Mustafa SARAÇ: Nasıl evlendiniz? Eşinizle nasıl tanıştınız? Düğününüz nasıldı?

Abdullah BURUK: 1952'de askerden geldim. 1952'nin son aylarında bu dükkânı açtım. Abim evliydi. Hamamcıların kızıyla evliydi. Onun da kız kardeşi vardı. Adı Nezahattı. Askerden geldikten sonra onu bana istediler.

Mustafa SARAÇ: Görücü usûlü mü evlendiniz? Düğün nasıl yapıldı?

Abdullah BURUK: Evet, görücü usûlü evlendim. Zeybekler geldi. Koçlar bağlandı. 1943 senesinin Mart ayının 15'inde düğün yapıldı. 1954 senesinde Neziha adında bir kızım oldu. Daha sonra Zerrin adında bir kızım daha oldu.

Mustafa SARAÇ: Eskiden düğünlerde yemek oluyor muydu? Düğünler farklı mıydı?

Abdullah BURUK: Göveç eti yedirilirdi. Akşamına da hocalar, arkadaşlar, eş dost toplanır, yemek yenir, yatsı na-

mazı kılınırdı. Namazdan sonra "Hü hü" denilirdi. Güvey salınırdı.

Mustafa SARAÇ: Şimdiki düğünler nasıl?

Abdullah BURUK: Şimdiki düğünler asri (yeni). Eski düğünlerden bir şey kalmadı.

Mustafa SARAÇ: Hayatınızda sizi en çok mutlu eden şey nedir?

Abdullah BURUK: Mutlu olduğum şeyler de vardı, mutsuz olduğum şeyler de vardı. Mutlu olduğum şeyler dükkân açtım, peşkir kuşandık, düğün yaptığımız zaman çok mutlu oldum. Abimle beraber aşağı yukarı 1997 senesine kadar ailecek beraber yaşadık.

Mustafa SARAÇ: Eski yemeklerden en sevdiğiniz hangileridir?

Abdullah BURUK: Eski yemeklerden en çok pırasa böreğini severdim. Tavşanlı usûlü etli mantıyı severim.

Mustafa SARAÇ: Bayramlarda özel yemekler yapılıyor muydu?

Abdullah BURUK: Ev baklavası ve kaymaklı güllaç. Kaymaktan güllaç sarması yapılırdı. Sabahları et alınıp kavrulurdu. Bayramda yenilirdi.

Mustafa SARAÇ: Eskilerden bildiğiniz ninni, maniler var mı?

Abdullah BURUK:

*Moymul'un altından gelir geçersin,
Savura savura sigaraları içersin,
Ya beni alırsın,
Ya da vazgeçersin.*

*Ayva dibi serin olur yatmaya,
Kızlar gelir camdan bakmaya,
Oğlunun adı Hüseyin
Ben kimlere küseyim?*

Mustafa SARAÇ: Sizin zamanınızdaki gençlikle şimdiki zamanın gençliğini karşılaştırır mısınız?

Abdullah BURUK: Çok fark var. Kadınlar erkeklerin önünü kesip geçmezlerdi. Şimdi saygı, sevgi yok. Büyükleğin yanında küçükler çok fazla konuşmazlardı, ne söyleniyorsa yaparlardı. Bağdaş kurup oturulmazdı. Bacak bacak üstüne atmazlardı.

Mustafa SARAÇ: Usta çırak ilişkisi nasıldı?

Abdullah BURUK: Üç sene çıraklık yapıldıktan sonra kalfalığa geçilirdi. Kalfalıktan sonra ustalığa geçilirdi. Ustalıktan sonra ise özel dükkânlar açılırdı. Dükkânda gerekli olan malzemeleri usta tamamlardı.

Mustafa SARAÇ: Çocukken oynadığınız oyunlar var mıydı?

Abdullah BURUK: Genellikle çocuklar hayvandan kesilmiş ayak tırnaklarıyla oynarlardı. Aşık oynarlardı. Boş arazilerde top oynarlardı. Ağaçtan, kartondan oyuncaklar yapılırdı.

Mustafa SARAÇ: Eski dinî bayramlar nasıl olurdu?

Abdullah BURUK: Kurban bayramında kurban olacak hayvanlar genelde evlerde beslenirdi. Beslenen hayvanlar kimin hayvanı daha güzel beslenmiş diye yarışa çıkarılıyordu. Kazananlara hediye olarak yular verilirdi. Kurban kesildikten sonra bayramlaşılıp yemek yenilirdi. Çocuklar da dönen merkeplerle oynarlardı. Yoksul kimselere muhallebi, macun yapılırdı. Fındık oynanırdı. Bir avuç fındığı bir çukura atarsın. Çukura ne kadar girmişse o kadarını alırsın. Girmeyenler de orada kalır. Ramazanda ise sahur zamanı top atılırdı. Sahur için yapılan yemekler akşamdan hazırlanır ve ezan okunana kadar hazırlanan yemekleri yersin. Namaz kılmak için camiye gidilirdi. Namaz kılındıktan sonra hafızlar mukabele yaparlardı. İftara gidilir, yemek yenirdi. Ramazan için özel yemekler yapılırdı. Özellikle tas kapama çok yapılırdı. Tas kapama; et doğranır ve içine baharatını katarsın. Pişmesi için üzerine tas kapanıp üzerine havan koyulurdu. Bazen de patates kesilip suyuna patates koyulurdu. Patates yoksa da pirinç koyulurdu.

Mustafa SARAÇ: İlkokuldayken millî bayramlar nasıl kutlanırdı?

Abdullah BURUK: 19 Mayıs'ta genel olarak spora layık neler oluyorsa onlar yapılırdı. Cumhuriyet Bayramı'nda geceleri çomakların üzerine tas konulur, tasın üzerine kül konulur, külün üzerine de gazyağı koyulup yakılırdı. 15-20 öğrenci mahalleyi gezerlerdi. Fener alayı yapılırdı.

Mustafa SARAÇ: Uсталıktan ve ustanızdan bahseder misiniz?

Abdullah BURUK: Benim ustam Emin Erdem'dir. Ben üç yıl çıraklık yaptım. Daha sonra kalfalık ve ustalık dönemlerim oldu. Peşkir kuşandım dükkân açtım.

Mustafa SARAÇ: Eski su değirmenleri nasıl olurdu?

Abdullah BURUK: Tarlalardan buğdaylar gelirdi. Daha sonra gelen buğdaylar yıkanır ve kurutulurdu. Sonra yemek tablasının üzerine dökülürdü. Bayanlar onların içindeki iyi olmayan buğdayları ayıklardı. Sonra buğdaylar çuvalanıp değirmenlere gönderilirdi. Su değirmenleri su gücüyle çalışırdı. Su çarkı döndürür, çark da taşı hareket ettirirdi. Buğday öğütüldükten sonra elenir, elendikten sonra da ekmek yapılırdı.

Mustafa SARAÇ: Eski sinemalar nasıldı?

Abdullah BURUK: Tavşanlı'da kilise vardı. Kilise sinema olarak kullanılırdı. Hamza diye biri Eskişehir'den gelir sinema oynatırdı. Sinema da o zamanın parasıyla 50-100 kuruştur. O zamanlar "Harman Sonu" diye bir film vardı. Onu hatırlıyorum.

Mustafa SARAÇ: Halk Evleri var mıydı?

Abdullah BURUK: Vardı. Halk Evleri'nde gençler top oynarlardı, spor yaparlardı.

Mustafa SARAÇ: Aklınıza gelen başka anınız var mı?

Abdullah BURUK: Biz hep Buruklar Mahallesi'nde yaşadık. Abimle beraber Sadık Penbe Caddesi'ndeki evi yaptırдық. Orada 25 sene yaşadık. Daha sonra tekrar Buruklar Mahallesi'ne geldik. Buruklar Mahallesi şimdiki Ulu Cami'nin orada. Biz

çok eski bir aileyiz. Tahsin Buruk diye amcam vardı. O evi yıkıp Tahsin Buruk Caddesi'ne yeni ev yaptırдық. Tahsin Buruk Caddesi de ismini amcamdan alıyor. İki sefer Tavşanlı Belediye başkanlığı yaptı.

Mustafa SARAÇ: Son olarak söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Abdullah BURUK: 89 yaşımdayım. Tavşanlı'da doğdum. Fevzipaşa İlkokulu ve İstiklal İlkokulu'nda okudum. Askerliğimi İzmir'de havacı olarak yaptım. Bir gün gündüz nöbetçiydim. O gün çok yağmurluydu. Ali Tekin isminde usta bir pilot vardı. Uçakları talime çıkardı. Fırtınada uçağın birisi yolunu şaşırmış. Diğerinde kulenin üzerinden iniş yapamadı. Sonra dağın yamacına doğru gitti. Sonra uçağın sesi kesildi. Gidip baktık. Uçak yere düşmüş ve pilot şehit olmuş. 24 ay askerlik yaptım. Acemiliğimi İzmir'de yaptım, daha sonra Balıkesir'e geldim. 1950 yılında Demokrat Parti kazanmıştı. O zaman devletin başında Menderes vardı. Askerlik süresini 24 aya indirdi. Ondan önce 36 aydı.

Müze verilecek eserlerimi özel hazırladığım sehpa üzerine koydum. On-

ları müzeeye vermek istiyorum. Ben öldükten sonra müzeeye versinler. Hepsini eskiden kalma ve el emeği göz nuru, eski ustalıkları yansıtan eserler.

Mustafa SARAÇ: Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.

Abdullah Buruk: Teşekkür ederim.

BURHAN KÖYÜ

Dursun SARI

Burhan Köyü

BURHAN İSMİNİN KÖKÜ

Arapça kökenli “Burhan” kelimesi “kanıt, delil, ispat” anlamlarına gelir. Eski Türklerde “Burhan” ismi Göktenrı’nın yani Allah’ın isimlerinden birisidir. Yine bazı Türk kavimlerinde özellikle de Orta Asya Altay Türk halklarında “Burhan”, yaşlı, ak-sakallı, ermiş, beyaz giysili ve beyaz atlı bir adam olarak tarif edilir. Bazı Orta Asya Türk kavimlerinin inanışında “Burhan” doğa ruhlarının adıdır.

Osmanlı Devleti’nde Anadolu’nun birçok yerleşim yerlerinde “Burhan, Burhanlar, Burhanlı (Burhanlu)” isimli konar-göçer Yörük Türkmenleri bulunmaktadır.¹

¹ Cevdet Türkay, Osmanlı İmparatorluğu’nda Oymak, Aşiret ve Cemaatlar, İstanbul 2001, s.224

BURHAN KÖYÜ TARİHİ

Köyümüz hangi tarihte kurulduğu kesin olarak bilinmemekle beraber, 1800’lü yıllarda Mersin ilinin Burhan Köyü’nden geldikleri rivayet edilmektedir.

Asılları Avşar Türkmenlerinden Burhanlı ve Akdamlı obalarından gelmektedir.²

KÜTAHYA VE CEVRESİNDEKİ AVŞAR KÖYLERİ

1.Kütahya – Aslanapa - Çal Köy

2.Kütahya – Çavdarhisar - Afşar Köyü

3.Kütahya – Tavşanlı - Burhan Köyü - Burhanlı obasından⁴

1899 ve 1903 tarihli Hüdavendigâr Livası Salnamelerinde kaydı Karye-i Burhan olarak adı geçmektedir. 1899 ve 1903’te 23 hane ve nüfusu 111’dir.³

² A.Menderes Kaya. www.Avsarobasicom

³ Dr. Recep Aydoğdu Tarih Araştırmacı

Diğer rivayete göre de köyü kuranların Kızılçukur Köyü’nden geldikleri söylenmektedir.

TÜRKLERDEN ÖNCE BURHAN KÖYÜ

Burhan Köyü’nün kuruluş tarihini tespit etmek mümkün değildir. Hangi tarihtensonra yerleşime sahne olduğu tam olarak bilinmemektedir. Ancak sahadaki yerleşmenin tarihini Hitit, Frig-Roma devrinden başlatabiliriz. Çünkü Burhan Köyü’nün Ören ve Üyük mevki-lerinde arkeolojik buluntular (pişmiş toprak ince tuğlalar, mermer objeler) bu devirlerin tipik özelliklerini taşımaktadır. Bu da Burhan Köyü’nün Hitit, Frig, Roma ve Bizans dönemlerinde bir yerleşim yeri olduğunu ortaya koymaktadır. Arkeolojik çalışmalar henüz yapılmadığı için Burhan Köyü’ndeki tarihi yerleşmeler hakkında kesin bilgiler yoktur. Yapılacak bilimsel araştırmalar hem yöre tarihi için hem de Anadolu yerleşim tarihi için önemli bilgiler verecektir.

Burhan Köyü’nün içinde bulunduğu bölge Hititler (MÖ.2000-MÖ.1200), Frigyalılar (MÖ.1200-MÖ.676), Kimmerler (MÖ.676-MÖ.607), Lidyalılar (MÖ.607-MÖ.546), Persler (MÖ.546-MÖ.333) İskender İmp. (MÖ.333-MÖ.325), Antiomus/Bitinya Krallığı (MÖ.325-MÖ.281), Bergama Krallığı (MÖ.281-MÖ.133), Roma İmp. (MÖ.133-MS.395)

Futbol Takımı 1972

ve Bizans İmparatorluğu'nun (MS.395-MS.1230/1250) siyasi hâkimiyetsahası olmuştur. Fakat daha çok Roma ve Bizans imparatorlukları devirlerine ait arkeolojik eserler bulunmuştur.

TÜRKLERDEN SONRA BURHAN KÖYÜ

Kayı Boyu'nun 1230/1250 tarihlerinde Domaniç'e gelmesiyle Burhan Köyü Türk hâkimiyetine girmiştir. Burhan Köyü'nün kimler tarafından, hangi tarihlerde kurulduğutam olarak bilinmemektedir.

1487-1530-1573 yıllarına ait Osmanlı arşiv belgelerinde Burhan Köyü'nün daha öncebağlı olduğu Domaniç yöresinde "Burhan" isimli ne köy, ne mezra, ne yayla vardır. Ama Domaniç'te Akyar, Alakilise, Alınviran, Asıl-Begî, Bozcasu, Bozyaka (Kozanlı), Dere, Domalu, Gümrancık, Karaoğlan, Kasım, Kıran, Kızılkilise, Sarular" isimli şuan karşılığı olmayan yerleşim birimleri vardır. Kesin olmamakla birlikte bu yerleşim birimlerinden birisi Burhan Köyü olabilir.

Arşiv kayıtlarında "Burhan Köyü" nün ismine ilk defa 1840 tarihinde rastlıyoruz.⁴

GENEL BİLGİ

Bağlı olduğu il Kütahya, ilçesi Tavşanlı, Kütahya'ya uzaklığı 85 Km, Tavşanlı'ya 35 km, telefon kodu 274, posta kodu 43.930, ilköğretim okulu yok, eğitim taşımali sistem, su şebekesi var, kanalizasyon var, PTT acenteliği var, genel nüfus 650 kişi, ikamet eden 166 kişi (2011 yılı adrese dayalı nüfus kayıt sistemi)

KÖYÜN KÖKLÜ SÜLALELERİ

Kırlar, Allar, Kocaaliler, Bekirler, Mosen Hüseyinler ve Paşalardır. Köye daha sonra, Kanetler ve Elmaağacı Köyü'nden Koçetler sülaleleri gelip yerleşmişlerdir.⁵

YÖRÜKLERİN GÖÇ YOLU

Köy Yörüklerin göç zamanı geçiş yolu güzergâhı olarak kullanılırdı. Kasım ayında Domaniç yaylalarından Kazmurt, Dalak kaydırın (EğrekGürgenliği-Bileylik) Kıransorkun, Karagöz, Küllükçe, Sarıçayır, Eğridere, Karagöl vb... çıkılır, sırasıyla Domaniç - Ar-

tıranlar-Balatdanişment-Kozluca-Sineçler-Gökçeler-Alioğlu güzergâhından Gökçedağ veya Dursunbey kışlaklarına gidilir. Hidrellez başlayınca (mayıs ayı başında) Domaniç'teki yaylalara geri dönülür. Kışlaktan yaylalara giderken Karakaya-Burhan Köyü-Gözören Damları-Sarıot-Fıranlar güzergâhından. Kıran-sorgun yaylasına çıkılır.⁶

CAMİİ

Köyümüzün eski camisinin yapılış tarihi kesin olarak bilinmemekle beraber, Domaniç Voyvodası Mehmet Ağa'nın camiye yaptırdığı Domaniç vakıfları belgelerinde görülmektedir. Söz konusu caminin cemaatin ibadetlerini yerine getirmekte yetersiz kalması üzerine,

1981 yılında eski camimiz yıkılarak aynı yere, biraz daha doğusuna doğru, yeni cami inşaatına başlanmıştır. 14.05.1982 tarihinde yeni cami binası yapılarak hizmete açılmıştır.⁷

KÖY FUTBOL TAKIMI

Köy futbol takımı 1972'de kurulmuştur. Takım ilk kurulduğunda beyaz atlet üzerine Burhan Köyü yazılı formalar vardı. Daha sonra forma renkleri yeşil beyaz olarak belirlenmiş, sonrada yeşil siyah olarak değiştirilmiştir.

Futbol takımı 1972 yılında Tavşanlı Kaymakamlığınca düzenlenen köyler arası Kaymakamlık Kupası maçlarına katılarak, ilk maçını Kuruçay Köyü ile yapmıştır. Bu turnuvada takım centilmenlik kupası almıştır. 1976 yılında düzenlenen Köyler arası Kaymakamlık Kupasında ikinci lik kupası almıştır.⁸

⁶ Fevzi Çoşkun, Tavşanlı'da Zaman, Ankara 1997

⁷ Burhan Köyü Karar Defteri

⁸ Mustafa Baş 1954, Ahmet Yılmaz 1958, Hidayet Sarı 1960, Necati Alpay 1956,

⁴ Hasan Efe, Tarih Öğretmeni

⁵ Ömer Faruk Dinçel, Linyit Diyarı Tunçbilek, Ankara, 2003

EĞİTİM VE ÖĞRETİM

İLKOKUL

Köyde eğitim ve öğretime 1967-1968 sezonunda başlanmıştır. Köyde ilkokul binası olmadığı için köy konağının bir bölümü okul olarak kullanılmıştır.

1968 yılında ilkokul binasının yapılması için karar alınmıştır.⁹

1970'de köye tek katlı ilkokul binası ve öğretmen lojmanı yapıp hizmete açılmıştır. 1970-1971 eğitim ve öğretim yılında eğitime burada devam edilmiştir. Okul tek sınıflı olup, bütün öğrenciler bir arada ders görmüşlerdir.

1998 yılına kadar eğitim ve öğretime bu okulda devam edilmiştir. Bütün yurttan taşınmalı sisteme geçildiğinden, köyde öğrenci sayısının azlığından dolayı okul kapatılmıştır. Okul çağına giren çocuklar önce Derbent Köyü'nde eğitim görmüş, şimdi ise Eşen Köyü'nde eğitimlerine devam etmektedirler.

COĞRAFİ KONUMU VE İKLİMİ

Türkiye haritasına bakıldığında, köyümüzün matematik konum itibarıyla; 39°44'15.1955"N Kuzey enleminde; 29°22'43.9648"E Doğu boylamlarında olduğu görülmektedir. Rakımı 885'tir.

Tarımsal ürünlerin yanı sıra birçok meyvenin de yetiştirildiği köyümüzde, iklimden dolayı

çevre bölgelere göre hububat hasadı daha geç olmaktadır. Bu durum kış ve ilkbahar mevsimlerinin sert ve soğuk geçmesinden kaynaklanmaktadır. Yöre-miz Ege Bölgesinde olduğu için, karasal iklimin genel özellikleri görülmektedir. Yazları sıcak ve kurak, kışları ise yağışlı ve soğuk geçer.

KÖYÜN ORMANLARI

Köyün coğrafi haritasına bakıldığında, kuzey ve batıya doğru, Kızılçukur, Eşen ve Köşeler Köyü sınırlarına kadar, kızıl ardıç, dikenli ardıç ve çam ağaçları yer yer kızcılık, fındık ve çitlemek ağaçları görülmektedir.

Güney ve batıya doğru Bozbelen ve Elmaağacı Köyü tarafında çam ağaçları yetişmektedir. Bu bölgedeki Balıklı Deresi kenarlarında çınar ve ılgın ağaçları bulunur. Doğusunda ve güneyinde Soğucak ve Yörgüç Köyü sınırlarına kadar yer yer çam ormanları bulunmaktadır. Kuzeydoğusunda Karamanlar Köyü tarafında yine çam ve ardıç ağaçları bulunmaktadır.

Köy ormanlarının çoğu koru statüsünde olup koruma altına alınmıştır. Orman bakımından zengin bir bölgeye sahiptir. Bu ormanlarımızdan Doraman Korusu uzun yıllar önce koruma altına alınmış olması sebebiyle bu bölgede yaşlı çam ağaçları bulunur. Ağaçlar sık ve boyları uzundur.

EKONOMİK DURUM

Halkın başlıca geçim kaynakları tarım, hayvancılık, madencilik, az da olsa arıcılık ve bağcılıktır. (üzüm) Hayvancılık son zamanlarda önemini iyice yitirmeye başlamıştır. Köy halkımız tarımı genelde ticari maksatla değil de, kendi ihtiyaçlarını karşılayacağı kadar yapmaktadır.

Köy sakinlerinin büyük çoğunluğu Tunçbilek Beldesindeki Garp Linyitleri İşletmesi bünyesinde bulunan kömür ocaklarında çalışarak geçimlerini sağlamaktadırlar. Fakat son zamanlarda Garp Linyitleri İşletmesi bünyesine fazla işçi alımı olmaması nedeniyle gençler değişik iş kollarında kendilerine iş bulmaktadırlar. Genellikle köy Bursa'ya yakın olması nedeniyle, Bursa'da çalışmaya başlamışlardır. İlköğretim okulunun öğretime açık olmayışı, taşınmalı sistem ile öğretim yapılması, köyün ile ve ilçeye uzak olması gibi nedenlerle gençler, büyük şehirlere göç etmek zorunda kalmaktadırlar. Köy yaklaşık 650 nüfusludur. Fakat şimdi köyde yaşayan kişi sayısı 166'dır. (2011 Adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre) Köyde duranlar genellikle emekli olanlardır. Köyde bir bakkal ve bir de köy kahvehanesi bulunmaktadır.

CUMHURİYET DÖNEMİ BURHAN KÖYÜ NÜFUSLARI¹⁰

Burhan Köyü ile ilgili bütün bilgileri "Geçmişten Günümüze Burhan Köyü" adlı kitapta bulabilirsiniz.

1935	1940	1945	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	2000	2007	2011
195	218	230	332	251	276	285	282	295	347	369	383	258	201	166

¹⁰ Hasan Efe, Tavsanlı Tarihi, Ankara 2010

Türkiye İstatik Kurumu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Veri Tabanı

Yüksel Kısa 1964

⁹ Burhan Köyü Karar Defteri

PERŞEMBELİK

Halil ORAL

Yıllar aşarak gelen ve dimdik ayakta duran kültürel birikimleri gördükçe haz alıyor insan. Bunları paylaşma umudu ve arzusu diriliyor insanın beyininde. Heyecanla ve kuş hafifliğiyle klavyeye sarılıyorsun. Yılların birikimini taşıyan bu kültürü anlatmanın, tanıtmmanın, varlığından haberdar etmenin sevinci yüreğinize doluyor.

İnsanımızın yardım severliği, hayır işlerine bakışı çoğu toplumlarda olmayan bir özellik belki de. Karşısındaki düşmana matarasındaki suyu sunan, bir dilim ekmeği paylaşan, yarasını saran bir milletin değerleri hafife alınacak bir şey olmasa gerek. “Komşusu açken tok yatan bizden değildir” ifadesine sımsıkı sarılan bir milletin sarsılmaz inancını anlamak zor olmasa gerek.

Son zamanlarda 3 milyonu aşkın Suriyeli mülteciye kapılarını aralayan, onları misafir eden bir milletin yardım severliği, kültür ve inancındaki sağlamlığa işaret değil de nedir?

Pek çok köyümüzde olduğu gibi Ovacık Köyümüzde süren kültürel alışkanlıklardan bahsetmek, anlatırken haberdar etmek bir görev olsa gerek.

Köylerimizde din eğitimi köy camilerinde mektep denen bölümlerde cami imamları ta-

rafından verilir. Yardımlaşma da Perşembe gününün toplumumuzda önemli bir yeri vardır. Perşembe gününe halk dilinde pek çok köyümüzde “Cumey akşamı” denir. Bu günde mutlaka bir veya birkaç fakire yiyecek, içecek veya maddi yardım yapılır. Bu gelenek bütün köylerimizde halen sürmektedir.

Ovacık köyümüzde tüm bunlardan farklı olarak özellikle Ramazan ayında “Perşembelik” adı altında gözleme yapılır. İmkânı olan bütün evlerde saçlar vurularak haşhaşlı susamlı, fındıklı gözlemeler yapılır. Yapılan bu gözlemeler camide din dersi alan talebelere ve komşulara dağıtılır. Camiye bırakılan gözlemeler cami cemaati tarafından da cami odalarında yenir.

Bu gelenek yıllar içinde hızlı yaşam koşullarından olsa gerek, şekil değiştirmiş olsa da

farklı şekilde devam etmektedir. Ramazan ayının her Perşembe günü ikindi namazından önce köyün tüm çocukları cami yanındaki meydana toplanır. Şehirde olan çocuklar bile imkanları elverdikçe bu toplantıya katılır. İmkânı olan köy halkı her türlü yiyecek ve içeceği çocuklara dağıtır. Çocuklar verilen yiyecekleri poşetlerine doldurup evlerine giderler. Perşembe günü çocuklar için sevinç ve mutluluğa dönüşür.

Çocuklar o yaşta yardımlaşmanın anlam ve önemini yaşayarak öğrenmiş olurlar.

Çocuklarını önemseyen bir toplumun geleceğinin aydınlık olacağını düşünmek ham hayal olmasa gerek. Kültür yaşatılarak taçlandırıldıkça öze ait olmayan hangi kültür bir toplumu esir alabilir. Sağlamlıkla.

ZİNCİRLİ KAYA

Mehmet PELVAN / Yazar

Asırlardır Moymul mahallesinin başında, ha yuvarlandı ha, yuvarlanacak bir vaziyette duran, dibinden geçenlerin ürpererek geçtikleri heybetli bir kayadır, zincirli kaya.

Bu kayanın ne zaman ve hangi sebeple bu halde kaldığı Moymullularca bilinmez. Lakin tek bilinen şey vardır oda; atalarından dedelerinden duydukları ve kendilerini bildikleri bileli bu kayanın burada bu halde oluşudur.

İlk yerleşim dönemlerinde bu kayanın aşağı yuvarlanabileceği ihtimali göz önüne alınarak her ne kadar biraz temkinli davranılmış olsa da; zamanla ilahi bir

kudret tarafından bu kayanın burada bu şekilde sabit tutulduğu kanaatine varılmış ve adına da “Zincirli Kaya” zaman içinde de “Zincirli Dede” denmiştir. Halk arasındaki anlatımlara göre geçmiş yıllarda bu kayanın alt kısmındaki bir yerden hafifçe bir su sızıntısı meydana gelmekteymiş. Sert bir kayanın içinden böylesine bir sızıntının olması halk arasında normal bir hal olarak görülmemiş ve bu sızıntı “dedenin gözyaşı” olarak yorumlanmıştır.

İşte asırlardır halk arasında anlatılan bu tür yorum ve inanışlar sebebiyle bu kayanın altında bir yatırın bulunduğundan söz

edilir Moymullular tarafından. Bugün Moymul da bazı kişiler “eski insanlar burada ‘Kudüm’ çalındığını duyarlarmış derken; bazıları ise burada öyle bir şeyin olmadığını, bu inancın hurafe olduğu, yönünde görüş bildirirler. İlk fikrin doğruluğuna inanlarca, bu kayanın üzerine son yıllarda “Zincirli Dede” yazısı da yazılmıştır.

Zincirli Kayanın üst tarafındaki yamaç da irili ufaklı birçok kaya daha vardır. Bu kayaların arasında, Moymullularca özel bir konumu olan ikinci bir kaya daha vardır. Bu kayanın adı ise “Rakı daşı”dır. Her ne kadar dede daşı ile rakı daşı’nın aynı

ortamda yan yana bulunması biraz zıtlık teşkil ediyor gibi görünse de bu böyledir. Geçmiş yıllarda Moymullu gençler, hem gizlilik hem de buranın havadar ve manzarasının güzel olması sebebi ile içkilerini bu kayanın dibinde içerlermiş. Bu sebeple de bu taşın adı “Rakı daşı” olarak kalmış. Tabi bahsettiğimiz bu olaylar en az kırk-elli sene öncesinin hal ve yaşantısıdır. Günümüz de ise bu taşın sadece adı kalmıştır.

Bununla birlikte yine bu kayalıklar; parkın, oyuncağın olmadığı geçmiş yıllarda Moymul çocuklarının evcilik ve saklambaç oynadıkları yerlermiş. Buradaki her bir kaya onlar için, ya bir araba, ya bir ev, ya da ileride açmayı hayal ettikleri bir dükkânlarıymış. Bu sebeple bugün hala nice hayaller nice hevesler saklıdır bu kayaların aralarında.

Bütün bunların hepsi güzel birer hatıra olarak her ne kadar çok gerilerde kalmış olsa da,

bu gün için daha farklı arzu ve istekleri vardır Moymulluların, bu zincirli kaya için. Yıllardır atadan deden kutsal saydıkları, komşu kadınların toplanıp dibinde çaylarını içip etrafında çocuklarını oynattıkları bu kayalıkların, çevre düzenlemesi yapılarak rengârenk ışıklarla ışıklandırılmasını istemektedirler. İşte o zaman zincirli kayanın düzlüğünden Tavşanlı ovasını seyretmenin keyfi daha bir başka olacaktır.

NOT: Bu yazı hazırlandıktan aylar sonra, Zincirli Kaya civarında oturan ailelerin, bu kayaların kendileri ve yoldan geçen araçlar için büyük tehlike oluşturduğunu söyleyerek yetkililerden bu kayaların kaldırılmasını istemişlerdir. Bu sebeple 2018 yılının Eylül ayından itibaren bu devasa kaya kütleleri kırılarak buradan kaldırılmaya başlanmıştır.

YÖREMİZDE DÜĞÜN BAYRAĞI

Yakup ÇELEBİ

Eskiden düğünler, oğlan evine bayrak asılması ile başlardı. Düğün Bayrağı; kız evi tarafından yazma ve tülbentlerden yapılarak, oğlan evine getirilir ve orada küçük bir törenden sonra yüksekçe bir yere veya evin çatısına asılırdı.

Bayrağı, evin çatısında gören kişiler burada çok yakında bir düğün olacağını bilirdi. Ayrıca düğüne gelen misafirler düğün evini kolaylıkla bulabilirdi. Düğün ilanı da diyebileceğimiz bu güzel âdetimiz için bayrağın ne kadar önemli ve mesaj içermesi de manidardır. Düğün Bayrağını, öğle namazından çıkan erkekler, oğlan evine gelerek, dua yapar ve köyün her tarafından görünecek şekilde evin uygun bir yerine, genellikle çatıya asarlardı. Bayrak üzerindeki yazmaların görünmesi için hafif eğik bir şekilde asılırdı.

Tavşanlı Köprücek köyünde bir Düğün Bayrağı

Tavşanlı Köprücek köyünde bir Düğün Bayrağı

DÜĞÜN BAYRAĞI NASIL YAPILIR:

Düğün Bayrağını kız evi yapardı.

Kınaya gelen, gelin ve arkadaşlarıyla akrabalar; öncelikle uzun bir sırik bulur, üzerine (yaklaşık olarak) kırk adet çeşitli renklerde yazma ve tülbendi bir kısımları birbiri üzerine gelecek şekilde, aşağıdan yukarıya doğru, muntazam bir şekilde dizip, sıkı sıkıya dikerlerdi. Sırığının en üst ve ucuna ise elma, ayva gibi meyveler saplanırdı. Düğün süresince bay-

rağın üzerindeki meyveyi kim düşürebilirse ona ödül verilirdi. Bu elma gelin çıkarma hadisesi sırasında içine madeni para konulup, gelin tarafından yakından geçen bir suya atılır, çocuklar ise elmayı alabilmek için yarışırlandı.

Daha sonra buraya davet edilen kızlar yemek yer ve düzenlenen eğlenceye katılırdı. Eğlence sona erdiğinde ise Düğün Bayrağı sıkıca sarıp sarmalanır ve kimse'nin alıp-kaçırmaması için oğlan evine götürülürdü. Eğer Bayrak yolda kaçırılırsa o kişiye para ve hediyeler verilerek geri alınırdı.

YOLDAKİ GÖZLEME

Mustafa UYSAL

Unutmalyım yoksa içime darlık çöküyor.

Yahut yazmalıyım ve tekrar yaşamak için imkân aramalıyım.

Her hanenin şehre, mahalleye, köye karışmasından bahsediyorum. Bütün hanelerin hem de. Bir kaynaşma, buluşma, daimi bir muhabbetten bahsediyorum. İmeceyi övecek değilim. Herkesin iliklerine işlemiş ve ne olduğu bile akla getirilmeyecek şekilde içselleştirilmiş, yaşanan bir şey olmuş bir değerler zinciriydi yaşadığımız. İmece mi? Hayır, başka bir şey bu.

İnsanların birlikte iş, değer, hayır, iyilik, güzellik üretmesinden bahsediyorum.

Şükür ki anlatacağım şeyleri hâlâ hafızasında taptaze koruyanlar var.

Seksenli yıllara dair yaşadıklarım, çocukluğumun ve ilk gençliğimin iz bırakan geleneklerinden bahisle gireceğim konuya.

Bahar geçecek cümlelerin içinde fakat hemen hıdrellezden bahsettiğimi zannetmeyin. Bütünyle bir yaşam tarzından bahsedeceğim. Kaybettiğimiz bir bağdan...

Uzun bir kıştan çıkan her insanın sıcak güneşi sırtında hissettiği ilk anların telaşdır başlangıcı. Çimenler tekrar yeşillenir, ağaçlar çiçeğe durur, dereler şırıldar, kuşlar korkusuzca şakır, çocuklar eve girmez olur, tarlalar ayak izleri ile dolar ve

nihayet yaşlılar bastonlarına dayanarak ev önlerine, bahçelere çıkarlar. İşte o zamandır.

Bütün köyde bir hareketlilik başlar. Lokumlar ısmarlanır, haşhaşlar çekilir, yağlar tamam edilir, tavuklar toplanır, koyunlar belirlenir, unlar toplanır, kapacak temin edilir, odunlar yığılır, sular hesaba katılır, rüzgar hesaplanır, bulut gözlenir tabi en sonunda gün kesilir.

Her işler tamam olup paylaşıncı, herkese bir görev düşer. Herkes de görevini bilir zaten. Kim ne yapacak bellidir. Yeni yetmeler de kendini gösterdiği alanda hemen diğerlerinin yanına verilir.

Nedir hazırlık?

Şudur ki, zaman bahara ermiştir, şükür vaktidir, iyilik ve hayır vaktidir. Nimetleri veren Allah'a hamd vaktidir.

Tavşanlı ilçesine bağlı bir köyden söyleyeceğim, Kadıköy'den. Siz bileceksiniz pek çok yerden bahsettiğimi. Ben bildiğim yerden söyleyeceğim siz bildiğiniz yerden anlayacaksınız lakin ikimiz de şunu bileceğiz, bunlar geçip gitmiş şeyler olmamalı.

Harmancık yoluna yakın harman yerinde düzen kurulur. Hemen yanı başında mezarlık vardır. Mezarlığın ortasından yol geçer. Kocaman, yeşil bir düzlüktür. Otlar diz boyuna çıkmaya davranmıştır. Yol hareketlidir. Etrafa haberler salınmıştır. Bütün köy oradadır. Yaşlıları

bile bir şekilde oraya gelir. Kundaktaki bebekler de oradadır. Geriye kim kalmış ola? Kimse.

Saclar kurulur, ateşler yakılır, unlar hamur edilir, tepsiler yağlanır, oklavalar dizilir, gelinler kızlar, diz çökerler besmele ile, oturaklı kadınlar her bir şeyi tam tekmil teftiş ederler. Çocukların büyük derdi vardır, her eksik malzeme ile oyunları bölünür, ter içinde koşanlar kollarından tutulup çevrilir, oradan buradan malzeme toplaması, sağa sola koşturması için. Adamlar toplanıp kilimleri, çulları derlerler, namaz alanı hazırlarlar, çaylar demlenir, ayranlar hazır edilir, su tankerleri getirilir, traktörler telaşla eşya taşır bir yerlerden. Güneş yavaş yavaş yükselir semada.

Bir yerde kaynayan tavuklar, bir yerde pişen gözlemeler, keşkekler, lokumlar, şekerler, helvalar... Koca köy harman yerinin yeşiline karışmıştır. Bugün insan, hayvan ve ölümler nasiplenecektir. Her şey tamam olmak üzeredir. Güneş tepeye tırmanacaktır nazlı nazlı. Biraz daha ısıtacaktır etrafı. Gözleme açan ninelelerin alınlarında terler boncuklanmaya başlayacaktır. Dedeler takkeleri biraz daha geriye atacaktır. Ceketlerini çıkarıp ağacın yakın dalına asacaklardır. Vakit gelmektedir. Çocuklar vakti hissetmiştir. Çeşme, tanker ne varsa etrafta su başına üşüşeceklerdir.

Taze çimenler üstüne mis gibi bir tavuk kokusu yayılır önce,

ardından sac üstünde pişen gözlemelerin kokusu katılır ona. Haşhaşlı gözlemelerin, şekerli gözlemelerin, peynirli, patatesli gözlemelerin tadı hissedilir sıcak ocağın uzağında olsanız bile. Ne olacak bu kadar nimet, kim yiyecek bunca nimeti? Hele durun.

Yakın köylerden öğle ezanı duyulmaya başladı mı? Başladı. Öyleyse ne duruyor bizim hoca, o da başlasın. Başlar. Ezan burada okunur zaten bütün köy buradadır. Az önce çeşit çeşit, renk renk, desen desen, kilimlerden, çullardan bir mescit yapmıştık çimenliğin tam orta yerinde. Herkes gelsin. Abdest kuyruğunda kimse kalmamasın. Hele şurada eğleşen delikanlılar ellerini çabuk tutsunlar, müezzinlerden birisi de oradadır. Madene gidecekler nevaleleri verilsin, bekletilmesin. Çobanlara azıkları temin edilsin salınsın dağlarına, bayırlarına. Analar, bacılar, teyzeler, yengeler güleç olsun, sabırlı olsun, atik olsun bugün. Öyledirler sağ olsunlar.

Bir ezan yayılır harmandan Koca Çaya ve Kara Tepe'ye doğru. Omzunda ceketler, ters çevrilmiş kasketler, topuğuna basılmış iskarpinlerle gelir, amcalar, dayılar, dedeler, babalar. Ön safta büyükler, en arka safta çocuklar bir fısıltı meltemi eser harmandan semaya. Her canlının zikrine katılıp, rüzgarın ahengi ve güneşin nemli topraktan kaldırdığı buğu ile süzülür arşa doğru. Güneşin evinde dizi dizi olur insanlar. Ter damlaları ile rükû eder, secdeye kapanır ve bereket, bolluk, bağışlanma dilerler.

Namaz biter, imam döner yüzünü, diğer imamlar yanına dizilir. Bir güzel amin olur sesler. Onlar

söyler bizler aminlerle katılırız. Nihayet namaz biter ve gül lokumlar, gül suları taşıyan gül çocuklar belirir safların arkasında. Bir gül kokusudur dağılır tabiatın bağına.

Çocuklar asıl şimdi dizlerine derman istemelidirler. Her grubun başına bir yetişkin, bir ağabey, bir büyük verilir herkes işini bilsindir.

Gözlemelere sarılmış tavuk etleri vardır Allah'ım... Bu ne büyük saadettir. Bu ne yaman nimettir. Gözlemeler dolaşır elden ele, sofradan sofraya. Helvalar, keşkekler, lokumlar, ayrırlar, çaylar... Hele durun, onlara el uzatmayın. Onlar yolcuların hakkıdır. Yola duran var mıdır? Yoksa hemen çocukları toplansın bir yiğit ve kessinler yolu. Harmancık yolu trafiğe kapatılır. Olur mu hiç, burada pişmiştir ve bir yolcunun kursağına girmeden gün batıp gidecektir, hiç olur mu? Yol kesilir. Çocuklar ve başlarındaki büyükleri ellerinde tepsilerle dizilirler yol kenarına. Uzaktan bir araba... Koş koş, el et hemen. Durun tabi, acelesi nedir? Allah'ın bu güzel nimetlerinden kaçılır mı, acele olur mu böyle güzel bir günde? Çevre köylerden de misafirler vardır üstelik şimdi. Balıköy'den amiri, memuru, öğretmen, hocası, jandarması, ormancısı her kim varsa işte. Oradan geçip gidecek olan buralara epey uzaksa büyük bir şaşkınlıkla durur yolda. Neler oluyor Allah aşkına, bu nedir, neden durduk, bu ne kalabalık? Hele bir soluklan, izahı olmaz ikramı olur bu işlerin. Sen bu nimet ile şükürümüzü arşa çıkar, öğle vakti azık bekleyen şu naçiz vücudu daha fazla bekletme. İstersen buyur harmana çek arabanı, çay

da var ayrılan da. İstemezsen şu tepsiden ikramlarımız bol, dilediğin kadar buyur, afiyet, bal, şeker, şifa olsun. Ne zevkli şeydir çocuklar için arabaları durdurmak ve içindeki şaşkın insanların yüzünü seyre dalmak. Allah razı olsunlar, teşekkürler, sağ ollar, var ollar, şükürler mıcır yollara serilir ilkin oradan bulutlara doğru akar gider.

Yollar ve yolcular, kurtlar ve kuşlar, ins ve cin, köy ve köylü, şehir ve şehirli bittamâm azığını almış, yemiş, içmiş ve fakat israfın haram olduğunu bilmiştir.

Gün ikindiye oradan da akşam dönecektir. Ateşler geçmiş, közler erimiş, kadınlar yorulmuş, erkekler çökmüş, çocuklar fırtına gibi koşturmaktadır. Yavaştan malzemeler toparlanır, hamdin ve şükürün eşliğinde yerlerine yerleştirilir. Tatlı bir yorgunluk, tebessümlü bir yüz... Lakin hüznü bir bakış kalmıştır. Hemen duvarlarına yaslandıkları kabristana bakar kalır yorgun gözler. Gönüller buruktur bir yandan. Dualar, yakarışlar, özlemler... Her biri bir can ile canandır kabristanda yatanların. Onların hakkı da yad edilmiştir. Toprağın üstü altını bilir. Zamanını bilmese de yerini bilir. Tevekkül ile bakar son kez.

Çiçekler açsın, böcekler uçsun lakin deli gönlüm yerinde kalsın. Evli evine, köylü köyüne dönsün. Seneye yine kurulsun, yenilsin, içilsin, dualar edilsin, şükürler edilsin.

Rab de bilinsin, nimet de bilinsin, kıymet de bilinsin, birlik de bilinsin, dirlik de...

Rabbim yine erdirdi, yine gösterecektir.

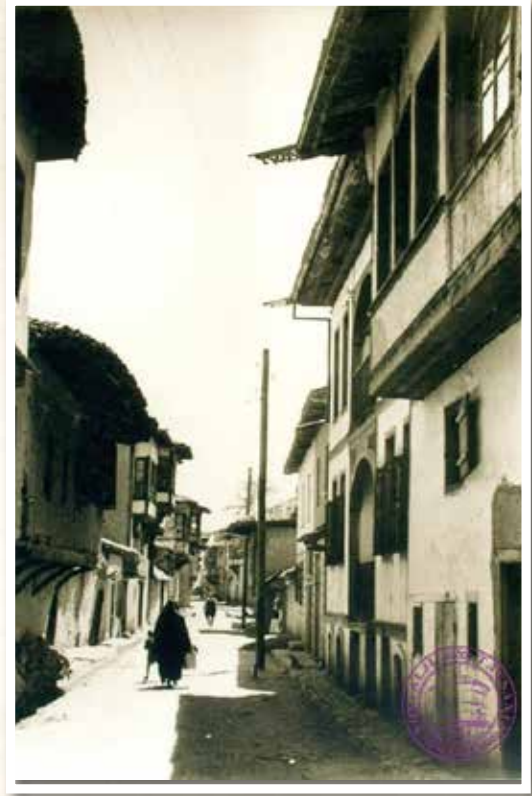
1952 Yılında Basında Tavşanlı

TAVŞANLI ALBÜMÜ

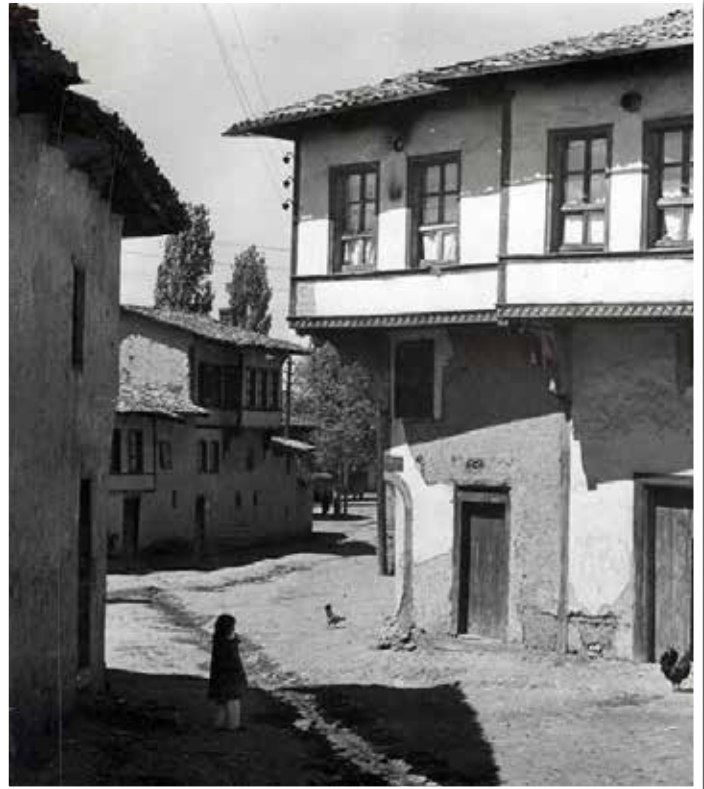
BURUKLAR SOKAK (ULUCAMİYE DOĞRU) 1946

İKİZLER SOKAK 1946

KAVUNCULAR SOKAK

MUTLULAR CADDESİNDEN PAZARYERİNE İNİŞ 1946

TAVŞANLI ALBÜMÜ

ZAHİRE PAZARI VE DÜKKANLARI

MOYMUL DEREÇİK CADDESİ 1946

TAVŞANLI ALBÜMÜ

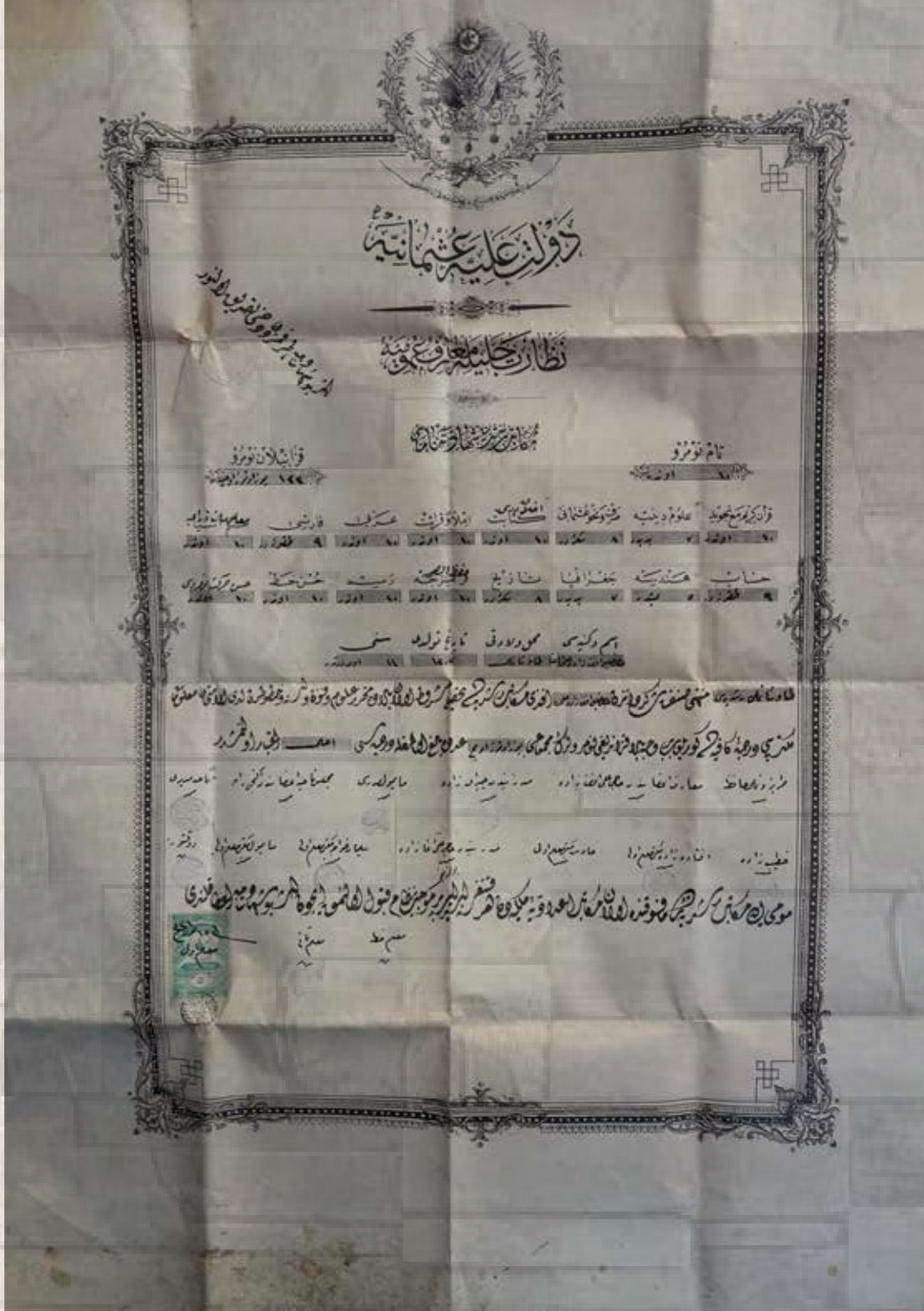
UZUNÇARŞI 1928

ARŞİV ODASI

Mehmet KÖSE /Tarih Öğretmeni

Tavşanlı Rüştîyesi'nden (Rûmî) 15 Temmuz 1321/ (Milâdî) 28 Temmuz 1905 yılında mezun olan Hacı Halil Efendizâde Ali Efendiye ait mezuniyet belgesi

*Devlet-i Âliyye-i Osmâniye
Nezâret-i Celile-i Maârif-i Umûmiye*

İşbu şehâdetnâme tarafımızdan dahi tasdik olunur. (Mühür)

Mekâtib-i Rüşdiye Şehâdetnâmesi

Tam Numro: 10

Kazanılan Numro: 133

<i>Kur'ân-ı Kerim maa Tecvid: 10</i>	<i>Ulûm-u Diniyye: 7</i>	<i>Sarf ve Nahiv-i Osmânî: 8</i>
<i>Ahlak Dersi: 10</i>	<i>İmlâ ve Kiraât: 10</i>	<i>Arabî: 10</i>
<i>Farsî: 9</i>	<i>Malûmât-ı Zirâiyye: 10</i>	<i>Hisâb: 9</i>
<i>Hendese: 5</i>	<i>Coğrafya: 7</i>	<i>Tarih: 8</i>
<i>Fransızca: 10</i>	<i>Resim: 10</i>	<i>Hüsn-ü Hat: 10</i>
<i>Hüsn-ü Hareket Numrosu: 10</i>		

<i>İsim ve Künyesi</i>	<i>Mahall-i Vilâyeti</i>	<i>Târih-i Tevellüdü</i>	<i>Sinni</i>
<i>Hacı Halil Efendizâde Ali</i>	<i>Tavşanlı</i>	<i>1307</i>	<i>14</i>

Tavşanlı Rüşdiyesi müntehî sınıf şâkirdânından Hacı Halil Efendizâde Ali Efendi Mekâtib-i Rüşdiyede tahsili meşrût olan bâlâda muharrer ulûm ve fûnûn ve elsine ve hutûtta lede'l imtihaân mâlûmât-ı müktesebesi derece-i kâfiyede görülp ber vech-i bâlâ kazandığı numroların mecmûu 133 adede bâliğ olmağla derecesi a'lâ itibar olunmuştur.

<i>Trabzonlu Hafız</i> (Mühür)	<i>Maarif Azasından Hacı Ali Efendizâde</i> (Mühür)	<i>Müderresinden Çırakzâde</i> (Mühür)
<i>Moymul Müderrisi</i> (Mühür)	<i>Meclis-i Nahiye Azasından Ekincizâde</i> (Mühür)	<i>Nahiye Müdürü</i> (Mühür)
<i>Hatıpzâde</i> (Mühür)	<i>Üftâdezâde Mekteb-i Muallim-i Ülâ</i> (Mühür)	<i>..... Mekteb-i Muallim-i Ülâ</i> (Mühür)
<i>Müderresinden Hacı Ali Ağazâde</i> (Bulunamadığı)	<i>Süleyman Havâce Mekteb-i Muallim- i Ülâ</i> (Mühür)	
<i>Moymul Mekteb-i Muallim-i Ülâ</i> (Mühür)	<i>Doktor</i> (Mühür)	

Mûmâileyh Mekteb-i Rüşdiyenin mâ fevkinde olan Mekteb-i İdâdiyye-i Mülkiyeden kangısını (hangisini) ister ise ber mûcib-i nizâm kabul olunmak için işbu şehâdetnâme i'tâ kılındı.

<i>Muallim-i Hat</i>	<i>Muallim-i Sâni</i>	<i>15 Temmuz 1321</i>
		<i>Muallim-i Evvel</i> (Mühür)

**Kaynak: Mehmet PELVAN özel arşivi*